

#01

RURAL DEVELOPMENT

kırsal kalkınma

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL
JULY-AUGUST-SEPTEMBER
2015

YENİLENEBİLİR ENERJİ TÜRKİYE'YE NE VADEDİYOR?

WHAT DOES RENEWABLE ENERGY PROMISE TO TURKEY?

RÖPORTAJ

Bakan M. Mehdi Eker
INTERVIEW
Minister M. Mehdi Eker
P.22

DOSYA

EDİZ HUN'LA
Yenilenebilir Enerji üzerine...
FILE
WITH EDİZ HUN
On Renewable Energy...
P.44

TEMA

Çanak Çömlek "Patladı"
THEME
Pottery Crockery "Boom"
P.65

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL | JULY-AUGUST-SEPTEMBER

3 Aylık Süreli Yayın | Quarterly Journal

ISSN: 2149-472X

TKDK Başkanlığı adına imtiyaz sahibi
Publisher on behalf of ARDSI Presidency

Ali Recep Nazlı

Yayın Kurulu Başkanı | Head of the Editorial Board
Adnan Uzunpınar

Genel Yayın Yönetmeni | Chief Editor
Orhan Bağlan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü | Managing Editor
Sibel Astaroğlu Bilginer

Yayın Koordinatörleri | Editorial Coordinators
Ali Gökçe
Mevlüt Avşar

Editör | Editor
Fatih Çalmaz

Görsel Yönetmen | Art Director
Gökhan Eryaman
Selma Koçak

Çeviri | Translation
Ankara Tercüme

Yönetim Yeri | Place of Management
Turan Güneş Bulvarı No.68 Yıldız Çankaya/Ankara

İletişim | Contact
Tel : +90 312 409 14 00
Web : www.tkd.gov.tr
Mail : kirsalkalkinma@tkdk.gov.tr

Dergide yer alan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir. Makul alıntılar dışında
iktibas yapılamaz.

The contents of this publication are the sole responsibility of the authors.
Copying is not allowed except for reasonable citations.

Yapım | Production

Rihtim Ajans

Cinnah Caddesi Mesnevi Sokak 7/4 Çankaya/Ankara

Tel : +90 312 441 61 31 - 441 10 01

Faks: +90 312 441 14 34

www.rihtimajans.com.tr

Baskı | Print

Özel Ofset Basım Yay. Mat. Tic. San. Ltd. Şti.

Matbaacılar Sanayi Sitesi 1514 Sokak No.6 İvedik - Yenimahalle / Ankara

Tel : +90 312 395 06 08

Baskı Tarihi | Print Date

01.07.2015

BAŞKANIN MESAJI

PRESIDENT'S MESSAGE

Kırsal kalkınma; kırsal kesimin geleneksel olandan yenilikçi olana değişim sürecidir. Yüzyılımıza, çevreye duyarlı, kaliteli, çeşitli ve yenilikçi üretimin teşvik edildiği, üreticilerin yaşam standardına katkıda bulunarak kırsal ekonominin gelişmesini sağlayan 'kırsal kalkınma' odaklı yaklaşımlar damga vurmaktadır.

Türkiye'de 2000'li yıllarda kırsal kalkınma için başlatılan hamleyi Avrupa Birliği ile entegrasyon süreciyle bir adım daha ileriye taşıyarak 2007 yılında Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nu kurduk. 2011 yılında Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı, kırsal kalkınma fonlarının (IPARD) kullanılması için gerekli mali yetki devrini aldık ve fonları yatırımcılarla buluşturmaya başladık.

2011 yılından bu yana ülke ekonomisine 2,1 milyar lirası hibe olarak ödenecek olan toplam 3,7 milyar liralık yatırım kazandırdık. 42 ilde IPARD Programı kapsamında et besiciliğinden arıcılığa, süt üretiminden kırsal turizme kadar geniş bir yelpazede desteklenen tüm sektörlerde yaklaşık 8 bin yatırımcıya 1,5 milyar lira hibe ödedik. Kırsal alanda gerçekleştirilen yatırımlar ile 33 bin kişiye istihdam sağladık. Kırsalda dezavantajlı grupların; kadınların ve gençlerin güçlenmesine vesile olacak stratejik adımlar attık.

Yayın hayatına elinizdeki bu ilk sayı ile başlayan Kırsal Kalkınma dergisinin, kırsal kalkınmaya öncülük edecek çabalara yer vereceğimiz, kırsal alanlarda hayata geçen yatırımları paylaşacağımız, tüm paydaşlarla birlikte kırsal kesimin sürdürülebilir gelişmesini sağlayacak bilgi ve deneyimleri aktaracağımız zengin bir platform olmasını temenni ediyoruz.

Rural development is a period of change from the traditional to the innovative for the countryside. 'Rural development' oriented approaches, encouraging the environment friendly, quality, various and innovative production and enabling the development of rural economy by contributing to the producers' life standard, leave their mark in our century.

We founded the Agriculture and Rural Development Support Institution in 2007 by carrying further the movement launched for the rural development in the 2000s, in Turkey, through the integration process with the European Union. We obtained the financial conferral of management required for using the Instrument for Pre-Accession Assistance for Rural Development (IPARD) in 2011 and started to bring these funds to the investors.

We have brought a total of 3,7 billion TL investment, 2,1 billion TL of which will be paid as grants, into the national economy since 2011. We have paid 1,5 billion TL grant to around 8 thousand investors in all sectors, supported in a wide range of areas from meat production to beekeeping and from milk production to rural tourism within the scope of the IPARD Programme in 42 provinces. We have created employment for 33 thousand people through the investments realized in the rural areas. We have taken strategic steps which will be instrumental in strengthening the disadvantaged groups, women and youth in the rural areas.

We hope that the Rural Development Journal, starting with this first volume, will be a rich platform, through which we will include the efforts leading to rural development, share the investments realized in the rural areas and transfer the knowledge and experiences which will ensure the sustainable development of the countryside together with all stakeholders.

İÇİNDEKİLER Contents

röportaj | interview

M. MEHDİ EKER

M. MEHDİ EKER

#22

yapraklar yeşerirken
as the leaves turn green

BİSMİL'DE SEKİZLİ KORO

OCTAL CHOIR IN BİSMİL

#20

YENİLENEBİLİR ENERJİ TÜRKİYE'YE NE VAADEDİYOR?

What Renewable Energy
Promise To Turkey?

#31

ekran | screen

REFİKA'NIN MUTFAĞI

REFİKA'S KITCHEN

#59

ANKARA KEÇİSİ

Ankara Keçisinin
Anadolu'daki Uzun Tarihi

ANGORA GOAT

Long History of Angora
Goat in Anatolia

#14

tema/theme

ÇANAK ÇÖMLEK PATLADI

POTTERY CROCKERY "BOOM"

#65

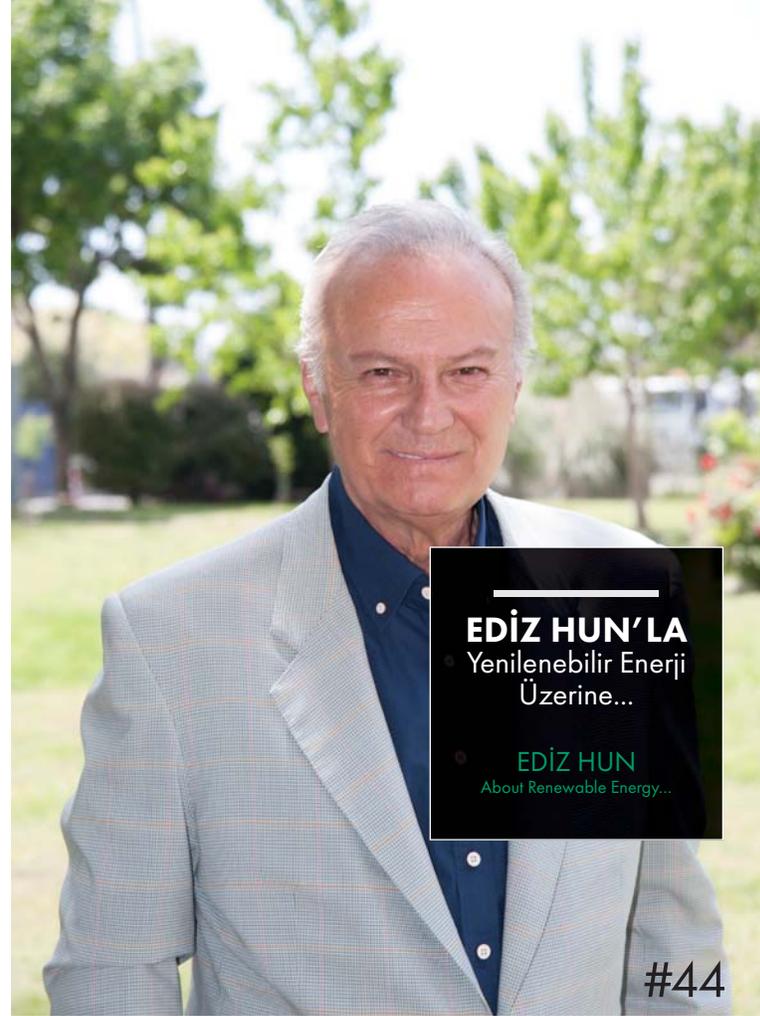
#

İÇİNDEKİLER Contents

- 4 TKDK'NİN KOŞU MESAFELERİ
WORKS OF ARDSI
- 6 HABERLER
NEWS
- 8 GİRİŞİMCİDEN MESAJ VAR
MESSAGE FROM AN ENTREPRENEUR
- 12 **Bakış:**
FARKINDA MISINIZ?
Overview:
ARE YOU AWARE OF?
- 14 **Makale:**
ANKARA KEÇİSİ
Ankara Keçisinin Anadolu'daki Uzun Tarihi
Article:
ANGORA GOAT
Long History of Angora Goat in Anatolia
- 20 **Yapraklar Yeşerirken:**
BİSMİL'DE SEKİZLİ KORO
As The Leaves Turn Green:
OCTAL CHOIR IN BISMIL
- 22 **Röportaj:**
BAKAN M. MEHDİ EKER
Interview:
MINISTER M. MEHDİ EKER
- 31 **Kapak Konusu:**
YENİLENEBİLİR ENERJİ TÜRKİYE'YE NE VADEDİYOR?
Cover Subject:
WHAT DOES RENEWABLE
ENERGY PROMISE TO TURKEY?
- 52 **Gezi:**
TÜRK YİĞİDİNİN TOKADI: TOKAT
Journey:
SLAP (TOKAT) OF THE TURKISH HEROS: TOKAT
- 59 **Ekran:**
REFİKA'NIN MUTFAĞI
Screen:
REFİKA'S KITCHEN
- 62 **Kitap:**
PARANIN YÜKSELİŞİ
Book:
THE ASCENT OF MONEY
- 63 **Film:**
GIDA A.Ş.
Movie:
FOOD, INC.
- 64 **Web:**
AVRUPA KIRSAL KALKINMA AĞI (ENRD)
Web:
THE EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT
(ENRD)

65

Tema:
ÇANAK ÇÖMLEK "PATLADI"
Theme:
POTTERY CROCKERY "BOOM"

EDİZ HUN'LA
Yenilenebilir Enerji
Üzerine...

EDİZ HUN
About Renewable Energy...

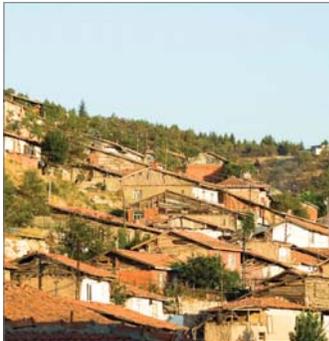
#44

gezi | journey

Türk Yiğidinin Tokadı:
TOKAT

The Slap of the Turkish
Hero: TOKAT

#52

TKDK'NİN KOŞU MESAFELERİ

WORKS OF ARDSI

TKDK 2011'den bugüne IPARD fonları ile yatırımcının en büyük güvencesi oldu.

Bugüne kadar 3,7 milyar TL yatırım yapıldı.

2011 yılından günümüze 42 farklı ilimizde 8 bin yatırımcıya ulaşan TKDK, yatırım kapsamı ve çeşitliliğini artırarak yoluna devam ediyor.

ARDSI has become the biggest assurance of the investors with IPARD funds since 2011. 3,7 billion TL investment has been made until today.

ARDSI, reaching 8 thousand investors in 42 different provinces since 2011, proceeds on its way by increasing its investment scope and diversity.

Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması

Desteklenen 82 proje için 120 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 240 milyon TL'dir.

120 million TL grant was provided for 82 projects supporting **Processing and Marketing of Milk and Milk Products**. The total investment amount is 240 million TL in this field.

Süt Üretimi

Desteklenen 526 proje için 554 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 892 milyon TL'dir.

554 million TL grant was provided for 526 projects supporting **Milk Production**. The total investment amount is 892 million TL in this field.

Et Besiciliği

Desteklenen 1144 proje için 900 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 1,5 milyar TL'dir.

900 million TL grant was provided for 1144 projects supporting **Meat Production**. The total investment amount is 1,5 billion TL in this field.

Kültür Balıkçılığı

Desteklenen 11 proje için 3 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 6 milyon TL'dir.

3 million TL grant was provided for 11 projects supporting **Aquaculture**. The total investment amount is 6 million TL in this field.

Kırsal Turizm

Desteklenen 154 proje için 65 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 130 milyon TL'dir.

65 million TL grant was provided for 154 projects supporting **Rural Tourism**. The total investment amount is 130 million TL in this field.

Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması

Desteklenen 66 proje için 81 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 162 milyon TL'dir.

81 million TL grant was provided for 66 projects supporting **Processing and Marketing of Fruits and Vegetables**. The total investment amount is 162 million TL in this field.

Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması

Desteklenen 52 proje için 91 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 183 milyon TL'dir.

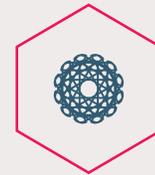
91 million TL grant was provided for 52 projects supporting **Processing and Marketing of Meat and Meat Products**. The total investment amount is 183 million TL in this field.

Arıcılık, Süs Bitkisi Yetiştiriciliği, Tıbbi Ve Aromatik Bitkiler

Desteklenen 5675 proje için 242 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 485 Milyon TL'dir.

242 million TL grant was provided for 5675 projects supporting **Beekeeping, Ornamental Plants, Medicinal and Aromatic Plants**. The total investment amount is 485 million TL in this field.

Yerel Ürünler

Desteklenen 145 proje için 52 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 103 milyon TL'dir.

52 million TL grant was provided for 145 projects supporting **Local Products**. The total investment amount is 103 million TL in this field.

Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması

Desteklenen 13 proje için 18 milyon TL hibe sağlanmıştır. Bu alandaki toplam yatırım tutarı 36 milyon TL'dir.

18 million TL grant was provided for 13 projects supporting **Processing and Marketing of Fishery Products**. The total investment amount is 36 million TL in this field.

HABERLER

NEWS

UZUN YILLAR FUTBOL OYNADIKTAN SONRA 4 YIL ÖNCE SAKATLANARAK FUTBOLU BIRAKAN MUZAFFER AKDOĞAN, IPARD PROGRAMINDAN ALDIĞI HİBE İLE MEMLEKETİ ÇANKIRI'DA TAVUK ÇİFTLİĞİ KURDU.

MUZAFFER AKDOĞAN, WHO QUITTED FOOTBALL DUE TO AN INJURY 4 YEARS AGO AFTER PLAYING FOR MANY YEARS, ESTABLISHED A POULTRY FARM IN HIS HOMETOWN, ÇANKIRI, THROUGH IPARD GRANT.

Futboldan Tavuk Yetiştiriciliğine

From Football to Poultry Farming

Akdoğan, 12 yılı profesyonel olarak Ankaragücü, Gümüşhane Doğanspor, İnegölspor, Kırşehirspor, Aksarayspor, Yalovaspor, Çankırı Belediyespor, Eyüpspor, Elazığspor, Malatyaspor, Gölbaşıspor ve Ankara Demirspor forması giydi. Geçirdiği rahatsızlık nedeniyle de 4 yıl önce futbolu bırakarak memleketine döndü.

Arkadaşlarının tavsiyesi ile IPARD Programına başvuran Muzaffer Akdoğan iki ayrı broyler tesisi ile toplam 2,2 Milyon TL yatırım gerçekleştirdi ve TKDK'dan %65 oranında yaklaşık 1,5 Milyon TL hibe aldı.

IPARD Programı kapsamında 2014 yılında Muzaffer Akdoğan ile birlikte 19 yatırımcı Çankırı iline modern broyler tesisi kazandırdı. 2015 yılında bu tesislerin sayısı 31'e yükseliyor. Sektörün içinden kişiler olduğu gibi Akdoğan ve benzeri pek çok yeni girişimci de hibeden faydalanıyor.

Akdoğan played as a professional footballer for Ankaragücü, Gümüşhane Doğanspor, İnegölspor, Kırşehirspor, Aksarayspor, Yalovaspor, Çankırı Belediyespor, Eyüpspor, Elazığspor, Malatyaspor, Gölbaşıspor and Ankara Demirspor for 12 years; 4 years ago he returned to his hometown by quitting football due to a health problem.

Muzaffer Akdoğan, who applied to the IPARD Programme at the recommendation of his friends, made 2,2 million TL investment in total with two different broiler facilities and received approximately 1,5 million TL grant at the rate of 65% from ARDSI.

19 investors, including Muzaffer Akdoğan, established modern broiler facilities in the province of Çankırı in 2014 within the scope of the IPARD Programme. The number of these facilities is increasing to 31 in 2015. Many new investors like Akdoğan, as well as those who are already active in the sector, are benefiting from grants.

G-20'de Gündem Tarım

Agenda at G-20 is Agriculture

Ana teması "Sürdürülebilir Gıda Sistemlerinin Tesisi Kapsamında Gıda İsrafı ve Kayıpları" olarak belirlenen ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımız önderliğinde tertiplenen G-20 Tarım Bakanları Toplantısı ve G-20 Tarım Üst Düzey Görevliler 2. Toplantısı İstanbul'da yapıldı.

Ülkemiz tarihinde tarım konusunda düzenlenen en geniş katımlı ve en önemli uluslararası organizasyonlardan biri olan "G-20 Tarım Bakanları Toplantısı" Bakanımız Sayın Mehmet Mehdi EKER'in ev sahipliğinde, 06-08 Mayıs 2015 tarihlerinde İstanbul The Grand Tarabya Hotel'de gerçekleştirildi.

G-20 Üyeleri (Türkiye, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Kanada, Çin, Fransa, Almanya, Hindistan, Endonezya, İtalya, Japonya, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Kore, İngiltere, ABD ve AB), dünya ekonomisinin %85'ini, küresel tarımsal ekonominin %70'ini ve dünya nüfusunun üçte ikisini temsil etmektedir.

Sayın Bakanımız Mehmet Mehdi EKER; toplantı süresince ABD, Çin, Hindistan, Japonya, Kanada Tarım Bakanları ve Avrupa Birliği Tarım ve Kırsal Kalkınma Komiseri ile ayrı ayrı ikili görüşmelerde bulundu ve farklı konularda işbirliği anlaşmaları imzalandı.

G-20 Agriculture Ministers Meeting and The Second Meeting of G-20 Agriculture Senior Officers, for which the main theme was identified as "Food Losses and Waste within the Scope of the Establishment of Sustainable Food Systems" and organized under the leadership of the Ministry of Food, Agriculture and Livestock, was held in Istanbul.

"G-20 Agriculture Ministers Meeting", being one of the most widely participated and the most important international organizations in the history of our Country in the field of agriculture as hosted by our Minister, H.E. Mehmet Mehdi EKER, was held at The Grand Tarabya Hotel in Istanbul between the 6th and 8th of May, 2015.

G-20 Members (Turkey, Argentina, Australia, Brazil, Canada, China, France, Germany, India, Indonesia, Italy, Japan, Mexico, Russia, Saudi Arabia, South Africa, South Korea, the United Kingdom, the United States of America and the EU) represent 85% of the world's economy, 70% of the global agricultural economy and two thirds of the world's population.

Our Minister Mehmet Mehdi EKER, conducted bilateral negotiations with the Agriculture Ministers of the U.S.A., China, India, Japan, Canada and also the Commissioner for the EU Agriculture and Rural Development during the meeting, and the cooperation agreements were signed on different subjects.

Bir Fidan da Bizden

A seedling from us

Çiçekçiliğin Yeni Adresi Mardin

Mardin; New Address of Floriculture

Kesme çiçek yetiştiriciliği, üretim kapasitesi ve üretim değeri açısından süs bitkileri sektörünün en geniş paya sahip olan alt dalıdır. Kesme çiçek yetiştiriciliği ve uluslararası ticareti günümüzde artan bir önem kazanmaktadır. Dünya kesme çiçek ithalatının ulaştığı rakam 6 milyar avro, ihracatının ulaştığı rakam ise 6,3 milyar avrodur. Ülkemizde de kesme çiçekçilik ihracat potansiyeli sürekli artan yeni bir sektör olarak cazip bir yatırım alanı oluşturmaktadır. IPARD Programı kapsamında sektöre verilen destekler ile İzmir, Antalya ve Isparta'dan sonra Mardin ili de kesme çiçekçiliğin üretim merkezlerinden birine dönüşmektedir.

Kesme çiçekçilik faaliyetinin verimli bir şekilde yapılabilmesi öncelikle üretim yapılacak ilin iklim koşullarına ve toprak verimliliğine bağlıdır. Aynı zamanda sektörün en büyük maliyetinin ulaşım olması, yatırım yapılacak ilin hedef pazarlara yakınlığı ve bu pazarlara ihracat potansiyelinin yüksek olması kesme çiçek yatırımı için önemli unsurlardır. Mardin'de iklim koşulları sebebiyle kesme çiçekçilik maliyetli ve riskli bir yatırım olarak görülürken örnek yatırımlarla bu algı olumlu yönde değişiyor. İklim şartlarına bağlı olumsuzluklar dayanıklı malzemelerden inşa edilen seralar ile bertaraf ediliyor. Bölgedeki ürün ihtiyacı da göz önüne alındığında süs bitkisi yetiştiriciliği karlı bir yatırıma dönüşüyor. Aynı zamanda ürünlerin bölgede üretilip satılması, üreticiden-tüketiciye herkese pozitif katkı sağlıyor. Örnek yatırımlardan biri de Mardin'in Kızıltepe ilçesinde, söz konusu alanda deneyim sahibi Abdulhalim Doğan ve Mehmet Aydoğan isimli iki girişimci tarafından gerçekleştirildi. Doğan ve Aydoğan, yatırımları kapsamında gül, karanfil, kasımpatı, gerbera, gloksinya, kaktüs, top mazı bitkileri yetiştirerek süs bitkileri ve kesme çiçekçilik alanında Mardin'in ürün ihtiyacının bir kısmını karşılıyorlar.

Cut flower production is the sub-branch of the ornamental plants industry with the largest share in terms of the production capacity and production value. Cut flower production and its international trade are increasingly gaining importance. The world's cut flower import figure is about 6 billion euro and export figure is about 6,3 billion euro. Cut flower production also creates an attractive investment field as a new sector, for which the export potential is constantly increasing in our country. By the supports provided for the sector within the scope of the IPARD Programme, the province of Mardin becomes one of the production centers, after Izmir, Antalya and Isparta.

Efficient production of cut flowers depends primarily on the climatic conditions and soil fertility of the province in which the production is made. At the same time, transportation being the biggest cost of the sector, the proximity of the province where the investment will be made, to the target markets and the high potential of export potential in these markets are the important factors for the cut flower investment. While cut flower production is regarded as a costly and risky investment in Mardin because of the climatic conditions, this perception is changing positively with these model investments. The negativities depending on the climate conditions are removed by the greenhouses constructed from durable materials. Given the product need in the region, ornamental plant production is turning into a profitable investment. At the same time, the products are produced and sold within the region, so this contributes to everyone, from the producer to the consumer. One of the model investments was realized in Kızıltepe district of Mardin province by two entrepreneurs, whose names are Abdulhalim Doğan and Mehmet Aydoğan and who are experienced in the aforesaid field. Doğan and Aydoğan meet a part of the product need of Mardin in the field of ornamental plant and cut flower production by growing roses, carnations, chrysanthemum, gerbera, glloxinia, cactus and thuja plants.

Binlerce proje ile yatırımcıları destekleyen Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, Atatürk Orman Çiftliği arazisine diktiği fidanlarla kendi projesini hayata geçirdi. Kurumun hatıra ormanı, 25 dekarlık arazi üzerine ilk fidanların ekimi ile can buldu. Kırsal alanda verilen desteklerle ulusal kalkınmada büyük pay sahibi Kurum, doğanın korunması ve yeşilin gelecek nesillere aktarılması için başkentte önemli bir adım attı. Çalışmalara ayaçlandırma seferberliği kapsamında başlayan Kurum, üç aylık bir ön çalışma sonunda çalışanların 20 bin TL gönüllü katkısı ile 1500 adet karaçam ve sedir fidanını toprakla buluşturdu.

The Agriculture and Rural Development Support Institution, supporting the investors with thousands of projects, realized its own project with the seedlings planted on the land of Ataturk Forest Farm. The Institution's memorial forest came to life by planting the first seedlings on a 25-decare area. The institution, having a big share in national development with the supports provided in the rural area, took an important step in the capital for protecting the nature and transferring the green to the next generations. The institution, starting the works within the scope of the afforestation campaign, planted 1500 black pines and cedar seedlings with 20 thousand TL voluntary contributions at the end of the three-month preliminary works.

GİRİŞİMCİDEN MESAJ VAR

WE GOT A MESSAGE FROM AN ENTREPRENEUR

Türkiye'nin En Kapsamlı Beyaz Et Kesimhanesi Bursa'da

Turkey's Most Comprehensive Poultry Slaughterhouse is in Bursa

Yelkenler Tavukçuluk Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin sahibi Cihan Yelken:

Dedem Bursa'nın en büyük ilçesi olan İnegöl'de tavuk ve yumurta ticareti yapıyordu. Babam da onun çizgisini takip ederek ticari hayatını sürdürdü. Daha sonraki yıllarda babam özellikle broyler alanında bazı kesimhanelerle anlaşarak fason tavuk kestirmeye başladı. Ege Bölgesi'nin bazı illerinde ve Adapazarı'nda bu şekilde bir süre et tavuğu kesimi yaptırdı. Daha sonra bir kesimhane kiraladık ve yaklaşık 7 yıldır kiraladığımız bu kesimhanede günde 35 bin broyler kesimi yaparak bu sektörde faaliyet göstermeye devam ediyoruz.

Hayalimiz memleketimiz olan İnegöl'de de bir kesimhane kurmaktı. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'na 11. başvuru çağrı döneminde hazırladığımız projemiz kabul edildi ve yatırımlarımızı tamamlamak için kolları sıvadık. Hem kurum personeli hem de biz bu projenin en başından sonuna kadar inanılmaz bir emek sarfettik. Projemizde yer alan makine ekipmanların bazılarını yurt dışından ithal ettiğimiz için bu makinelerin zamanında yetişebilmesi için büyük uğraşlar verdik.

"Cihan Yelken 500 Adet/Saat Kapasiteli Tavuk" isimli projemiz bence Türkiye'de bir ilktir. Çünkü bizim işletmemiz diğer beyaz et kesimhaneleri gibi sadece broyler kesimhanesi değildir. Hem broyler kesimi yapılacak, hem yumurta tavuğu kesimi yapacak hem de horoz kesimi yapılabilecektir. Bir broyler ortalama 2-3 kg arasında ama bir horoz 6-7 kg'a kadar çıkabilmektedir. Türkiye'de bu özelliği sağlayabilen işletme sanırım çok azdır. Bizim kesimhanedeki sistem tam otomatik bir sistemdir. Her şey tam otomatik, belli periyotlara bölünmüş şekilde planlı olarak gerçekleşecektir. Kesime gelen tavukların işletmemize ilk girişinden kesimin tamamlanmasına kadar hijyenik bir ortam sağlanacak ve zamanı en etkili şekilde kullanarak süreç tamamlanacaktır. İşletmemizde saatte 5 bin adet, günde 50 bin adet broyler kesimi yapılacaktır. İşletmemizde ilk etapta yaklaşık 200 personel istihdam edeceğiz. Daha sonraki yıllarda bu sayıyı 400'e çıkarmayı hedefliyoruz. IPARD Programı desteğiyle kurduğumuz işletmemiz böylece çevre köylere de ciddi istihdam kaynağı olacaktır. Kesimhanemizde kesimi yapılan broyler, yumurta tavuğu ve horozların çok büyük kısmı Afrika ülkelerine ihraç edilecektir. İleriki yıllarda Rusya'ya ve Arap ülkelerine de ihracat yapmak istiyoruz. Böylece ülkemize her geçen gün daha fazla katma değer katarak bu sektörde büyümeyi hedefliyoruz. Emeği geçen herkese ve Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna teşekkür ediyorum.

Cihan Yelken, the owner of Yelkenler Poultry, Logistics, Commerce and Trade Co. Inc.:

My grandfather was a chicken and egg trader in İnegöl, which is the biggest district of Bursa. My father followed his path and took over his business. In the following years my father made contracts with some slaughterhouses particularly in the broiler sector and started poultry slaughtering as a sub-contractor. He had broilers slaughtered in some provinces of the Aegean Region and in Adapazarı province for a while. Afterwards, we rented a slaughterhouse for approximately 7 years. Since then we have been practicing this business in the sector by slaughtering 35 thousand broilers per day.

We dreamed of building a slaughterhouse in our hometown İnegöl. We applied to the Agriculture and Rural Development Support institution with a project that we prepared for the 11th Call for Applications period. They accepted our project and we started working to complete our investment. Both the staff of the institution and we spent tremendous effort on this project from the very beginning till the end. As we imported some of the machinery and equipment needed for the project, we also put the best effort in the shipment process so that it could last less than expected.

In my opinion, our project titled "Cihan Yelken chicken slaughtering with a capacity of 500 hens/hour" is the first project of its kind in Turkey, since our company does not only engage in broiler slaughtering like the other poultry slaughterhouses. Our slaughterhouse will be suitable not only for broiler and laying hen but also for cock slaughtering. One broiler weighs approximately 2-3 kg while a cock weighs up around 6-7 kg. I think that there are only a few companies which can provide such a service. Our slaughterhouse has a full automatic system. Every feature can be managed automatically and in certain periods in line with a plan. The process starting with the first arrival of the chickens in the slaughterhouse until the end of slaughtering is going to be completed hygienically and time efficiently. In our slaughterhouse 5 thousand broilers per hour and 50 thousand broilers per day will be slaughtered. First we will employ approximately 200 staff in our company. For the upcoming years we are aiming to increase this number to 400. Our company established with the help of the IPARD Programme, our company will be a significant source of employment for the surrounding villages. Most of the broilers, laying hens and cocks that are slaughtered in our company will be exported to the African countries. We would also like to export to Russia and Arabic countries in the future. We are aiming to grow in this sector by adding more value to our country every day. I'd like to thank everyone who contributed to the project and the Agriculture and Rural Development Support Institution.

“CİHAN YELKEN 500 ADET/SAAT KAPASİTELİ TAVUK” İSİMLİ BEYAZ ET KESİMHANESİ PROJESİ BURSA’NIN İNEGÖL İLÇESİ GÜNDÜZLÜ KÖYÜNDE HAYAT BULDU. PROJENİN UYGUN HARCAMA TUTARI 4,8 MİLYON LİRA OLUP BUNUN 2,4 MİLYON LİRALIK KISMI TKDK TARAFINDAN SAĞLANDI.

THE POULTRY SLAUGHTERHOUSE PROJECT TITLED “CİHAN YELKEN CHICKEN SLAUGHTERING WITH A CAPACITY OF 500 HENS/HOURS” WAS IMPLEMENTED IN GUNDUZLU VILLAGE, INEGOL DISTRICT OF BURSA. THE PROJECT COST IS 4,8 MILLION TL. 2,4 MILLION TL OF THE TOTAL COST WAS PROVIDED BY ARDSI.

Kahramanmaraş’a İtalyan Peyniri Italian Cheese to Kahramanmaraş

Mahmut Zakrit:

İsmim Mahmut Zakrit. 1979 yılında İtalya’ya öğrenci olarak gittim. Ancak Hafız Esed döneminde çıkan iç savaş nedeniyle 3. sınıfta okulu bırakarak iş hayatına atıldım. Kısa sürede iş hayatında başarılı bir çizgi yakaladım. Daha sonra zeytin, yoğurt ve peynir alanında kendi firmamı kurarak Ortadoğu’ya ihracat yapmaya başladım. İşler tam rayına oturunca Suriye’ye dönerek 1992 yılında fabrika kurdum. Fabrika güzel gelir getiren işlere imza atmaya başlayınca ikincisini kurdum. Lübnan, Irak ve Dubai’ye ihracat yapmaya başladım. Fakat yeniden iç savaş başlayınca şartlar ağırlaştı, araçlarımız durdurulup yağmalanmaya başladı. En sonunda da fabrikalarımı bombaladılar ve tüm emeğim mahvoldu. Çalışan işçilerimi tutuklayıp hapse attılar. Bunun üzerine herşeyimi bırakıp güvenli bir liman olan Türkiye’ye sığındım.

Elimde kalan sermaye ile Türkiye’de iş kurmak için araştırma yaparken, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu ile tanıştım. Benden istedikleri şartları yerine getirerek bir fabrika kurdum ve üretime başladım. Asya ve Ortadoğu’ya ihracat

Mahmut Zakrit:

My name is Mahmut Zakrit. I went to Italy as a student in 1979. However, I had to leave the university at the 3rd grade and started to work since the civil war broke out during the reign of Hafız Esed. I became successful with my career in a short period of time. After that, I established my own company in olive, yogurt and cheese sectors besides starting to export goods to the Middle East. I returned to Syria in 1992 and established my own factory when the business was on track. I established the second factory after seeing that the first factory was bringing good income. I started to export to Lebanon, Iraq and Dubai. But the civil war broke out again and the conditions got tougher. Our trucks were stopped and plundered on the road. Eventually my factories were bombed and all my efforts went in vain. They arrested my workers and sent them to jail. So, I left everything and came back to Turkey as a safe port.

While I was doing research to start a business in Turkey with the last capital that I had, I met the Agriculture and Rural Development Support Institution. I established a factory by following the

için hazır duruma geldim. Bu sektörde ihraç yapabilecek 80 firma arasında yer alıyoruz.

Avrupa ve Ortadoğu pazarında uzun süredir peynir sektöründe yer aldığım için üretim yeri ve ürün kalitesinin önemini zaten farkındaydım. Kurumun her şeyden önce planlı ve programlı çalışmayı teşvik ederek AB standartlarında üretime destek vermeyi amaçlaması etkili oldu. Yatırımda sağlanan KDV muafiyeti ve muafiyet sonrası tutarın %50'sinin hibe edilmesi gibi mali avantajlar aldığım kararı etkiledi. Aynı zamanda aldığım hibenin gelir vergisinden muaf olması da karar verirken kilit nokta oldu.

İşletmemiz 40 ton/gün kurulu kapasiteli bir süt işleme tesisi olarak kuruldu. Kalite standardı yüksek kendine özgü peynir türleri olan Emmental, Comembert, Romano peynirlerinin yanı sıra krem ve lor peynirleri üreteceğiz. IPARD Programı kapsamında yatırım yapmayı düşünenler hiç zaman kaybetmeden TKDK'ya uğrayarak bir sıcak çay içmelidir...

YATIRIMDA SAĞLANAN KDV MUAFİYETİ VE MUAFİYET SONRASI TUTARIN %50'SİNİN HİBE EDİLMESİ GİBİ MALİ AVANTAJLAR ALDIĞIM KARARI ETKİLEDİ. AYNI ZAMANDA ALDIĞIM HİBENİN GELİR VERGİSİNDEN MUAF OLMASI DA KARAR VERİRKEN KİLİT NOKTA OLDU.

FINANCIAL ADVANTAGES SUCH AS THE VAT EXEMPTION AND 50% GRANT FOR THE INVESTMENTS HAD AN IMPACT ON MY DECISION. ANOTHER KEY ADVANTAGE THAT SHAPED MY IDEA WAS THAT THE GRANT COULD BE EXEMPT FROM THE INCOME TAX.

conditions that they require and started production. I became ready to export goods to Asia and Middle East. We are among the 80 companies that are capable of exporting goods in this sector.

As I had been working actively in the European and Middle Eastern markets for a long time, I was well aware of the importance of the production place and quality. The institution was aiming to support planned work and production at the EU standards. The financial advantages such as the VAT exemption and 50% grant for investments had an impact on my decision. Another key advantage that shaped my idea was that the grant could be exempt from the income tax.

Our facility was established as a milk processing facility with 40 tons/day installed capacity. In addition to Emmental, Comembert, Romano cheeses with high quality standards we will also produce cream and quark cheese. Those who want to invest as part of the IPARD Programme should drop by the Agriculture and Rural Development Support Institution for a cup of tea.

Kastamonu'nun Yeni Gözdesi Çemen

Fenugreek the New Favorite Dish of Kastamonu

Halil Holtacioğlu:

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'na müracaat etmeden önce arpa, buğday ve mısır ekiyorduk. Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği kapsamında bitkilere destek verilince, biz de listeye baktık ve en uygun ürün olarak çemeni gördük. Sarımsağı, kuşburnunu önerenler oldu. Kimse de bilmiyor çemeni. Bugüne kadar hiç ekilmemiş burada. Bende tohumunu Kayseri'den getirttim. Sonuçta iyi ürün aldık. Buğdayın üç misli para ediyor. Kastamonu'nun pastırması meşhur, pastırmacılar duyar duymaz elimden kaptılar, pazarlama sıkıntısı da olmadı. İlk mahsulden 1'e 20 civarında kar ettim. Beden işçiliği maliyeti çok olmadı. Traktörle ekip biçtik. İhtiyacımız olan fakat maddi imkansızlıklardan dolayı tedarik edemediğimiz ekipmanları TKDK sayesinde hemen yıl içinde aldık. Benim 1976 model traktörüm vardı. Onu satıp üzerine az bir para ekleyip yeni bir traktör almış olduk. TKDK'dan projem kabul gördükten sonra çevre köylerde yaşayanların ilgisini çekti. Şimdi onlarda TKDK desteklerinden yararlanmak için yeni çağrı ilanını bekliyorlar.

Halil Holtacioğlu:

Before applying to the Agriculture and Rural Development Support Institution, we were planting barley, wheat and corn. When we learned that the institution provides support for medicinal and aromatic plants, we checked the list and picked fenugreek as the most appropriate selection. Some people suggested garlic and rosehip. Nobody knew about fenugreek. It was never planted here before. So I brought the seeds from Kayseri. Eventually, we had good crops. Fenugreek makes three times more money than the wheat. Fenugreek of Kastamonu became famous and the pastrami manufacturers wanted to purchase it immediately. We did not have any problems with marketing. I made 20 times profit from the first crop. The cost of the labor force was also not high. We planted and harvested with the tractor. Thanks to the ARDSI, we immediately purchased the equipment that we couldn't purchase due to financial problems before. I had a 1976 model tractor. I sold it and bought a new one by adding some more money. After my project was approved by ARDSI, it attracted interest in the surrounding villages. Now the villagers are also looking forward to the new calls to be published by ARDSI.

IPARD PROGRAMI KAPSAMINDA 11. BAŞVURU ÇAĞRI DÖNEMİNDE TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU İLE SÖZLEŞME İMZALAYAN HALİL HOLTACIOĞLU ÇEMEN ÜRETİMİNE BAŞLADI. TKDK DESTEĞİ İLE TRAKTÖR, RÖMORK, ROTOVATÖR VE PULLUK ALAN FAYDALANICI İLK HASADINI YAPTI. 50 KİLO TOHUMDAN 1 TON ÇEMEN ELDE EDEN HALİL HOLTACIOĞLU YATIRIMI GERÇEKLEŞTİRMİŞ OLMAKTAN ÇOK MUTLU.

HALİL HOLTACIOĞLU WHO SIGNED THE CONTRACT WITH THE AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT SUPPORT INSTITUTION DURING THE 11TH CALL FOR APPLICATIONS PERIOD AS PART OF THE IPARD PROGRAMME STARTED TO PRODUCE FENUGREEK. HE PURCHASED A TRACTOR, TRAILER AND PLOW WITH THE GRANT GIVEN BY ARDSI. HE OBTAINED 1 TON FENUGREEK FROM 50 KG SEEDS. HALİL HOLTACIOĞLU FEELS VERY HAPPY ABOUT THE INVESTMENT.

FARKINDA MISINIZ?

ARE YOU AWARE OF?

Ahmet BALIBEY

Gıda kayıpları, israf, obezite ve açlık, küresel bağlamda insan yaşamı üzerinde ciddi baskı oluşturmaktadır.

Dünyada 1,3 milyar ton üretilmiş gıda israf edilmektedir. Bu israfın yıllık ekonomik değeri yaklaşık 1 trilyon dolardır.

Ve her gün 800 milyonun üzerinde insan yatağa "aç" girmektedir. Evet, "aç" 800 milyon insan... İsraf edilen bu 1,3 milyar ton gıdanın yarısı tasarruf edildiğinde 800 milyon insanın doyacağını biliyor musunuz?

Yarısıyla, sadece yarısıyla kimse açlık çekmeyecek, kimse açlıktan ölmeyecek. Sıkı durun. (Ben utanıyorum, siz sıkı durun). En vahimi de dünya nüfusunun %30'u aşırı kilolu ve obez. Eğer tedbir alınmaz ise 2050 yılında bu oranın %50 civarında olması beklenmektedir.

Kevin CARTER'a Pulitzer ödülünü kazandıran o ünlü fotoğrafı kaç kişi hatırlıyor. Hani, 1994'te Sudan'da çekilen fotoğraf. Bir km. ötedeki BM yemek kampına gitmeye çalışan çocuk ve arkasındaki akbaba. Allah aşkına kaç kişi hatırlıyor o fotoğrafı. Ne çabuk unuttuk değil mi?

Uluslararası bir araştırmaya göre obeziteye bağlı hastalıklardan ölen insan sayısı, açlıktan ölenlerin üç katı. Bu bir "insanlık trajedisi" mi yoksa "ilahi adalet" mi bilinmez ama yapılması gereken "komşusu aç iken tok yatan bizden değildir"

Food loss, food waste, obesity and hunger constitute immense pressure on the human life globally.

1, 3 billion tons of produced food is wasted in the world. The annual value of this loss is about 1 trillion dollars.

And everyday over 800 million people go to bed "hungry". Yes, 800 million "hungry" people... Did you know that 800 million people would have food when half of this 1, 3 tons of wasted food is saved?

Only half of the wasted food would be enough to rescue those who die from starvation. Wait for it. (I am ashamed of this, but please wait for this). The most critical news is that 30% of the people living in the world are either over-weight or obese. Unless precautions are taken, this number is expected to increase 50% by the end of 2050.

Who remembers the famous Pulitzer Prize winning Photograph by Kevin CARTER? The one which was taken in Sudan in 1994. A starving toddler trying to reach UN's feeding center when a vulture landed nearby. For God's sake how many of you remember this photograph? How fast did we forget?

According to an international research the number of the people died of sicknesses linked with obesity is three times more than the people died of starvation. It is hard to decide whether a "tragedy" or a "divine retribution" involved. But what we need to do is to help and share with the others as the members of a community which adopted the doctrine

düştürünü şiar edinen bir toplumun mensubu olarak üzerimize düşen görev insanlara el uzatmaktır, yardım etmektir, paylaşmaktır. Farkında olmaktır.

Yoksulluğu azaltmaya yönelik uygulamaya konulan program ve tedbirler, toplum ve hükümetler üzerinde farkındalık oluşturmuş, dikkatleri bu noktaya çekmiş, 90'ların ikinci yarısından itibaren açlık sorunu çeken nüfus rakamlarında ciddi azalmalar meydana gelmiştir. UNDP'in verilerine göre aşırı yoksulluk içinde yaşayan insan sayısında 1990'dan sonra bir düşüş gözlenirse de, bugün küresel ölçekte 980 milyon insan hâlâ günde bir doların altında geliriyle yaşamını sürdürmektedir.

Küresel gıda üretimi artış eğiliminde olmasına rağmen hâlâ yüksek oranlarda yoksulluk ve açlıkla boğuşan ciddi bir nüfus vardır. Bölgeler ve ülkeler arasındaki gelişmişlik farkları, kaynakların dengesiz dağılımı, küresel ekonomideki daralmalar, hızla tükenen ve kirlenen doğal kaynaklar, sürdürülebilir ve güvenilir gıdaya erişim gibi nedenler hükümetler ve STK'ların yoksullukla mücadelede "kırsal kalkınma" konseptini, ön sıralara almasına neden olmuştur. Yoksul olarak değerlendirilen nüfusun %75'i kırsal alanda yaşamakta ve yoksulluğun boyutu da giderek derinleşmektedir.

Bu derinleşmeyi gidermeye, yüzeye çekmeye yönelik harekete geçmelisiniz. Öncelikle farkına varmalısınız. Dokunmalısınız. Mutlu, refahı yerinde yakalamış bir toplum görmek hepimizin arzu ettiği bir fotoğraftır. Yoksulluk ve açlık bu insanların kaderi mi? Hayır!

O zaman dokunun.

"He is not a believer who goes to bed with full stomach while the neighbor is hungry". We should be sensitive.

The programs and the measures that are implemented for reducing poverty have created awareness on communities and the governments. Since the second half of the 90s, the number of the population suffering from hunger has significantly reduced. According to UNDP data, even if a decrease in the number of people who live in extreme poverty has been observed since the end of the 1990, today 980 million people are still living on less than 1 dollar income per day globally.

Even though the global food production is increasing, significant number of population is still struggling with poverty and hunger. The factors such as development differences among regions and the countries, the imbalanced share of resources, the global economic recession, speedily consumed and polluted natural resources, sustainable and secure access to food led the governments and NGOs to prioritize the concept of "rural development" for the fight against poverty. 75% of the population that is evaluated as poor is living in rural areas and the poverty level is significantly increasing.

You should take an action against this increase and to normalize the ratio. First of all you should be aware. You should touch. We all wish to see a photograph depicting happy and wealthy people. Is poverty and hunger the fate of these people? No!

Then please take action.

MAKALE

ARTICLE

ANKARA KEÇİSİ

Ankara Keçisinin Anadolu'daki Uzun Tarihi

ANGORA GOAT

The Long History of The Angora Goat in Anatolia

Kaynak | Source: www.tiftikbirlik.com.tr

1838 YILINA KADAR SADECE YURDUMUZDA YETİŞTİRİLEN ANKARA KEÇİSİNİN ANAVATANININ ANADOLU OLDUĞUNU SÖYLEMEK YANLIŞ OLMAZ. BU KEÇİ İRKİNİN TÜM DÜNYADA ANKARA'DAN ALDIĞI ADI İLE, YANI ANKARA KEÇİSİ OLARAK TANINMASI BU GÖRÜŞÜN TARTIŞMASIZ BİR ŞEKİLDE KABUL GÖRDÜĞÜNÜN KANITIDIR.

IT WOULD NOT BE WRONG TO CONSIDER ANATOLIA AS THE HOMELAND OF THE ANGORA GOAT WHICH WAS RAISED ONLY IN OUR COUNTRY UNTIL 1838. THE FACT THAT THIS GOAT BREED IS KNOWN WITH THE NAME IDENTICAL WITH ANKARA ALL AROUND THE WORLD IS EVIDENCE THAT THIS ARGUMENT HAS UNDISPUTEDLY BEEN ACCEPTED.

Batı ülkelerinde "mohair" diye adlandırılan tiftik bütün dünyaya yurdumuzdan yayılan Ankara Keçisi ürünüdür. Bu nedenle tiftik keçisi dünya literatüründe Ankara keçisi (Angora goat) olarak tanınır. Ankara keçisinin yüzyıllarca önce Türkler tarafından Ankara ve civarına getirildiği, bu bölgenin kurak iklim ve toprağı ile iyi bir şekilde bağdaşarak mevcut yapı ve tiftik özelliklerini burada kazandıkları bilinmektedir. Ankara keçisi

It would not be wrong to say that the homeland of the Angora goat is Anatolia. The fact that this goat breed is known with the name identical with Ankara all around the world is evidence that this argument has undisputedly been accepted. The Angora wool called mohair in western countries is a product of the Angora goat originated from our country. For this reason, the Angora goat is known as the Angora goat in the international literature. It is known that Angora goat was first brought by the Turks from Ankara province and the surrounding area many centuries ago. The

o tarihten bu güne Anadolu'nun seçkin ve karakteristik bir gelir ırkı olma niteliğini muhafaza etmiştir. 1838 yılına kadar sadece yurdumuzda yetiştirilen Ankara keçisinin anavatanının Anadolu olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu keçi ırkının tüm dünyada Ankara'dan aldığı adı ile, yani Ankara keçisi olarak tanınması bu görüşün tartışmasız bir şekilde kabul gördüğünün kanıtıdır.

characteristics of this breed such as the general structure and the mohair feather were shaped by the dry climate and the soil of this region. Since then Angora goat has preserved its fame as being the most prominent and characteristic goat breed of Anatolia. It would not be wrong to consider Anatolia as the homeland of the Angora goat which was raised only in our country until 1838. The fact that this goat breed is known with the name identical with Ankara all around the world is evidence that this argument has undisputedly been accepted.

ANKARA KEÇİSİ KÜLTÜREL-İKTİSADİ PRESTİJİMİZDİR.

ANGORA GOAT
IS OUR CULTURAL
AND ECONOMICAL
PRESTIGE.

Ankara keçisi kültürel-iktisadi prestijimizdir

Bugün dünyanın bir çok ülkesinde Ankara keçisinin titizlikle yetiştirilmesine rağmen elde edilen tiftikler incelik, yumuşaklık ve parlaklık gibi müstesna özellikleri bakımından yurdumuzda üretilen tiftikler seviyesine ulaştırılamamıştır. Tiftiğin endüstride

Angora goat is our cultural and economical prestige.

Even though the Angora goat is raised carefully in many countries, the obtained mohair wool cannot be considered as equal with the one produced in our country in terms of its fineness, softness and brightness. All the characteristics of mohair required by the industry can only be found in the mohair wool

aranan bütün özellikleri ancak onun öz vatani olan yurdumuzda yetiştirilen Ankara keçisi tiftiklerinde görülmektedir.

19. yüzyılın ortalarına kadar Ankara keçisi sadece Türkiye’de yetiştirilmekteydi ve ülkemiz dünyada tiftik ipliği ve tiftik kumaşı (sof kumaşı) üretim ve ihracatı bakımından rakipsiz bir halde bulunuyordu. Sof kumaşları, gerek renk çeşitleri gerekse dokunuşlarındaki ustalıkları ve desen

obtained from Angora goat raised in our country. Until the mid-19th century Angora goat had only been raised in Turkey and our country remained unrivaled for producing and exporting mohair yarn and mohair wool (sof fabric). Sof fabrics were well known for the finely woven shapes and patterns all around the world. It was particularly sold to England and the Netherlands as well as other European and Arabic countries. Ankara

incelikleri ile bütün dünyada tanınmış bulunuyordu. Başta İngiltere ve Hollanda olmak üzere Avrupa’ya ve Arap ülkelerine satılıyordu. Ünü iç ve dış pazarlarda yayılmış olan Ankara sofları, uzun yıllar Ankara vilayetinin tarihini ve ekonomisini etkilemiş, dış ülkelere gelen bir çok seyyahın da dikkatini çekmiştir.

Ankara’ya gelen Doğu seyyahları, o zaman gördükleri karşısında hayranlık duymuşlar;

sof fabrics which were in demand both in domestic and foreign markets influenced the history and economy of Ankara and attracted attention of the many foreign travelers arriving in Turkey.

The eastern travelers admired what they saw at that time and asked for information about the Angora goats and their hairs, the fineness and brightness of the goat hair, the

hepsi tiftik keçilerinden, bunların tüylerinin ipek gibi inceliğinden ve parlaklığından, kumaşının zarafetinden bahsetmişler ve sof kumaşın dokunuşu, işleniş, ticareti hakkında bilgiler sunmuşlardır. O tarihlerde başta Ankara olmak üzere; Zir, Çankırı, Beypazarı, Nallıhan ve Kalecik’te 1355 tiftik tezgahının bulunduğu ve her yıl 20.000 top kumaşın ihraç edildiği Tournfort tarafından bildirilmiştir. 1835’lerde Ankara’ya gelen seyyahlardan Hamilton

elegancy, ornamentation and trade of its fabric. Back then Tournfort reported that there were 1355 mohair looms in Ankara, Zir, Çankırı, Beypazarı, Nallıhan and Kalecik. He also reported that 20.000 piles of fabric were exported annually. Hamilton, one of the travelers that arrived in Ankara around 1835’s, also noted the presence of more than 1.000 looms by which mohair fabrics were manufactured.

da sof üreten 1.000'den fazla tezgahın bulunduğunu yazmıştır. 1838 tarihinde başlayan bir süreçte ucuz ithal fabrika mallarının yurda girmeye başlamasıyla dokuma el tezgahları bunlarla rekabet edememiş ve yavaş yavaş tarih sahnesinden çekilmek zorunda kalmışlardır.

360 yıl önce, yani 1640'larda Ankara'yı görmüş olan Evliya Çelebi de Ankara Vilayeti için "burası sof yeridir... Bu sof da Engürü'ye mahsustur. Yeryüzünde başka bir yerde olmak ihtimali yoktur" der. Sonra tiftik keçisini şöyle anlatır: "Tiftik keçisi beyaz süt gibi olup, onun gibi beyaz mahluk belki yoktur. Sof ipliği

Since cheap factory goods entered into the domestic market in 1838, hand looms couldn't survive and had to be cleared from the market gradually.

Evliya Çelebi who came to Ankara in 1640s, 360 years ago, said that "Ankara is the place of sof... And the sof is peculiar to Angora. It cannot exist anywhere else other than Ankara". He also said that "Angora goat looks like white milk, maybe it is the whitest creature on earth. Sof string is obtained from their wool. The goat hair gets hard when cut by scissors, but gets as soft as the silk of Prophet Eyüp when plucked... Both women and men desire to have sof clothes. Europeans wish to take angora goats back to their countries to spin soft yarn and weave wool. With God's will the goats will develop improved

TİFTİK KEÇİSİNİN VERİM ÖZELLİĞİ:

TİFTİK KEÇİSİ ÖZELLİKLE TİFTİĞİ İÇİN YETİŞTİRİLİR. TİFTİK KEÇİSİNİN VERİM ÖZELLİĞİNDE ÜZERİNDE DURULACAK EN ÖNEMLİ ÜRÜN TİFTİKTİR. ANCAK ETİNDEN, SÜTÜNDEN VE DERİSİNDEN DE İSTİFADE EDİLİR.

TİFTİK KEÇİLERİNİN DERİSİ ZARİF VE İNCEDİR. ETİ LEZZETLİDİR. DİĞER KEÇİ IRKLARINDAN AYRI OLARAK ETLERİNDE KEÇİYE HAS OLAN KOKU BULUNMAZ.

GEVREK BİR ET YAPISI VARDIR. ONUN İÇİN SEVİLEREK YENİR. SÜTÜ PEK SAĞILMAZ ANCAK OĞLAKLARINA YETER. SAĞILAN KEÇİ SÜRÜLERİNDE TİFTİK KALİTESİ DÜŞER.

ERGİN DİŞİ KEÇİLERDEN YILLIK 3 KİLO, TEKELERDEN 6 KİLOYA KADAR TİFTİK ELDE EDİLİR.

TİFTİK KEÇİLERİ KÜÇÜK YAPILI KEÇİ IRKLARINDAN OLUP, ERGİN DİŞİ KEÇİLERİN CANLI AĞIRLIĞI 35 KİLO, TEKELERİN DE 45 KİLO CİVARINDADIR.

THE ANGORA GOAT IS PARTICULARLY RAISED FOR ITS MOHAIR.

THE MOST SIGNIFICANT PRODUCT OF THE ANGORA GOAT IS ITS MOHAIR. HOWEVER, ITS MEAT, MILK AND SKIN CAN ALSO BE USED. THE SKIN OF THE ANGORA GOAT IS THIN AND FINE. ITS MEAT IS DELICIOUS AND CRISPY. IT DOES NOT SMELL LIKE OTHER GOAT BREEDS. THEREFORE, IT IS VERY TASTY.

IT IS BARELY MILKED, IT ONLY HAS ENOUGH MILK FOR THE BAY GOATS. THE MILKED GOAT HAS LESS QUALITY MOHAIR. THE MATURE FEMALE GOATS YIELD 3 KG OF MOHAIR WHILE THE MALE GOATS YIELD UNTIL 6 KG OF MOHAIR. ANGORA GOATS ARE SMALL GOAT BREEDS. THE MATURE FEMALE GOATS WEIGH 35 KG, THE MALE GOATS WEIGH ABOUT 45 KG.

bunların yününden olur. Bu keçilerin tüyünü makasla kırkarlarsa ipliği sertçe olur. Ama yolarlarsa Eyüp Peygamberin ipeği gibi yumuşak olur... Kadın ve erkek herkesin işi softur". "Frenkler bu Engürü keçilerinden Frenk diyarına götürüp yumuşak iplik eğirip sof dokumak isterler. Allahın emriyle keçiler bir sene içinde bildiğimiz tüylü kıl keçilerden olur. Dokudukları şey sof olmaz. Hatta Engürü'den eğrilmiş ipliği alıp, Frenk diyarına götürerek sof yapalım dediler fakat yine olmadı." der. Ankara keçisinin Güney Afrika'ya ilk götürülüşü 1838 yılına rastlamaktadır. O tarihte Hint ordusunda bulunan Albay Henderson 12 baş teke ve 1 anaç Ankara keçisini Afrika'ya götürmüştür. Anaç keçi ve doğan erkek yavru Güney Afrika Ankara keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik endüstrisinin başlangıcını oluşturmuştur. 1880'lerde yapılan gizli ihraçlarla Türkiye'den Port Elizabeth'e getirilen Ankara keçilerinin orada kurulan pazarlarda satıldığı, Türkiye'den tanesi 4 altın liraya alınan bu keçilerin kontlar, dukler, saray mensupları, çiftlik sahipleri ve hatta antika meraklıları tarafından 500 İngiliz lirasına kapışıldığı yazılmıştır. Birleşik Amerika'ya Ankara keçisinin ilk götürülüşü Güney Afrika'ya götürülüşünden sonra, 1849'dadır. O yıllarda pamuk ziraati ile ilgili çalışmalar yapmak için

breeds of those hairy goats that we know. Therefore, they can't weave the real mohair. They even tried to bring the woven strings back to Europe, nevertheless they couldn't succeed. The Angora goat was first brought to South Africa in 1838. At that time, Captain Henderson commanding the Indian Army took 12 male goats and 1 female goat to Africa. The female goat and its baby was a benchmark in South African goat breeding and mohair industry. It was reported that the Angora goats which were secretly exported from Turkey to the Port Elizabeth were sold in the markets in 1880s. The counts, dukes, palace members, farm owners and even antiquarians enthusiastically purchased the goats for 500 English pounds per each while they were sold for 4 golden liras in Turkey. The Angora goat was first brought to the US in

TİFTİK KALİTESİNİ BELİRLEYEN ÖZELLİKLER

KALİTELİ TİFTİK NASIL OLMALIDIR? SORUSUNU CEVAPLARKEN BAZI KISTASLARI GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURMAMIZ GEREKMEKTEDİR. BUNLAR NELERDİR? BUNLAR TİFTİĞİN ÖZELLİKLERİDİR. TİFTİĞİN ÖZELLİKLERİNİ ŞÖYLECE SIRALAYABİLİRİZ:

1. Tiftik İnceliği: İyi tiftik ince olmalıdır. Tiftik kalınlaştıkça kalitesi düşer. Genç hayvanlarda tiftik ince ve kalitelidir. Tiftik keçileri yaşlandıkça tiftik kalınlaşır ve kalite bozulur.
2. Tiftiğin Uzunluğu: Tiftiğin uzun olması makbuldür. Tiftiğin işlenmesinde tiftiğin uzunluğu büyük önem taşır. İşlenmesi kolaylaşır.
3. Tiftik Kıvrım Sıklığı: Tiftikte kıvrım sayısı arttıkça tiftik kalitesi o kadar artar. Kıvrımın sık olması tiftiğin inceliğinin bir belirtisidir.
4. Tiftik Esnekliği: Tiftik telleri esnekler. Tiftikte kıvrım sayısı arttıkça esneklik de artar. Tiftiğin dayanıklılığı, esnekliğine bağlıdır.
5. Tiftikte Parlaklık: İyi tiftik parlak olmalıdır. Triko üretiminde parlaklık, incelik ve esneklik önemlidir.

THE CHARACTERISTICS OF THE BEST MOHAIR

THERE ARE CERTAIN CRITERIA FOR HIGH-QUALITY MOHAIR THAT NEED TO BE CONSIDERED. THESE ARE CERTAIN CHARACTERISTICS OF MOHAIR. THESE CHARACTERISTICS CAN BE LISTED AS FOLLOWS:

1. Fineness: good mohair should be thin. Thickness worsens the quality. The mohair of the young animals is fine and of good quality. As the Angora goats get older, the mohair gets worse and thick.
2. The length of the mohair: The best mohair should be lengthy. The length of the mohair is important for processing. The longer the easier to process.
3. Crease frequency of the mohair: As the number of folds increase, so does the quality. It is a sign of fineness.
4. Elasticity of the mohair: Mohair strings are elastic. As the number of folds increase, so does elasticity. The lint resistance is accomplished with this elasticity.
5. Brightness of the mohair: Bright means good quality. Brightness, fineness and elasticity are important characteristics for the textile industry.

**ÜLKEMİZDE TİFTİK
KEÇİSİNDEN ELDE EDİLEN
TİFTİĞİN BÜYÜK BİR
BÖLÜMÜ YARI MAMÜL
HALDE İHRAÇ EDİLMEKTEDİR.
BİR KISMI DA YURT İÇİNDE
TRİKO SANAYİSİNDE
KULLANILMAKTADIR. TİFTİK
ÜRETİMİNDE DÜNYADA İKİNCİ
SIRADAYIZ. BİRİNCİ ABD,
ÜÇÜNCÜ GÜNEY AFRİKA'DIR.**

A SIGNIFICANT PART OF THE
MOHAIR OBTAINED FROM THE
ANGORA GOAT IN TURKEY IS
EXPORTED AS SEMI PRODUCTS.
ANOTHER PART OF IT IS USED
IN THE TRICOT INDUSTRY. WE
ARE THE SECOND BEST MOHAIR
PRODUCER IN THE WORLD. USA
IS THE FIRST; SOUTH AFRICA IS
THE THIRD BEST PRODUCERS.

Türk hükümetinin davetlisi olarak Türkiye'ye gelip bir süre kalan Dr. James B. Davis Carolina'ya dönüşünde beraberinde Sultan Mecit tarafından zamanın Amerika Başkanı Polk'a hediyesi olarak seçme 2 teke ile 7 baş dişi keçi götürmüştür. Bunlar Amerika'da Ankara keçisi yetiştiriciliğinin temelini oluşturmuştur.

İktisadi Değeri Azalınca

Ankara keçisi monopolünün ülkemiz ekonomisinde taşıdığı önemin zamanında gereği gibi kavranamamış olması bunların kolaylıkla dışarıya çıkarılmasına imkan hazırlayarak ABD ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin birer ciddi rakip haline gelmesine neden olmuştur.

1849 after South Africa. Dr. James B. Davis Carolina came to Turkey as the invitee of the Turkish Government in order to conduct studies about agriculture. On his return, Sultan Mecit gave 2 male and 7 female goats as presents for Polk who was the President of the US at that time. These activities lay the foundation of the Angora goat breeding in America.

When the Economical Value Decreases

The value that the Angora goat monopoly adds to the economy of our country was not well understood at that time, therefore they were easily brought to the US and South Africa, which made them significant rivals.

YAPRAKLAR YEŞERİRKEN

AS THE LEAVES TURN GREEN

Bismil'de Sekizli Koro

Octet Choir in Bismil

Kemal Tahir KINACI

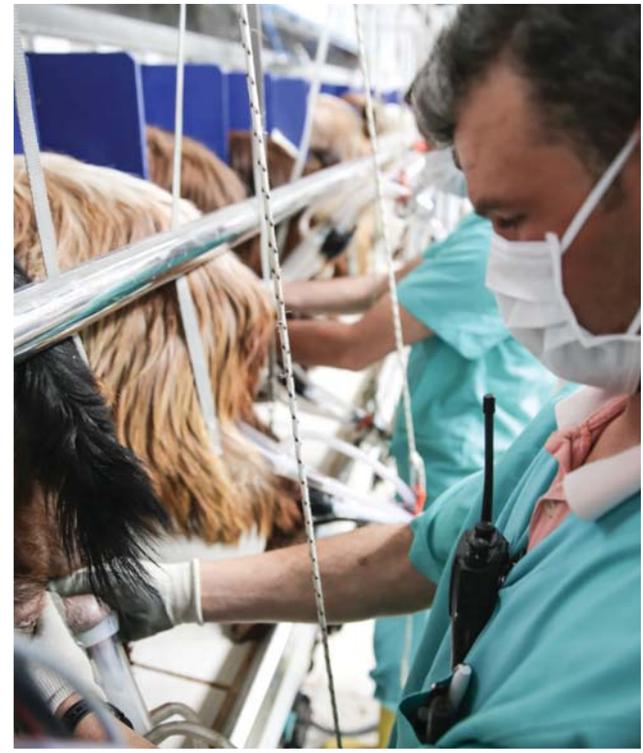
Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun en önemli projelerinden biri olan çözüm süreci, şüphesiz Türkiye'deki tüm kurum ve STK'larının ortak akıl ve irade koymalarıyla başarıya ulaşabilecektir. Demokratikleşme sürecinden, kültürel ve sosyal iyileşmeye, oradan ekonomik kalkınmaya çözüm sürecinin pek çok ayağı var. Bütün bunların birbiriyle bağlantısı çözüm süreci için elzem görünüyor. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2006 yılından beri uyguladığı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında Türkiye'nin tüm bölgelerine olduğu gibi Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine destek veriyor. 2011 yılından itibaren ise bölgeye yapılan yatırımlar, Tarım ve Kırsal

The resolution process as the most crucial project of Turkey and the Middle East can become successful with the common sense and will of all institutions and NGOs in Turkey. There are many steps in the resolution process such as the democratization process, cultural and social progress and economical development. The connection of all these steps seems to be significant for the resolution process. Ministry of Food, Agriculture and Livestock which has been implementing the Rural Development Investment Programmes particularly in East and Southeastern Anatolia likewise in other regions of Turkey since 2006. IPARD funds accelerated the investments since 2011. The Agriculture and Rural Development Support

**NÜFUSUYLA,
POTANSİYELİYLE VE
GEÇMİŞTEKİ YATIRIMLARLA
KIYASLANDIĞINDA DOĞUDA
VE GÜNEY DOĞUDA
İNANILMAZ BİR CANLILIĞIN
GÖZE ÇARPTIĞI BÖLGEDE
KURULAN BU TESİSLE
BİRLİKTE DOĞRUDAN VE
DOLAYLI YAKLAŞIK 300
KİŞİYE İŞ İMKANININ
SAĞLANACAĞI BELİRTİLİYOR.**

IT HAS BEEN REPORTED THAT APPROXIMATELY 300 PEOPLE WILL BE EMPLOYED IN THESE FACILITIES IN THE SOUTHEASTERN ANATOLIA WHICH IS NOW COMPLETELY DIFFERENT THAN THE PAST THANKS TO THE NEW POPULATION, POTENTIAL AND THE INVESTMENT OPPORTUNITIES.

Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun, IPARD Programı kapsamında sağladığı destek ile hızlanmış durumda. Bugüne kadar Türkiye'de 8 bin'e yakın projeye hibe sağlayan TKDK, Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgesine toplam 900 milyon TL yatırım yapmış bulunuyor.

Çözüm sürecinin ekonomik kalkınma ayağında önemli bir misyon yüklenen TKDK'nın yatırımları ardi ardına geliyor. Silvan ve Bismil arasında kurulan keçi üretim ve keçi sütü tesisi bu yatırımların en büyüklerinden birisi olarak göze çarpıyor. Çiftliğin ilginç bir de hikayesi var. Birbirleriyle akraba 8 vatandaşımızın ayrı ayrı keçi çiftliği kurma hayallerinin bir sonucu olarak yan yana kurulan 8 tesisin yatırım tutarı yaklaşık 20 milyon TL değerindedir. Yatırım tutarının %55'i TKDK'nın verdiği hibeyle gerçekleştirilen tesisler, sadece bölgenin değil Türkiye'nin en büyük keçi üretim ve süt tesisi olmaya aday. Silvan ve Bismil arasında devasa bir organize sanayi görünümünde olan tesisler şimdiden yörenin gözdesi olmuş durumda. 500'er baş süt keçisini barındıracak fiziki yapıda inşa edilmiş tesislerin toplam 12 bin keçiyi barındırma kapasitesine sahip olduğunu da belirtelim. Nüfusuyla, potansiyeliyle ve geçmişteki yatırımlarla kıyaslandığında doğuda ve güney doğuda inanılmaz bir canlılığın göze çarptığı bölgede kurulan bu tesisle birlikte doğrudan ve dolaylı yaklaşık 300 kişiye iş imkanının sağlanacağı belirtiliyor. Yüksek kalitede süt, damızlık dişi hayvan ve gübre üretimine göre düşünülmüş fiziki yapısı ile tesisler, iş güvenliği konusunda da AB standartlarını karşılamış bulunuyor.

Bölgenin kalkınmasına ciddi yatırımlarla destek olmayı, daha çok istihdam yaratarak kalkınmayı yerinde gerçekleştirmeyi hedefleyen TKDK, kalıcı ve sürdürülebilir yatırımlarla Türkiye'nin yeni gözde kurumu olma yolunda ilerliyor.

Institution which has funded approximately 8 thousand projects in Turkey so far invested 900 million TL in East and Southeastern regions of Turkey.

ARDSI which plays a significant role in the economical development step of the resolution process has constantly being investing. The goat breeding and goat milk facility established between Silvan and Bismil are an outstanding example of these investments. The farm has also a rather interesting story. 8 Turkish relatives dreamed of opening a farm separately and founded 8 facilities side by side, which cost about 20 million TL. ARDSI funded 55% of the investment amount and these facilities became candidates for being the biggest goat breeding and goat milk facilities of Turkey. The facilities located between Silvan and Bismil look like a huge organized industrial zone and became an attraction for the local people. These facilities were constructed with a capacity of 500 milk goats per each and they have enough capacity to accommodate 12 thousand goats in total. It has been reported that approximately 300 people will be employed in these facilities in the Southeastern Anatolia which is now completely different than the past thanks to the new population, potential and the investment opportunities. The facilities which were constructed to accommodate high quality milk production, female goat breeding and fertilizer production are also compliant with the EU standards in terms of Work Safety.

ARDSI which aims to support development of the region through investments and to implement new programmes by establishing coordination offices in all provinces has started to become an outstanding instruction of Turkey.

RÖPORTAJ

INTERVIEW

Bismil’de Çocuk, Diyarbakır’da Vatandaş, Ankara’da Bakan:

M. MEHDİ EKER...

Child in Bismil, Citizen in Diyarbakır, Minister in Ankara:

M. MEHDİ EKER...

Röportaj | Interview: Sibel ASTARCIOĞLU BİLGİNER

M. MEHDİ EKER’İN KAMUYA MAL OLMUŞ SİYASİ YAŞAMINI HERKES BİLİR. ANCAK SİYASETÇİLERİN KİŞİSEL HAYATLARI AZ BİLİNİR. BU SÖYLEŞİNİN MURADI “BİR SİYASET ADAMININ KÜLTÜREL VE ENTELEKTÜEL PORTRESİ”Nİ ORTAYA ÇIKARABİLMektİ. M. MEHDİ EKER’İ DAHA YAKINDAN TANIMA FIRSATI SAĞLAYACAK VE PEK BİLİNMEYEN KİŞİSEL YANLARINI DA ORTAYA KOYACAK BU SÖYLEŞİYİ OKURLARIMIZLA PAYLAŞMAKTAN MUTLULUK DUYUYORUZ.

M. MEHDİ EKER BECAME A PUBLIC FIGURE WITH HIS POLITICAL LIFE. HOWEVER, PERSONAL LIVES OF THE POLITICIANS ARE NOT WELL KNOWN. THIS INTERVIEW AIMS AT DRAWING AN INTELLECTUAL AND CULTURAL PORTRAIT OF A POLITICIAN. WE ARE GLAD TO SHARE THIS INTERVIEW, WHICH WILL ALSO GIVE US A CHANCE TO GET TO KNOW MEHDİ EKER AND HIS UNKNOWN QUALITIES.

Sayın Bakanım; ülkemizde siyaset ve sanatla uğraşan insanların bir kaderi var sanki. Siyasetçilerimiz sözleri ve yaptıklarıyla, sanatçılarımız eserleriyle anılır. Yanlış olduğu için değil ama hayat hikâyeleri biraz perdenin arkasında kalıyor. İzniniz olursa bu söyleşi ile perdeyi biraz aralamak niyetimiz. Sorularımızı bir siyaset adamı olarak değil de bir insan portresi ortaya çıkaracak şekilde hazırladık. Dünyaya geldiğiniz coğrafyayla başlayalım isterseniz. O coğrafyanın ruhunu sorsak?

Ben Diyarbakır’da doğdum. Dicle kıyısında. Doğduğumda beni ilk Dicle’nin suyuyla yıkamışlar. Hep Dicle’nin sularını içtim. Çocukluğum hep toprak koktu. Çünkü kerpiç bir evde doğdum, orada büyüdüm. En çok yıldızları tanıyordum, çünkü bizim orada çok yıldız olurdu. Toprak kokuyordum ve yanımda Dicle vardı, Dicle nehri. Dicle, benim hayatımda çok önemli. Dicle bütün dünya için önemli, çünkü insanlığın tarıma başladığı ilk toprak parçası Dicle Havzası’dır. Dicle kıyılarında hep yerleşim yerleri var. Ben de adını bir höyükten alan, simdiki adı Ziyaret Tepe olan Tepe Barava’lıyım. Barava Kürtçe’de su kıyısı anlamına gelir. Tepe Barava dediğimizde su kıyısındaki tepe anlaşılır. Ben orada doğdum, orada da günümüzde yapılan kazı çalışmalarında 8000-8500 yıl öncesine ait bir yerleşim bulundu.

Esteemed Minister; the people in politics and art have a fate in our country. Our politicians are remembered for what they say and do, and the artists are remembered for their artworks. Though it is not wrong, their stories remain behind the curtains. If you allow, I would like to slightly unveil this curtain. We prepared our questions in such a way that enables us to draw a portrait of a person rather than a politician. What about the geography and the soul of your birthplace?

I was born in Diyarbakır near the Tigris River. When I was born they first washed me in the water of Tigris. I always drank the water of Tigris. I always smelled the earth in my childhood. Because, I was born and raised in a mud brick house. I know the stars by heart since they were many in my hometown. I smelled like earth and Tigris was flowing beside me. Tigris is very important in my life. Tigris is important for the world, indeed, because Tigris basin is the first place in the world where people started to cultivate the soil. There are many settlements by the river. I come from Ziyaret Tepe, the current name of Tepe Barava, which takes its

Bu bereketli hilalin yukarı kısmındaki medeniyet merkezi, Amida Höyüğü ile yaklaşık 8 bin yıllık bir geçmişe sahiptir ve 33 medeniyet buranın bağrında yeşermiştir. Dolayısıyla bu toprak, bu medeniyetlere hem beşik hem de mezar olmuştur. Bunlar hayatın hakikatidir. Hüzün de mutluluk da bir aradadır.

Yaşadığım yerin bir nüfusu vardı, yani kalabalıktı. Bir nahiye merkeziydi aslında. Muhtemelen 17. veya 18. yüzyıldan bu yana bir nahiye merkezi... Bir nahiye müdürü vardı, bir jandarma karakolu vardı, bir nüfus memuru vardı ama elektrik yoktu, yol yoktu, su yoktu, hastane ve doktor yoktu... O nedenle kışlar hep hastalıklarla salgınlarla geçerci ve her kış aramızdan çocuklar giderdi.

Böyle bir coğrafya insanların üzerinde şüphesiz pek çok etki bırakmıştır. Hafızanızda kalanlardan yola çıkarak sizin çocukluk anılarınızda eviniz, komşularınız, günlük hayatınız nasıldı?

Hiç ailece yemek yediğimizi hatırlamıyorum. Evde sürekli misafirler veya komşular vardı. 365 günün 300 günü misafirlerimiz olurdu. Babamın ziyaretçileri gelirdi. Babamı kaybettiğimde henüz 15 yaşındaydım. Dolayısıyla daha ilkökul yıllarındayken bile çay, kahve yapmasını öğrenmiştim. Çayı, kahveyi ve servisini ben yapardım. Misafirler bazen geç vakte kadar oturur, babamla sohbet ederlerdi. Ben de onlarla birlikte oturur sohbetlerini dinler, onlar uyumadan veya gitmeden ben de uyumazdım. Misafir bizim için çok kıymetlidir. Evin bereketi olarak tanımlanır. Bir eve ne kadar çok misafir gelirse o ev o kadar bereketli bilinir. Böyle bir kültür vardı o bölgede. Bir evde yemek yenmesi kadar o evden yemek çıkması da önemlidir. Komşular sık sık birbirilerine yemek gönderirler. Hele de bir evde ölen biri varsa; o kişinin payı eksik edilmez. Yani sanki o yaşıyormuşçasına yemek aynı oranda ve miktarda pişirilir. Ölen kişinin payı komşulara veya yoksullara gönderilirdi. Rahmetli annem, babamın yemeğini yıllarca komşulara gönderdi. Bu yemeğe Kürtçe de "Şıva Mirîya" denir, yani "Ölmüşlerin Yemeği".

HAFIZAMIN GÜÇLÜ
OLMASINI ÇOK DİLLİ
OLMAYA VE ALDIĞIM
MEDRESE EĞİTİMİNE
BORÇLUYUM

THE STRENGTH OF MY
MEMORY IS THE BENEFIT
OF BEING MULTILINGUAL
AND MY MADRASAH
EDUCATION.

name from a mound. Barava means waterside in Kurdish. Tepe Barava refers to the mound at the waterside. I was born there. As a result of recent excavations, a settlement dating back 8000-8500 years was found in that area. Mound Amida, the center of the civilization, situated in the upper part of this Fertile Crescent dates back 8 thousand years and 33 civilizations blossomed there. Therefore, this soil became both a cradle and a grave for these civilizations. These are the realities of life. Sorrow accompanies happiness.

My hometown was highly populated. It was actually a town. It has been a town since the 17th or 18th centuries... There was a town director and a gendarmerie office, a registrar, but no electricity, road, water system, hospital and doctor... Therefore, winters always passed with plagues and child deaths.

That kind of geography must have many impacts on people. What about your childhood memories about your house, neighbors and daily life?

I do not remember eating alone with my family. We always had guests and neighbors at home for 300 days of 365 days. My father had guests, too. I was only 15 when my father died.

Çocukken gelecekle ilgili tasavvurunuz var mıydı? Hayaliniz ya da arzunuz mu desek?

Klasik bir ifade olacak ama küçükken iki tane arzum vardı. Aslında o bir keşif duygusunun yansımasıydı. Birincisi bütün dilleri konuşabilmek ikincisi ise her yere kolayca gidebilmek için uçma yeteneğimin olmasını arzu ediyordum. Dicle kıyılarında çok hayal kurdum. İlkokulu okuduğum okulun bahçesinin yanında bir düzlük alan vardı. Tek motorlu tarımsal ilaçlama uçakları gelirdi oraya. Uçağı da ilk kez orada gördüm. Yanlarına gidip yakından bakardım. O uçakları görünce de uçma arzum iyice depreşti. Bu defa kendim uçmayı değil de uçakla uçmayı hayal etmeye başladım. Uçmayı, uçabilmeyi veya işte uçak kullanmayı arzu ettim. Sonuçta o keşif ve merak birleşince ve şartlar da oluşunca işte burada Türk Hava Kurumu Üniversitesi'ne giderek pilotluk eğitimimi tamamladım. 2014 Mayıs ayında da resmi lisansımı aldım. Lisans aldım, diploma aldım ve pilotaj master derecesi aldım.

So I learned to make tea and coffee even when I was in the primary school. I was also serving tea and coffee to the guests. The guests sometimes stayed late at night and had conversations with my father. I was also staying and listening to their conversation, I would not sleep before they leave. We value our guests. We describe them as the blessing of the house. A house is blessed by the number of guests you host. We had such a culture in this region. Sending food to your neighbours was as important as eating at your house. The neighbors always send food to each other. When somebody dies, the share of the dead is not forgotten and sent to the other neighbors or the poor. My dear mother in heaven sent the share of my father to the neighbors for many years. This meal is called as "Şıva Miriya" in Kurdish which refers to "The meal of the dead".

Did you have any thoughts about your future when you were a child? Any dreams or wishes?

Bir insanın ilk eğitim hayatı evde annesi ve babasının gözetiminde başlar. Sizin eğitim hayatınızda anne ve babanızın rolü ne oldu? Anneniz ve babanızı tanıyabilir miyiz?

Ben 4 yaş, 4 ay ve 4 günlükken eğitime başladım. Evdeki herkes öyle başladı. Medrese geleneğinden gelen bir evde doğdum. Evde benim boyumu aşan kitaplar vardı. Babam Kürt edebiyatını okurdu, divanlar ve kasideler okurdu, birçok beyit onun hafızasındaydı. Babamın at sırtında yolculuk yaparken bile divan okuduğunu bilirim. Babam bana müderrislik yaptı, ders verdi. Babam derinliği olan biriydi. Kaside okur, satranç bilir, fıkra da anlatırdı. Belagatle konuşur, dilin hakkını verirdi. Hafızamın güçlü olmasını çok dilli olmaya ve aldığım medrese eğitimine borçluyum. Annem Fehime Eker de Kürtçeyi, eski Türkçe ve Arapçayı iyi bilirdi. O da babam gibi sık sık divan okurdu... 2008 yılında Ankara'da benim yanımda vefat ettiğinde hastanede başucunda Melayê Cizirî'nin Arap harfleriyle yazılmış divanı vardı. Kürtçe

It will be a cliché, but I had two wishes. It was actually a reflection of the sense of exploration. The first one was to speak all the languages in the world and the second one was to have the ability to fly everywhere. I was dreaming by the Tigris River. There was a flat area near my schoolyard. Single engine agricultural aircrafts were coming in our village. It was the first time that I saw an aircraft. I was checking them closely. When I saw these aircrafts my wish to fly became stronger. Then I started to imagine not flying myself but to fly on an airplane. I wished to fly, to be able to fly and to pilot an airplane. Eventually, that sense of exploration and curiosity led to me joining a piloting course organized by Turkish Aeronautical Association University. I got my official license and pilotage master's degree in May 2014.

Education first starts at home under the supervision of the parents. What was the role of your parents in your education? Could you please tell us

Mevlit ve Kur'an-ı Kerim vardı. Annem, Anadolu'daki birçok kadın gibi, tahammül gücü çok yüksek bir insandı. Yaşamıyor gibi yaşıyordu. Kendine ait bir şeyi yoktu. Ne bir nazı, ne bir kaprisi vardı. Adanmış bir hayat yaşıyordu. Hayatında boşluk yok, sevgi ve dua vardı.

Ciddi bir okur olduğunuzu biliyoruz. Okuma serüveniniz nasıl başladı? Kimleri okuyarak başladınız?

İlk okuduğum roman Peyami Safa'nın "Yalnızız" romanıydı. Büyüklük için yazılmış bir eserdi ve benim yaşıma göre biraz ağırdı. İstanbul'da üniversitede okuyan ağabeyimin getirdiği bir kitaptı. O romanın karakterlerini hala hatırlıyorum. Başkarakterleri Samim, doğu ve batı değerleri arasında kalan, batılı yaşam biçimini benimsemiş biriydi. Samim'in bir kurgu dünyası var, "Simeranya" diye. Bu hayal dünyasında kendi tasavvurunu ve özlemlerini yaşıyor. Bu ilk okuduğum romandan sonra bir roman yazmaya kalktım. Biraz yazdım ama sonra

about your mother and your father?

I started to go to school when I was 4 years, 4 months and 4 days old. Everybody at home started at the same age. I was born in a house where madrasah training tradition prevailed. I had huge books at home. My father liked to read Kurdish literature, divan literature and eulogies. He memorized many couplets. I even remember that he was reading divan literature on horseback. My father was lecturing at mosques. He was an intellectual man reading eulogies, playing chess and telling stories. He was a good public speaker and used the language properly. The strength of my memory is the benefit of my being multilingual and my madrasah education. My mother Fehime Eker could speak Kurdish, old Turkish and Arabic very well. She was often reading divan literature like my father did... When she died in 2008 in Ankara, the book of Melayê Cizirî written in Arabic letters was standing beside her hospital bed. The Kurdish Koran was also there. My mother was an extremely

boyumdan büyük bir işe kalkıştığımı anlayınca bıraktım. Sonuçta benim dünyam evlerinin bütünü kerpiç olan ve sadece iki derslikli yığma taş okul binasının çatılı olduğu bir köyden ibaretti. İlkokulda başöğretmenimizin odasında küçük bir komodinin içinde duran çeşitli kitaplar vardı. Kemalettin Tuğcu, La Fontaine, klasik batı edebiyatının küçükler için hazırlanmış diğer bazı kitapları... Bunların hepsini okumuştum ama doğrusu bunlar beni pek fazla etkilememişti. Ortaokula geldiğimde ilk okuduğum kitaplardan birisi Sezai Karakoç'un "Ruhun Dirilişi" kitabıydı. Daha sonrada yayınlanan bütün kitaplarını takip ettim. Bir de ilkokuldayken rahmetli ağabeyimin getirdiği Necip Fazıl'ın "Büyük Doğu" dergisini okumuştum. Sezai Karakoç ve Necip Fazıl'la başlayan edebiyat ilgisi Türk ve Dünya edebiyatının örnekleri ile gelişti.

tolerant woman like many other women in Anatolia. She seemed to live silently. She did not claim anything for herself. She did not have any disdains or whims. She sacrificed her life to her family. Her life was not in vain, she had love and prayer.

We know that you are a bookworm. How and with which authors did your reading adventure start?

The first novel that I read was "Yalnızız" (We are alone) by Peyami Safa. It was a novel for adults and was a bit hard for me to understand at that age. My brother who was studying at the university brought the novel from Istanbul. I still remember the characters from the novel. The main character was Samim, who stuck between eastern and western life styles and eventually adopted the values of western life. Samim had a fantasy world called "Simeranya". He was living in his fantasy world with his own dreams and

Edebiyat ve sanat konusuna girmişken buradan devam edelim izniniz olursa.

Benim açımdan sanat bir hayat tasavvurudur. Benim hayat tasavvurum, varlık tasavvurum ve insan olarak, varlık olarak yeryüzündeki pozisyonum... Kimim, neden buradayım, nereden geldim, nereye gideceğim? Aslında bütün sanat, bu soruların cevabını değişik şekillerde verme ve bu soruların cevabını değişik formlarda oluşturma çabasıdır. Edebiyat, şiir, resim, müzik, heykel bütün bu sanatlar bunun içindir. Ben bütün bunları özel olarak sanatla ilgilenme çerçevesinde değil sadece insan olarak yeryüzünde bir varlık olan pozisyonumu, koordinatlarımı doğru tayin etme, bu tasavvurun, bu çabanın bir parçası olarak bunlarla ilişki içindeyim.

Herkes gibi ben de güzel sanatları seviyorum. Kulağıma hoş gelen müzikleri dinliyorum. Bir resmin karşısına

aspirations. I tried to write a novel after reading this book. I wrote a bit and then gave up when I understood that it was way too much for me to write a novel. In the end, my world was a village where only mud brick houses and a school building with two classrooms existed. There were various books in a small closet in the room of our head teacher at the primary school. Kemalettin Tuğcu, La Fontaine, classical western literature for children and the others... I read all of these books but they did not have that much influence on me. One of the books that I first read when I was at secondary school was "Ruhun Dirilişi" (resurrection of the soul) by Sezai Karakoç. After that I followed all his published books. I also read the journal "Büyük Doğu" (Eternal East) by Necip Fazıl that my dear late brother brought when I was in secondary school. My interest in literature that started with Sezai Karakoç and Necip Fazıl developed with the examples of Turkish and World literature.

geçip dakikalarca ona bakabilirim. Renk uyumuna, çizgilere, figürlerin duruşuna, neleri ifade ettiklerine, metaforlara bakıp saatlerce bunlar üstüne düşünüp konuşabilirim. Yurt dışına gittiğimde imkan bulursam müzelere giderim, resimleri heykelleri incelemeye çalışırım. Sanatın her türünü severim ancak daha çok edebiyatla ilgileniyorum. Çünkü kelime olmak yani kelime sahibi olmak, kelamla düşünüp ondan sonra kelime olmak ve bu kelimeleri biriktirmek, onları ifade edebilmek kendimizi onlarla ifadelendirmek daha kolay. Bunun için dil ve edebiyat benim için daha önemli...

O dönemde Diyarbakır'da kültürel ortam nasıldı? Edebiyat ve kültürel mahfiller var mıydı?

Diyarbakır'da gerçek anlamıyla "kırathaneler" vardı. Bazılarında küçük çaplı da olsa kitaplıklar bulunurdu. Biraz zorunluluktan biraz da keyif aldığımmdan Mardin Kapı semtinde benim sürekli müdavimi olduğum "Abbas'ın Kahvesi" diye bir yer vardı. Orada bir yandan çay içip bir yandan da kitap okur, hatta ders çalışırdım. Rus edebiyatının, Alman edebiyatının, İngiliz ve Fransız edebiyatının ve sonradan da Amerikan edebiyatının önde gelen yazarlarına ait tüm klasiklerin bu ortamlarda okudum. Ben klasiklerin okunmasını çok önemli ve

**KİM OLURSAK OLALIM,
NEREDE VE HANGİ
GÖREVDE BULUNURSAK
BULUNALIM, YAPMAMIZ
GEREKEN ŞEY ZAMAN
YÖNETME BECERİSİNE SAHİP
OLMAKTIR. BEN ZAMANI
ÇOK İYİ YÖNETEMEDİĞİMİZ
KANAATİNDEYİM. DOĞAL
OLARAK ZAMANI BİZ
YÖNETMİYORSAK; ZAMAN
BİZİ YÖNETİYOR DEMEKTİR.
BUNUN DA FARKLI
SONUÇLARI OLABİLİYOR.**

WE NEED TIME MANAGEMENT SKILLS, NO MATTER WHO WE ARE OR WHICH JOB AND POSITION WE HAVE. I THINK THAT WE ARE NOT ABLE TO MANAGE THE TIME WELL. AS A CONSEQUENCE, THE TIME MANAGES US AS LONG AS WE FAIL TO DO SO. THIS MAY BRING DIFFERENT CONSEQUENCES.

Let's continue with literature and art if you like.

For me, art is the imagination of life. My imagination of life, of existence and my position on this earth as a human being... Who am I, where did I come from, where will I go? Actually, art is all about the effort of answering these questions in different ways and forms. Literature, poetry, painting, music, sculpture and all other kinds of art serve to the same purpose. This is not only about a specific interest in art, I am connected with all of these as a human being, with my position, through this imagination and these efforts.

I like fine arts like anyone else. I listen to any kind of music that sounds good to me. I can stare at a painting for minutes. I can look at the harmony of colors, the lines and the postures of the figures, the metaphors. I can think about their meanings for hours. I visit the museums when I have a chance to go abroad. I try to examine the paintings and the sculptures. I like every type of art, but my special interest is literature. Because, it is easier to communicate with the words that we contemplate and save before speaking. That is why language and literature are more important for me...

How was the cultural environment in Diyarbakır at that period? Were there

anlamli buluyorum. Çünkü klasikler insana merhamet ve sevgi aşıyor. İster natüralist olsun, ister romantik olsun, ister realist veya toplumcu gerçekçi olsun klasik edebiyat eserlerini okuduğumuzda çok insani ve insanın evrensel taraflarına hitap eden ve onu geliştiren bir katkı sağladıklarını görürsünüz. Çok daha önemlisi ise o eserler, yazıldığı dönemin toplumsal yapısına, sosyo-kültürel yapısına ve iktisadi yapısına dair çok önemli ipuçları verirler.

Klasik eserlerin dışında çağdaş eserleri de inceleme fırsatı, zamanı bulabildiniz mi?

Edebiyatı takip ediyorum, izliyorum. Yani ülkelerin edebiyatlarını inceledim, dünya edebiyatını inceledim, Türk edebiyatını inceledim, Türk edebiyatı tarihini inceledim. 19. yüzyıla kadar roman dışı şiir, ondan sonra roman, hikaye ve tiyatro olmak üzere milli edebiyatı, Cumhuriyet dönemini okuyup inceledim.

Peki sizi etkileyen isimler kimler oldu?

"En çok şunu beğendim" şeklinde bir cümle kurmak benim gibi biri için oldukça zor bir şey. Türler itibarıyla diyelim ki

any literary and cultural gathering places?

There were actual "coffee and reading houses" in Diyarbakır. Some of them had small book-shelves. I enjoyed going to a coffee house named "Abbas's place" in Mardin Kapı district. I had to go there due to lack of options but I became a regular visitor. I was reading a book, drinking tea and studying my lessons. I read all the classics of the prominent authors from Russian, German,

British and French and American literatures. I find it very meaningful to read the classics. Because the classics inculcate us mercy and love. When we read the classics, whether they are naturalist, romantics, realists or socialists, we can realize their contribution to the universality and development of human nature. What is more, these works give us important clues about the social, socio-cultural and economical structure of the time when they were created.

romanda, Marcel Proust'u, Balzac'ı, Oscar Wilde'ı, Amerikan Edebiyatı'ndan William Faulkner'ı, Ruslardan Dostoyevski'yi, yani birçok hem romancı var, hem şair var. Yaşama bir şekilde değer katmış, insanın evrensel değerlerini gerçekten çok ciddi manada benimsemiş, özümsemiş, bunun oluşmasına nesilden nesile aktarılmasına, bir medeniyet tasavvuru oluşmasına büyük katkı sağlamış olan yazarları, şairleri beğeniyorum. Bunların arasında önemli bağlar, bağlantılar var. Bana göre yazarlar şairler daha doğrusu sanatçılar ve edipler

hangi ırktan olurlarsa olsunlar soyları aynı, hepsi akraba. Hepsi aynı soydan geliyorlar. Nerede doğduklarının ve kim olduklarının, hangi dilde konuşup yazdıklarının pek önemi yok. Hepsi akrabadır hepsi soyludur. Tabi ben burada kandan bahsetmiyorum. Ben onların ortaya koyduğu eserlerden ve o eserlerin yarattığı değerlerden, bilhassa hikmetten söz ediyorum. Edebiyat çok önemli, edebiyat ve medeniyet ilişkisi çok önemli, edebiyatı olmayanın medeniyeti olmaz.

Güçlü bir şiir geleneğimiz var. Hatta denilebilir ki şiir bizim atardamarımız. Kendimizi en iyi şiirle ifade etmiş bir topluluk olmuşuz. Şairler konusunda ne söylemek istersiniz?

Şiir sözün müziğidir. Şiirde daha çok sembol anlatılır. Daha çok benzetme anlatılır. Tecrit, soyutlama imkânı vardır. Hem müzikal, hem ritmik, hem lirik mesajı olan bir söz sanatıdır. Şiiri aynı müzik eseri gibi sonsuz kere okur, dinlersiniz, ezberlersiniz. Bizim geleneğimizde de roman yok, şiir var. İyi şairlerin hepsini

It is very hard to give a specific name. They are many indeed. According to the type of the novel or poem I can list Marcel Proust, Balzac, Oscar Wilde, and William Faulkner from American literature and Dostoyevsky from Russian literature. I really like authors who helped to shape a civilization and who internalized and passed down the universal human values from generation to generation. These authors, poets and artists have a lot in common. In my opinion, all authors and poets are related with each other no matter how different their origins are. Therefore, it does not really matter who they are or in what language they write. They are all related. It is not a matter of blood relation. I am talking about the works they create and particularly the power of what they produced. Literature is very important, so is the relationship between literature and civilization. We cannot imagine a civilization without a literature.

We have such a strong poetry tradition. We can even say poetry is our artery in life. We best expressed ourselves through poetry as a community. What would you like to say about the poets?

Poetry is the music of words. Poems mostly express symbols. They mostly include metaphors. Abstraction is possible in poetry. It is an art of words which has a musical, rhythmic and lyrical message. Poems are read, listened and memorized infinitely like the works of music. Our tradition includes poetry rather than novels. I like all good poets. I read for instance İsmet Özel, Sezai Karakoç who are thankfully still alive.

BANA GÖRE YAZARLAR ŞAİRLER DAHA DOĞRUSU SANATÇILAR VE EDİPLER HANGİ İRKTAN OLURLARSA OLSUNLAR SOYLARI AYNI, HEPSİ AKRABA. HEPSİ AYNI SOYDAN GELİYORLAR.

Did you have a chance and time to read modern works besides the classics?

I follow literature. I read literatures of different countries, the world literature, Turkish literature and the history of Turkish literature. I read national literature including poetry until the 19th century period and then novels, short stories and theater, and the Republic Period literature...

Who inspired you the most?

seviyorum. Yani yaşayan şairlerden mesela İsmet Özel'i, Sezai Karakoç'u okuyorum. Bunlar devamlı okuduğum isimler.

Benim çok şairim var. Bütün iyi şiir yazarlar benim şairimdir. Ama birçok vasfı özelliğiyle bir arada değerlendireceğim şair Sezai Karakoç'tur; çünkü bir medeniyet tasavvuruna sahiptir. Birkaç arkadaşıyla birlikte Türkiye'de modern şiirin kurucularındandır. Cemal Süreya, Turgut Uyar, Edip Cansever'le birlikte köşe taşlarından biridir. İmgelerle yüklü bir müziği, ritmi, armoniyi içinde barındıran, gerçekten etkili bir dili var.

Sanırım 1976 yılında liseyi bitirip üniversite okumak için Ankara'ya gidiyorsunuz. Dönemin Ankarası nasıldı sizin gözünüzden?

1976 yılında liseyi bitirdiğim yıl üniversiteye Ankara'ya geldim. Ben Ankara'ya geldiğimde, bugün "Sihhiye" olarak bilinen yer tıpkı bugün olduğu gibi o günlerde de önemli ve merkezi bir yer konumundaydı. "Sihhat ve İctimai Muavenet Vekâleti"

yani Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı burada kurulduğu için bugün de halen buraya Sihhiye denilmektedir. Eskiden burada Mimar Kemalettin'in Cumhuriyetin ilk döneminde Ankara'yı planlarken bazı yabancı mimarlarla birlikte yaptığı evler vardı. Sağ tarafında girişte ortada Atatürk Bulvarı, sağ taraf Necati Bey Caddesi, sol taraf Mithatpaşa Caddesi ve orada bir tarafı Yüksel Palas Oteli, sağ taraf Orduevi, oradan başlayıp ta yukarıya Kavaklıdere'ye ve Meclis'e kadar sağlı, sollu üç bilemediniz dört katlı binalar vardı. Bunlar 1930'lu yıllarda yapılmış. Şirin, gökyüzünü rahatlıkla görebileceğimiz yani yürürken ferah bir şahsiyeti olan, bir kişiliği olan, belirli bir estetiği olan bir mimari yapılar topluluğu.

Ben Ankara'ya geldiğimde o binaların yaklaşık 3'te 2'si halen duruyordu. Ancak ben gelmeden birkaç sene önce o dönemin mesleği de mimarlık olan bir belediye başkanı döneminde o binaların tamamı yıkılarak yerlerine bugünkü 10-15 katlı binalar yapılmaya başlandı. Ben bu

I believe you came to Ankara in 1976 when you finished high school, to study at the university. How was Ankara at that time, from your point of view?

I came to Ankara when I finished high school in 1976. When I came to Ankara, "Sihhiye" was an important center like today. This place was called Sihhiye since the Ministry of Health and Social Support was founded there. The architect Kemallettin worked with his foreign colleagues in Ankara during the first years of the Turkish Republic and constructed houses in this area. There were three or four storey buildings on the right and left sides starting from Atatürk Boulevard on the right, Mithatpaşa Street on the left and Yüksel Palace Hotel in the Middle until Kavaklıdere and the Parliament. These houses were built in 1930s as a group of charming and aesthetic architectural structures with a certain taste which allows you to see the sky.

When I came to Ankara nearly two thirds of these buildings were still standing. However,

binaların yıkılıp yenilerinin yapılmasına bizzat tanık oldum. Her binanın yıkılışını ve yerine yenisinin yapılmasını kendi gözlerimle acı içinde izledim. İşte o zaman tarih bilincinin ne kadar önemli olduğunu anladım. Zira bu bilinçten yoksun olmanın ve yıkımın bir kere başladığında artık bunun durdurulamayacağını, önüne geçilemeyeceğinin ve üstelik bu durumun bir yere ve bir döneme mahsus olmadığını anladım. Bu durum bir zihniyet meselesi olarak zihinde sür git devam ediyor. Bir kez geçmişinize sırt çevirip sövmeye başlarsanız bunun arkası gelir. Böyle olunca da 30 yıllık geçmişinize bile tahammül edemez hale gelirsiniz. Ben üniversite okumak için geldiğim o yıllarda bunu bizzat gördüm ve yaşadım.

Sizi bu hayatta en çok ne etkiliyor?

Beni insan etkiliyor. İnsanın olduğu her yerde, insanın yaşadığı her yerde, adaletsizlik yapılmışsa, bir insana taşıyabileceğinden fazla yük yüklenmişse, bir insanın başında ağır bir imtihan varsa beni etkiliyor. Bu bir doğal afet olabilir,

a few years before my arrival during the term of the mayor who was also an architect, these buildings were demolished and 10-15 storey buildings were started to be constructed instead. I personally witnessed the tearing down of the buildings. I watched demolishing of each building in tears. At that very moment I realized the importance of being conscious about history. When such a demolishing starts, it can not be stooped and prevented. I also understood that it was not a place and time specific action. It was an issue of mindset, which started and continued on the heads of the people. Once you turn your back on your past, it continues. In the end, you cannot even bear your 30 years of past. I experienced it myself, when I first came to Ankara to study.

What affects you the most in life?

People affect me the most. When I see them suffer from injustice where they were born, where they live, when they are overburdened

IN MY OPINION ALL THE AUTHORS AND POETS ARE RELATED WITH EACH OTHER NO MATTER HOW DIFFERENT THEIR ORIGINS ARE.

I have many favorite poets. All good poets are my favorites. But I can highlight Sezai Karakoç with his many qualifications and envision of civilizations. He is one of the founders of Turkish modern poetry with his contemporaries. He is one of the cornerstones of the Turkish modern literature with Cemal Süreya, Turgut Uyar and Edip Cansever. He uses an impressive language full of symbols, rhythm and harmony.

sosyal afet olabilir. İnsanın sırasıyla ayrıca bir ilişkisinin olması Hz. Peygamberin de tavsiye ettiği bir şeydir. Diyarbakır'da abim, ablam, kız kardeşim, akrabalarım, tanıdıklarım, hemşerilerim, seçmenlerim var. Onlarla ilgili herhangi bir problem ortaya çıktığında doğal olarak etkileniyorum ama bu sadece oraya ait bir şey değil. Türkiye'nin neresinde olursa olsun insanların başında bir sıkıntı hastalık, çaresizlik varsa beni etkiliyor. Hiçbir şey yapamıyorsam bile dua ediyorum.

Siyasetçilerin hayatı biraz karmaşa içinde geçiyor sanki. Özel hayat dedikleri şeye en uzak olanlar sanırım siyasetçiler?

Siyasetçilerin hayatı kamulaştırılmış bir hayattır. O nedenle özel bir tarafı pek olmuyor. Dolayısıyla ne kendilerine ne de yakın çevrelerine pek fazla zaman ayırma şansları olmuyor. Bunun aşılması için yapılacak şey; kim olursak olalım, nerede ve hangi görevde bulunursak bulunalım, yapmamız gereken şey zaman yönetme becerisine sahip olmaktır. Ben zamanı çok iyi yönetemediğimiz kanaatindeyim. Doğal olarak zamanı biz yönetmiyorsak; zaman

or tested under difficult circumstances, it affects me. It can be a natural disaster or a social disaster. Prophet Mohammed advises that people should have connections with their hometowns. My brother, sister, relatives, acquaintances, citizens and electors are living in Diyarbakır. I am naturally affected by their problems, but it is not specific to this province. I am touched when something bad such as a problem, sickness or despair occurs no matter which province of Turkey people live in. Even if I can do nothing, I pray.

It seems to me that the life of the politicians is a bit complicated. I think that private life is out of the question, is it?

The politicians pursue rather public lives. For this reason, private does not apply to their lives. Therefore, they do not have that much time for themselves and their close friends. In order to overcome this, we need time management skills no matter who we are or which job and position we have. I think that

BENİ İNSAN ETKİLİYOR. İNSANIN OLDUĞU HER YERDE, İNSANIN YAŞADIĞI HER YERDE, ADALETSİZLİK YAPILMIŞSA, BİR İNSANA TAŞIYABİLECEĞİNDEN FAZLA YÜK YÜKLENMİŞSE, BİR İNSANIN BAŞINDA AĞIR BİR İMTİHAN VARSA BENİ ETKİLİYOR.

PEOPLE AFFECT ME THE MOST. WHEN I SEE THEM SUFFER FROM INJUSTICE WHERE THEY WERE BORN, WHERE THEY LIVE, WHEN THEY ARE OVERBURDENED OR TESTED UNDER DIFFICULT CIRCUMSTANCES, IT AFFECTS ME.

bizi yönetiyor demektir. Bunun da farklı sonuçları olabiliyor.

Dolayısıyla, bir siyasetçinin her faaliyeti, aslında yaptığı her iş toplumla birlikte, toplumla iç içe yapılan bir faaliyettir. Bir yere giderseniz mutlaka toplumla iç içesiniz, berabersiniz. O anki zamanı ve her şeyinizi onlarla paylaşmak durumundasınız. Bir yerde oturmak istediğinizde onlarla bir arada oturalım diyorsunuz. Bu işin tatil günü diye bir kavram da yok. Görüşmeler olur, inceleyeceğimiz okuyacağınız evraklar olur, toplantılar veya farklı buluşmalar olur. Yani kısacası siyasetçi olunca normal hayatınızı programlanmış bir şekilde yaşarsınız. İster istemez gündelik hayatınızı da bu yoğun akışın içinde onunla senkronize etmeniz gerekir. Her ne yapacaksınız bir plan dahilinde olmalı.

Bize değerli vaktinizi ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Ben teşekkür ederim. Ülkemizin kırsal alanlarının kalkınmasında emeği geçen herkesi ve tüm okurları muhabbetle selamlıyorum.

we are not able to manage the time well. As a consequence, the time manages us as long as we fail to do so. This reality may bring different consequences.

Therefore, each activity or work of a politician is done with the public. Wherever you go, you will meet the people. You will have to share everything and every moment with them. Even if you sit somewhere, you will spend time together. You have no holidays. Always, either you have documents to read and to check or various meetings to attend. In short, a politician plans his normal life. So, you also need to synchronize your daily life with your busy schedule as a politician. You should do everything according to your plan.

Thank you for your precious time.

It is my pleasure. I would like to send my sincere greetings to all the readers and everyone working for the development of the rural areas in our country.

YENİLENEBİLİR ENERJİ TÜRKİYE'YE NE VADEDİYOR?

WHAT DOES
RENEWABLE ENERGY
PROMISE TO TURKEY?

Yenilenebilir Enerji: TÜRLERİ VE TÜRKİYE'NİN YATIRIM PERSPEKTİFİ NASIL OLMALI?

Renewable Energy: ITS TYPES AND WHAT SHOULD BE TURKEY'S INVESTMENT PERSPECTIVE?

Refi Ratıp ÖZLÜ
Ziraat Yüksek Mühendisi | Senior Agricultural Engineer

Yenilenebilir kaynaklardan sağlanmakta olan enerjilerin günümüz itibarıyla küresel ölçekte nihai enerji tüketimindeki payının yıllar ilerledikçe artmakta olduğu gözlenmektedir. 2012 yılı itibarıyla bu payın %19 gibi bir miktara karşılık geldiği tahmin edilmektedir (REN21 2014).

Başta Brezilya, ABD, Arjantin ve AB ülkeleri olmak üzere, tüm dünya ülkeleri daha ucuz ve güvenilir enerji veren kendi yerel ve doğal güç kaynaklarına dayanmayı en azamiye çıkarmaya ve yerel harici enerji kullanımları ile tedariklerini ise asgariye çekmeye yönelmektedirler. Bu yönelime götüren başlıca etkenler arasında fosil yakıtlara dayalı dış enerji teminindeki kısıtlar, fosil yakıt kullanımı kaynaklı sera gazı salımları ve bunların etkisiyle ortaya çıktığı değerlendirilen olumsuz iklim değişiklikleri baskıları öne çıkmaktadır.

Durum, 2012 itibarıyla enerji ihtiyacını gidermek bakımından, neredeyse %74,3 oranında ithalat yoluyla karşılamaya bağımlı ve bu bağımlılığı da giderek artma eğiliminde olan Türkiye açısından ise çok daha büyük aciliyet göstermektedir (TÜİK 2014).

Mevcut Durum

Türkiye'nin enerji ihtiyacını gidermede yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelimi ile bunları harekete geçirme çaba ve politikaları oldukça yakın bir tarihte başlamıştır. Türkiye'de yenilenebilir enerjiye dair belirgin ve kayda değer gelişmelerin görüldüğü 2000 yılında yenilenebilir kaynaklardan elde edilen enerji tüketimi 3.63 Mtope şeklinde gerçekleşmiştir. Aynı

It is observed that the share of the energies provided from renewable sources in the end consumption of energy increases on a global scale as years pass. It is estimated that this share corresponds to an amount of 19% as of the year 2012 (REN21 2014).

All world countries in particular Brazil, U.S.A., Argentina and the EU countries tend to maximize use of their own local and natural power supplies providing cheaper and reliable energy, and to minimize use of non-local energy. The main factors for this tendency includes the constraints on foreign energy supply based on fossil fuels, greenhouse gas emissions from use of fossil fuels, and climate change pressures linked with them.

This situation shows a great urgency in terms of Turkey, depending on meeting its energy needs through the import almost at a rate of 74.3% and whose dependency is leaning to increase as of 2012 (TÜİK 2014).

Current Situation

Turkey's tendency to renewable energy sources in meeting energy needs, and mobilization efforts and policies in this direction began quite recently. The energy consumption from the renewable sources was recorded as 3.63 Mtope in 2000 when there were significant and remarkable developments related to renewable energy in Turkey. The share of electricity produced from renewable sources in the general production was recorded as 24.3% in the same year. It has been seen that the usage of

yıl yenilenebilir kaynaklardan üretilen elektriğin genel üretimde aldığı pay %24,3 oranında oluşmuştur. Ulaştırımda tüketilen yakıt içerisinde yenilenebilir kaynaklardan sağlanan yakıt kullanımının ise 2006 yılından itibaren %0,01 oranıyla ekonomik hayata girdiği görülmektedir. Tablo 1 yıllar itibarıyla Türkiye’de yenilenebilir enerji kullanımına dair temel göstergeleri özetlemektedir (TÜİK 2014).

Yenilenebilir Enerji Türleri, Potansiyeli ve Yararlanmada Seçenekler

Enerjide yenilenebilir kaynakların varlığı sorgulandığında küresel boyutta değişik tür ve seçeneklerin kullanıma sunulduğu görülmektedir. Yenilenebilir enerji tür ve seçenekleri Tablo 2’de derlenmiş bir şekilde verilmektedir. Yenilenebilir enerjilerden yararlanma düzeyi, tarzi ile teknolojileri, onların kullanılacağı yerdeki var oluş şekli ve miktarıyla doğrudan ilişkilidir.

TÜRKİYE GENEL ANLAMDA ENERJİDE KENDİ ARZ GÜVENLİĞİNİ SAĞLAYACAK TEDBİRLERİ BULMAK VE GELİŞTİRMEK ZARURETİ İLE CİDDİ ŞEKİLDE KARŞI KARŞIYADIR. BU ZORUNLULUK SANAYİLEŞMESİ VE NÜFUSU ARTTIKÇA DAHA DA ŞİDDETLENMEKTEDİR.

GENERALLY, TURKEY SERIOUSLY FACES WITH THE NECESSITY TO FIND AND IMPROVE THE MEASURES TO ENSURE ITS SECURITY OF ENERGY SUPPLY. THIS NECESSITY BECOMES STRONGER AS INDUSTRIALIZATION AND POPULATION INCREASE.

fuel, provided from the renewable sources within the fuel consumed in transportation, has entered into economic life with the rate of 0.01% as of the year 2006. The main indicators concerning renewable energy use in Turkey are summarized by years in Table 1 (TÜİK 2014).

Renewable Energy Types, Potential and Utilization Options

When the existence of the renewable energy sources is questioned, it is seen that the different type and options are available on a global scale. The renewable energy types and options are shown on Table 2 as in a compiled form. The level, form and technologies of use of renewable energies are directly related to the type and amount that exist in the place where these energies will be used.

Investment Perspective of Turkey

Generally, Turkey seriously faces with the necessity to find and improve the measures

Tablo 1: Yıllar itibarıyla Türkiye’de yenilenebilir enerji kullanımına dair temel göstergeler (TÜİK2014)

Table 1: Main indicators concerning the renewable energy use in Turkey by years (TÜİK2014)

	Yenilenebilir enerjiler (Bin ton petrol eşdeğeri) Renewable energies (Thousand-Ton Equivalent of Petroleum)	Yenilenebilir kaynaklardan üretilen elektrik oranı (%) Electricity rate generated from the renewable sources (%)	Ulaştırımda tüketilen yakıt içinde yenilenebilir enerjinin payı(%) The share of renewable energy in fuels consumed in transportation (%)
2000	3633	24,3	-
2001	3121	19,2	-
2002	4039	25,7	-
2003	4254	25,2	-
2004	5234	30,9	-
2005	4799	24,8	-
2006	5199	25,6	0,01
2007	4594	19,3	0,07
2008	4522	17,4	0,11
2009	5283	19,7	0,06
2010	7110	26,5	0,04
2011	7615	25,3	0,11
2012	8508	27,0	0,11

Tablo 2: Yenilenebilir enerji türleri, kullanım seçenekleri ve Türkiye’deki potansiyelleri
Table 2: The renewable energy types and utilization options and their potential in Turkey

Türler Types	Kullanım seçenekleri Utilization options	Potansiyeli(kuramsal) Potential (theoretical)
Biyokütle Biomass	Elektrik, katı - sıvı - gaz biyoyakıt üretimi Electricity, solid - liquid - gas biofuel production	372TWh/yıl ^[1]
Güneş ışınımı Solar radiation	Fotovoltaik ve yoğunlaşık güneş gücü uygulamaları ile elektrik ve ısı üretimi Electricity and heat production through photovoltaic and condensed solar power applications	~ 1023 X 103TWh/yıl ^[2]
Su Water	Su elektrik santralleri(HES), akış gücü iledeğirmen v.b. yerinde tesis işletimleri Hydroelectric power plants (HPP), on-site plant operations such as mills with flow energy	433 TWh/yıl ^[3]
Rüzgâr Wind	Rüzgâr tribünleri ve rüzgâr kuleleri ile elektrik ve mekanik enerji üretimleri Electrical and mechanical energy production through wind turbines and wind towers	400TWh/yıl ^[4]
Yer ısısı(Jeotermal) Geothermal	Yüksek ve düşük sıcaklıklı su kaynakları ve yer kabuğu ısısından elektrik, ısıtma ve soğutma, ortam iklimlendirmesi, ısı pompası uygulamaları, süper kritik akışkan uygulamaları, v.d. Electricity from the high and low temperature water resources and heat of the earth's crust, cooling and heating, environment air-conditioning, heat pump applications, supercritical fluid applications etc.	319 TWh/yıl ^[5]
Deniz dalgaları ve akıntıları Sea waves and flows	Dalga, gel-git, ısı ve ozmotik uygulamalar ile boğaz ve kıyı akıntılarında elektrik üretimi Electricity generation from throat and coastal currents through the Wave, tidal, and thermal and osmotic applications	10 TWh/yıl ^[6] 18,5 TWh/yıl ^[7]

1 ÇAPIK, 2012.

2 ÖZBALTA, 2003. (Makaledeki verilerden hesaplanmıştır.)

3 DSİ, 2011.

4 GENÇOĞLU, M.T., 2002.

5 ORTADOĞUENERJİ (WEB sayfasındaki verilerden hesaplanmıştır.)

6 SAĞLAM, 2010(4 ile 17 kW/m arasında dalga güçlerinden).

7 ÜSTÜN ve KURBAN, 2010.

1 ÇAPIK, 2012.

2 ÖZBALTA, 2003. (Calculated from the data given in the article.)

3 DSİ, 2011.

4 GENÇOĞLU, M.T., 2002.

5 ORTADOĞUENERJİ (calculated from the data available on the webpage)

6 SAĞLAM, 2010(from the wave power between 4 and 17 kW/m)

7 ÜSTÜN and KURBAN, 2010.

Türkiye'nin Yatırım Perspektifi

Türkiye genel anlamda enerjide kendi arz güvenliğini sağlayacak tedbirleri bulmak ve geliştirmek zarureti ile ciddi şekilde karşı karşıyadır. Bu zorunluluk sanayileşmesi ve nüfusu arttıkça daha da şiddetlenmektedir. Bu ihtiyacını önemli düzeylerde düşürecek, hatta akıllı ve istikrarlı bir tutumla sifira yaklaştıracak fırsat ve seçeneklerden birisini de günümüzde yerinde mevcut yenilenebilir enerji kaynakları oluşturmaktadır. Bu fırsatın, ülkenin dünya çapında bir enerji üssü konumuna taşınmasında da çok etkili potansiyeli bulunmaktadır.

İster ekonomik ve teknik isterse de başka alana dair perspektifler, doğası gereği çok sayıda belirleyenin karmaşık ilişkiler ağına bağlı şekillenme gösterir.

Yenilenebilir enerjide içsel kaynaklara işlerlik kazandırılmasında; Türkiye açısından ilgili plan ve programlarla da yürürlükteki "Enerjide Dışa Bağımlılığı" kaldırmak suretiyle "Enerji Güvenliğini Teminata Almak", bunu da "Gıda Arz Güvenliğini Riske Sokmadan", "Çevre Dostu"

to ensure its security of energy supply. This necessity becomes stronger as industrialization and population increase. One of the opportunities and options, which will reduce this necessity and even approximate it to zero with a smart and stable manner, is to generate renewable energy sources on site. This opportunity has an efficient potential in placing the country to a worldwide energy hub position.

Economic, technical or other perspectives are shaped depending on the complex relationships' network of numerous determinants because of their nature.

It is necessary in bringing into the force the internal sources in renewable energy to follow an operation style which will materialize the objectives to "Guarantee Energy Safety" by removing the current "Foreign-Source Dependency in Energy" and realize this in an "Environmentally Friendly" way and without putting "Security of Food Supply" at risk and will bring the most beneficial contributions and to be taken as the primary measure related to drawing the investment perspectives. When the measure is considered over this "necessity", the investment perspective in renewable energy should be shaped taking into account this measure.

gerçekleştirmek hedeflerini somutlaştıracak, en faydacı katkıları getirecek bir harekât tarzı izlenmesi, yatırım perspektiflerinin çizilmesine ilişkin temel ölçü alınmayı gerektirmektedir. Ölçü, bu “gereklilik” üzerinden bu şekilde ortaya konulunca, yenilenebilir enerjide yatırım perspektifinde bu ölçü üzerinden şekillendirilmesi gereği doğmaktadır.

Bu ölçü temelinden yenilenebilir kaynaklara işlerlik kazandırarak enerji eldesini hedefleyen yatırımların öncelikleri ise;

- “Yerinde mevcut kaynaklarla üretilen ve üretildiği yerde tüketilebilen, yerel ihtiyaç karşılamak odaklı, dolayısıyla piyasaya arz kısıtlarıyla karşılaşmak riski düşük yenilenebilir enerji”,
- “Yapılacağı mekânların ekolojisi-ekonomisi-yaşam ve istihdam standartlarını geliştirici yenilenebilir enerji yatırımı”,
- “Hammadde temin sürekliliği garanti edilmiş veya sürekliliğinin garanti altına alınabildiği yenilenebilir enerji türlerinden enerji eldesi odaklılık”,
- “Biyokütle işlemek ve dönüştürmek esaslı yenilenebilir enerji yatırımlarının hammadde kaynakları arasında yer alan değişik kesim faaliyet artık ve atıkları ile atıl biyokütle varlıklarını merkezi yerlere biriktirme düzeneği ve mekanizmasının kurgulanması ile kesintisiz düşük maliyetli atıl, artık ve atılı biyokütle tedarik merkezi yapılanmasının gerçekleştirildiği altyapıya oturmak”,
- “Kendisi de ayrı bir gıda arz ve çevre güvenliği tehdidi ile enerji açığı ve bağımlılığı tehditleri oluşturmayacak anlayışta bir yatırım”,
- “Yerde var olan yenilenebilir enerji hammadde ve kaynak altlığını ekonomiye kazandıracak ve ekonomik kayıt altına geçirecek anlayışı realize edecek yatırım”,
- “Hammadde ve kaynak standartlarından üretim, kullanım ve işletme standartlarına kadar uluslararasıyla uyumlu fakat onlardan ileri yenilenebilir enerjide oluşturacağı kendi iç standartlarına dayalılık”,
- “Üretilen enerjilerin daha sonra kullanımını mümkün kılacak şekilde depolanabilirliğini sağlayıcılık”,

şeklinde somutlaştırılabilir.

Bu hedef ile önceliklere; Türkiye’nin yenilenebilir enerji alanında yatırım perspektifinin şekillendirilmesi ve öngörülmesinde temel alınabilecek kıstaslar olarak da bakılabilir. Bu hedef ve öncelikler penceresi ile sahip olunan hammadde ve kaynak varlığı altlığı açılarından bakıldığında, Türkiye için yenilenebilir enerjide;

- Mebzul ama iklimle-kısıtlanır güneş ışınımı ile ısı enerjisi varlığını fotovoltaiik, yoğunlaşmalı ısı akümülayonu ve çevirimi, güneş enerjisi santralleri gibi daha birçok çeşitli yollarla işlemeye ve değerlendirmeye elverişli her uygulanabilir ölçekten çağdaş ve ileri teknolojik uygulama ve Ar-Ge yatırımları,

By bringing into the force the renewable energy on the basis of this measure, the priorities of the investments aiming at the energy output can be listed as follows;

- “Renewable energy which can be generated with the current sources in place and consumed in the place of generation, oriented at meeting local needs, having a low risk of facing the constraint placed on the market”,
- “Renewable energy investments that develop the ecology, economy, life and employment standards of the places where they are made”,
- “The energy generation from the renewable energy types for which sustainability of the raw material supply is ensured or the sustainability is guaranteed”,
- “Build on an infrastructure through which the uninterrupted and cost-efficient inert, waste and discarded biomass supply center is structured with functionalizing the mechanism of various biomass activities, in central places, including biomass process and conversion-based renewable energy investments”,
- “Investments which will not pose a separate food and environmental security threat and also energy deficit and dependency related threats”,
- “Investments which will provide renewable energy raw materials and source base which is locally available, to the economy and keep it under economic record”,
- “Dependence on the internal standards which will be created in connection with renewable energy and compliance with the standards from the raw material and source standards and the generation, utilization and operation standards, and which is also more developed than the abovementioned standards”,
- “Ensuring the storage of the energies generated in order to facilitate future use”,

These objectives and priorities can be regarded as the criteria, which can be taken as a basis in shaping and foreseeing the investment perspective in renewable energy field in Turkey. When considering it from the aspect of raw material and source bases, which are held within the framework of these objectives and priorities, the following will give Turkey an investment perspective in renewable energy;

- Implementation and R&D investments with modern and advanced technology from each applicable scale which are eligible to process and utilize the solar radiation which is abundant but limited with the climate, and the thermal energy present by the various ways such as photovoltaic and condensation heat accumulation and conversation and solar power plants,
- The electric power generation and utilization plants, R&D investments besides bio-fuels in solid, liquid and gas forms such as bio-ethanol,

- Bilhassa tarım, gıda, ormancılık ve hayvancılık sanayi kesimi faaliyetlerinin artık ve atık çıktıları olan biyoküteller yanında tarımı yapılabılır atıl biyokütle varlıkları ile diğer elverişli biyokütelleri işleme ve dönüştürme işlev ve teknolojilerine dayalı biyoetanol, biyohidrojen, biyodizel gibi katı – sıvı – gaz formlarında biyoyakıtlar yanında ısı ve elektrik enerjisi üretim ve kullanım tesisleri, Ar-Ge yatırımları,
- Bununla bağlantılı şekilde biyoyakıt üretim amaçlı değerlendirilmek üzere gıda dışı enerji bitkileri tarımı ve işleme tesisleri yatırımları,
- Biyokütle işlemek ve dönüştürmek esaslı yenilenebilir enerji yatırımlarının hammadde kaynakları arasında yer alan değişik kesim faaliyet artık ve atıkları ile atıl biyokütle varlıklarını merkezi yerlerde toplama, biriktirme, sınıflandırma ve dağıtım tesisleri kurmaya, kesintisiz düşük maliyetli atıl, artık ve atılı biyokütle tedarik merkezleri oluşturmaya dönük yatırımlar,
- Bol fakat yine iklimle-sınırlandırılır rüzgâr enerjisini rüzgâr tribünleri ve/veya rüzgâr kuleleri gibi yollarla elektrik enerjisine çevirme yeteneğine sahip teknolojileri kullanan enerji tesis yatırımları,
- Yersıl (jeotermal) enerjisi türlerini (yer altı sıcak su kaynakları ve yerkabuğu ısı gibi) ısıtma-soğutma, elektrik üretme gibi biçimlerde değerlendiren teknolojiler üzerinden yürüyen tarımsal ve sanayi kullanım maksatlı enerji üretim ve kullanım tesisleri yatırımları,
- Doğal akışkan kütlelerin akış enerjilerini (deniz, yeryüzü ve hava boğaz ve koridorlarında su, hava ve manyetik kütle gibi doğal akışkan kütlelerin akım enerjileri) elektrik enerjisine dönüştürerek değerlendiren teknolojiler Ar-Ge yatırımları ile tesis yatırımları.

bio-hydrogen, biodiesel based on the function and technologies to process and convert other eligible biomasses together with the inert biomass with which agricultural activities can be made, besides the biomasses which are the residue and waste outputs of the agriculture, forestry and livestock industry activities,

- Investments on agriculture and processing plants for non-food energy crops to be used for bio-fuel production,
- Investments for establishing collection, gathering, classification and distribution plants for the various activities' waste and residues, being one of the raw material sources of the biomass process and conversion-based renewable energy investments, and also establishing uninterrupted and cost-efficient inert, waste and discarded biomass supply centers,
- Investments on the power plants, having the capacity to convert the wind power, which is abundant but limited with the climate, into the electric power through the wind turbines and/or wind towers,
- Power generation and utilization plants for agricultural and industrial use running over the technologies utilized the geothermal energy types (such as underground hot water supply and heat of the earth's crust) in the forms such as heating and cooling, electricity generation,
- The technologies utilized by converting the natural fluid mass flow energies (natural fluid mass flow energies such as water, air and magnetic mass in the throat and corridors in sea, earth and air) into electricity power, R&D investment and plant investments.
- Investments for using sea water that has a specific importance and meaning for Turkey,

GÜNEŞ, RÜZGÂR, JEOTERMAL, SU VE DENİZ DALGALARI GİBİ KAYNAKLARIN İSE SÜREKLİ TEKRARLANABİLİRLİĞİ VE YENİLENEBİLİRLİĞİ, YERİNDE MEVCUDİYETLERİ DOLAYISIYLA ERİŞİM VE EDİNİM KOLAYLIKLARI, ESNEKLİĞİ VE İKÂME EDİLEBİLİRLİKLERİ, YENİLENEBİLİR ENERJİDE YATIRIM PERSPEKTİFİ ÇİZİMİNDE ANAHTAR BELİRLEYENLERDEN BİR DİĞERİDİR.

THE ACCESS AND ACQUISITION CONVENIENCES, FLEXIBILITY AND SUBSTITUTABILITY IS ANOTHER KEY DETERMINANT IN DRAWING THE INVESTMENT PERSPECTIVE ON RENEWABLE ENERGY DUE TO THE CONTINUOUS REPEATABILITY AND RENEWABILITY, ON-SITE PRESENCE OF THE RESOURCES SUCH AS SOLAR, WIND, GEOTHERMAL, WATER AND SEA WAVES.

- Türkiye için ayrı bir önem ve anlamı bulunan boğazlar ve kıyılardaki deniz suyu akıntılarını değerlendirme yatırımları,
- Büyük ölçekli olanlar yanında küçük ve orta ölçekli akarsu ve benzeri su kütleleri ile hava kütlelerinin akım güzergâhlarının elverişli olduğu kesim ve bölümleri ile havzalarında, bunların akış enerjilerini en faydacı şekilde ve yerinde değerlendirmeye, ekonomiye kazandırmaya, nihai enerji tüketimine katkı koymaya dönük yatırımlar,
- Tarımsal ve kırsal kullanım amaçlı su ve yel değirmenleri gibi ürün işleme, su çıkarma ve sulama ile rüzgâr ve hidro-elektrik santralleri gibi elektrik üretim tesisleri ve benzeri uygun ölçekli tarımsal ve kırsal sanayi ve enerji tesisi yatırımları,
- Yenilenebilir enerji alanında genel ve özel, ancak birbirleriyle bağlantılı ve çağdaş bilgi sistemleri ve teknolojilerini kullanan, bilişim sistem ve veri sağlama hizmetleri yatırımları,
- Türkiye'yi yenilenebilir enerjide sürdürülebilirlik ilkesi temelinde yüksek teknoloji üssü konumuna çıkaracak kurumsallaşma ve yapılanma yatırımları,

şeklinde bir yatırım perspektifine götürmektedir.

Tartışma ve Yorum

Türkiye; jeofiziksel yapısı yanında kendisine doğal şekilde verilmiş daha birçok geniş imkân, kabiliyet, servet ve varlıkların sahibi bir yeryüzü parçasını temsil etmektedir. Keşfedilmiş birçok kaynaklarının üstüne keşfedilmeyi bekleyen varlık ve değerleri bünyesinde barındırmaktadır.

- Investments in power generation plants such as wind and hydroelectric power plants for agricultural and rural use and energy plants for using flow energies of the water masses and air masses of the large, small and medium-scaled streams and others in the sections and parts and basins where their flow route is eligible to use, bring into economy and add value to the end consumption of energy in the most useful manner and place,
- Investments on general and specific information systems and data validation services that can be coupled with each other, and on modern information systems and technologies in the field of renewable energy,
- Institutionalization and structuring investments which would place Turkey to a high-technology hub on the basis of the principle of sustainability in renewable energy.

Discussion and Comment

Turkey represents a terrain, having many large possibilities, capabilities, wealth and assets, granted naturally to it, in addition to its geophysical structure. It contains a lot of assets and values, expecting to be discovered, in addition to a lot of discovered sources within itself.

Accordingly, it is necessary to well understand and use the possessed powers and opportunities while the perspectives are drawn on any subject including energy in Turkey and on a global scale.

It is clear that the consumable resources such as fossil fuels and energy sources will be depleted in the end and/or will not be accessible.

Dolayısıyla, Türkiye ve Dünya ölçeğinde enerji de dâhil olmak üzere her hangi bir konuya dair perspektifler çizilirken sahip olunan güçlerin ve imkânların çok derinlemesine, iyi bir şekilde vakıf olunmasına ve kullanıma geçirilmesine gerek vardır.

Fosil yakıt ve enerji kaynakları gibi tükenbilir kaynakların eninde sonunda tükeneceği ve/veya bir gün onlara erişilemeyeceği açıktır.

Güneş, rüzgâr, jeotermal, su ve deniz dalgaları gibi kaynakların ise sürekli tekrarlanabilirliği ve yenilenebilirliği, yerinde mevcudiyetleri dolayısıyla erişim ve edinim kolaylıkları, esnekliği ve ikâme edilebilirlikleri, yenilenebilir enerjide yatırım perspektifi çiziminde anahtar belirleyenlerden bir diğeridir.

Türkiye'nin sahip olduğu en değerli imkân ve varlıkları arasında yer alan yenilenebilir enerjiler alınındaki potansiyelinden de ülkece akıllıca yararlanılmak zorundadır. Bu bakımlardan yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanımda tüm toplum, sanayi ve bilimsel kesim ve disiplinlerin tümleşik ve bütüncül ortak faydacı bir şekilde işe dâhil olması ve bunu gözeten yatırım modellerinin kurgulanması, bu alanda da sürdürülebilirliğin anahtarıdır.

Bu ise çok iyi yetiştirilmiş, eğitilmiş, marifet ve maharet kazandırılmış insan kaynakları eliyle ve toplum yapılanmasıyla ancak mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

ÇAPIK, M., YILMAZ, A. O., ÇAVUŞOĞLU, I., 2012. Present Situation and potential role of renewable energy in Turkey. www.elsevier.com/locate/renene. (erişim tarihi: 03.05.2015)

DSİ, 2011. 2010 Yılı Faaliyet Raporu. www.dsi.gov.tr. Erişim: 03.05.2015.

GENÇOĞLU, M. T., 2002. Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Türkiye Açısından Önemi, Fırat Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, 14/2, 57-64.

ORTADOĞUENERJİ. 2015. <http://ortadoguenenerji.com.tr/faaliyet-alanlari/elektrik-uretimi/yenilenebilir-enerji/jeotermal-enerjisi/>. Erişim: 03.05.2015

ÖNDER, D., MMO. 2005. Doğal Gaz: Genel Bilgiler. Sanayide ve Konutlarda Doğal Gaz Kullanımı, Tasarım Ve Uygulamaları Semineri. http://www.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/f7cd25d355cd692_ek.pdf. Erişim: 03.05.2015.

ÖZBALTA, N., 2003. Güneş Enerjisi Potansiyeli Ve Uygulamalar. <http://web.iyte.edu.tr/egetek/pages/links/energy/solarlzmir.html>. Erişim: 03.05.2015

REN21, 2014. Renewables 2014: Global Status Report. http://www.ren21.net/Portals/0/documents/Resources/GSR/2014/GSR2014_full%20report_low%20res.pdf. Erişim Tarihi: 05.05.2015.

SAĞLAM, M., SULUKAN, E., UYAR, T. S., 2010. Journal of Naval Science and Engineering 2010, Vol. 6, No.2, pp. 34-50

TÜİK, 2014. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16124>. Erişim Tarihi: 02.05.2015.

ÜSTÜN, A. K., KURBAN, M. 2010. Türkiye'de Kullanılabilecek Dalga Enerjisi Dönüştürücülerinin Belirlenmesi ve Analizi. Bilecik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, <http://www.3eelectrotech.com.tr/arsiv/yazi/turkiyede-kullanilabilecek-dalga-enerjisi-donuturuculerinin-belirlenmesi-ve-analizi>. Erişim Tarihi: 04.05.2015.

The access and acquisition conveniences, flexibility and substitutability is another key determinant in drawing the investment perspective on renewable energy due to the continuous repeatability and renewability, on-site presence of the resources such as solar, wind, geothermal, water and sea waves.

The potential in renewable energy should be wisely used, which is among the most valuable opportunities and assets of Turkey. The key in sustainability in this field is the involvement of the society, industry and scientific sectors and disciplines in an integrated and holistic manner in benefiting from renewable energy sources, and using investment modelling that takes these into account.

This will only be possible though well-trained, qualified and intelligent human resources, and also community structuring.

REFERENCES

ÇAPIK, M., YILMAZ, A. O., ÇAVUŞOĞLU, I., 2012. Present Situation and potential role of renewable energy in Turkey. www.elsevier.com/locate/renene. (access date: 03.05.2015)

DSİ, 2011. 2010 Yılı Faaliyet Raporu. www.dsi.gov.tr. Access: 03.05.2015.

GENÇOĞLU, M. T., 2002. The importance of renewable energy resources for Turkey, Fırat University, Journal of Science and Engineering science, 14/2, 57-64.

ORTADOĞUENERJİ. 2015. <http://ortadoguenenerji.com.tr/faaliyet-alanlari/elektrik-uretimi/yenilenebilir-enerji/jeotermal-enerjisi/>. Access: 03.05.2015

ÖNDER, D., MMO. 2005. Natural Gas: General Information. Seminary on Natural Gas Utilization, Design and Applications in Industry and Dwellings,. http://www.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/f7cd25d355cd692_ek.pdf. Access: 03.05.2015.

ÖZBALTA, N., 2003. Solar Energy Potential and Implementations. <http://web.iyte.edu.tr/egetek/pages/links/energy/solarlzmir.html>. Access: 03.05.2015

REN21, 2014. Renewables 2014: Global Status Report. http://www.ren21.net/Portals/0/documents/Resources/GSR/2014/GSR2014_full%20report_low%20res.pdf. Access Date: 05.05.2015.

SAĞLAM, M., SULUKAN, E., UYAR, T. S., 2010. Journal of Naval Science and Engineering 2010, Vol. 6, No.2, pp. 34-50

TÜİK, 2014. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16124>. Access Date:02.05.2015.

ÜSTÜN, A. K., KURBAN, M. 2010. Determination and analysis of wave energy converters for Turkey. Bilecik University, Engineering Faculty, Department of Electrical and Electronics Engineering, <http://www.3eelectrotech.com.tr/arsiv/yazi/turkiyede-kullanilabilecek-dalga-enerjisi-donuturuculerinin-belirlenmesi-ve-analizi>. Access Date: 04.05.2015.

Fosil Enerjide Son Çeyrek:

YENİLEYEBİLEN AVRUPA YENİLEN TÜRKİYE

Last Quarter in Fossil Energy:

EUROPE RENEWS, TURKEY LOSES

Yrd. Doç. Dr. Yusuf Demirel Gazi Üniversitesi Mühendislik Fakültesi | Gazi University Faculty of Engineering

Dünyada kullanılmakta olan enerjinin çoğu fosil yakıt olarak da tanımlanan birincil enerji kaynaklarından elde ediliyor. 2011 yılında dünya 12274.6Mtep (milyon ton eşdeğer petrol) enerji harcamış durumda. En çok tüketilen kaynaklar ise; petrol (%33,1), kömür (%30,3), doğal gaz (%23,7), hidrolik (%6,4) ve nükleer enerji (%4,9)^[1]. Nüfusun artması ve sanayileşmenin büyümesi, enerjiye olan ihtiyacı gün be gün arttırırken fosil yakıtlar ise uzun yıllardır alarm sinyallerini veriyor. Petrolün 54, doğal gazın 64, kömürün ise -nispeten daha uzun olan- 112 yıllık rezerv ömrü kalmış durumda.^[2] Amerika Enerji Bilgi Araştırma Merkezi, 2011 yılını baz alarak hazırladığı senaryoda, 2008–2035 yılları arasında dünyadaki enerji pazarının %53 civarında büyüyeceğini öngörüyor.^[3] Bir diğer deyişle, küresel enerji tüketimi, 2035 yılında 1998'in iki katı, 2055'te de üç katı olacak. Verilerden, insan yaşamının devamlılığı için gerekli olan güvenilir, ucuz ve temiz enerji arzının yıllardır neden dünya gündeminin ilk sırasında yer aldığı anlaşılabilir: Kaynaklar son çeyreğini yaşıyor!!! Süregelen enerji savaşları, fosil yakıtların son çeyreğinde de artarak dünya ekonomisinin, siyasetinin ve savaşlarının rotasını belirleyecek görünüyor.

1 Hidrolik ve nükleer enerji literatürde birincil kaynak olarak tanımlanmamaktadır. Burada tüketim rakamlarının yüksek olmasına dikkat çekmek üzere birincil kaynak tüketimleri içerisinde sunulmuştur.

2 BP Strategic Review of World Energy, 2012

3 EIA, International Energy Outlook 2011

KAYNAKLAR SON ÇEYREĞİNİ YAŞIYOR!!! SÜREGELEN ENERJİ SAVAŞLARI, FOSİL YAKITLARIN SON ÇEYREĞİNDE DE ARTARAK DÜNYA EKONOMİSİNİN, SİYASETİNİN VE SAVAŞLARININ ROTASINI BELİRLEYECEK GÖRÜNÜYOR.

THE SOURCES ARE EXPERIENCES THEIR LAST QUARTER!!! IT SEEMS THAT THE ONGOING ENERGY BATTLES WILL INCREASINGLY DETERMINE THE ROUTE OF THE WORLD ECONOMY, POLICY AND WARS IN THE LAST QUARTER OF FOSSIL FUELS.

Most of the energy used in the world is obtained from primary energy sources called also as fossil fuels. The world consumed 12274.6Mtep (million-ton equivalent of petroleum) energy in 2011. The most consumed sources are; petroleum (33.1%), coal (30.3%), natural gas (23.7%), hydraulic (6.4%) and nuclear energy (4.9%).^[1] While the population and industrialization growth is increasing the need for energy day by day, the fossil fuels have given alarm signals for many years. Petroleum has 54-year reserve life, natural gas has 64 years, and coal has 112 years, being relatively longer.^[2] US Energy Information Research Center stipulates in the scenario prepared on the basis of 2011 that the world's energy market will grow about 53% between the years of 2008 and 2035.^[3] In other words, the global energy consumption will be two times more in 2035 and also three times more in 2055 compared to 1998. It can be understood from the data why reliable, cheap and clean power supply has taken place on the top of the world agenda for years: The sources are experiencing their last quarter!!! It seems that the ongoing energy battles will increasingly determine the route of the world economy, policy and wars in the last quarter of fossil fuels.

1 The hydraulic and nuclear energy are not defined as the primary resource in literature. They are presented in the primary resource consumptions in order to call attention to the high consumption figures here.

2 BP Strategic Review of World Energy, 2012

3 EIA, International Energy Outlook 2011

“Dünya enerji tüketiminin sadece %1,6’lık oranı yenilenebilir enerji kaynakları olan rüzgar, güneş, biyoyakıt ve jeotermal enerjiden karşılanıyor.^[4] Kaynakların üretim ve tüketimdeki oranı yok denecek kadar az. Bir yanda rezervlerinin tükenme tehlikesi, diğer yanda birincil (fossil) kaynakların çevre kirliliğine olan olumsuz etkisi, yenilenebilirlik politikalarının uluslararası düzeyde tartışılmasını da beraberinde getiriyor. Durumu farklı bir açıdan okursak; fosil yakıtların tükenme tehlikesi çıkar çatışmalarını körüklüyor; atmosferdeki emisyonu ile ortaya çıkan sera gazı salınımı da çıkarları ortaklaştırmaya mecbur kılıyor. 1997 yılı Kyoto Protokolü bu alanda atılan önemli bir adım.

Kyoto Neden Önemli?

Üye ülkelere sera gazı salınımını stabilize etmeleri yönünde bağlayıcı yükümlülükler getiren protokol, 2001 ve 2005 yıllarında ‘Marakeş Uzlaşmaları’ olarak yeniden düzenlenerek 191 ülke ve Avrupa Birliği’ni atmosfer kirliliğini önlemede adımlar atmaya mecbur kıldı. Buna göre; her ülke 1990 yılındaki CO2 salınımlarını 2012 yılında % 5.2 oranında düşürmüş olmakla yükümlüydü. (En büyük ikinci CO2 salınımlarını sahip ABD onayladı, ancak yaptırımlara uymayacağını bildirdi). Ancak yıl 2015 itibarıyla Almanya ve Avusturya gibi birkaç ülkenin ancak hedefleri tutturabildiğinden söz etmek mümkün görünüyor. 2012’de Doha’da yeniden toplanan üye ülkeler, 2020 hedeflerini de belirlemiş durumda. Ancak bu toplantıya ilişkin sıkıntılar söz konusu. ABD’nin yolundan

4 BP Strategic Review of World Energy, 2012

“Only 1.6% of the world energy consumption is met from wind, solar, biofuels and geothermal energy, which are the renewable energy sources.^[4] The ratio of sources to generation and consumption are little or zero. The danger of reserves’ depletion on one side and the negative effects of the primary (fossil) sources on environmental pollution on the other side, bring forward the discussion of renewability policies at the international level. If we look at situations from a different angle; the danger of fossil reserves’ depletion stirs up the conflicts of interest; the greenhouse gas emission, generated with emission in the atmosphere, obliges to commonise the interests. The Kyoto Protocol of 1997 is an important step taken in this field.

Why is Kyoto Important?

The protocol, imposing binding liabilities to the member states on stabilizing the greenhouse gas emissions, was rearranged as ‘Marrakesh Accords’ in 2001 and 2005 and obliged 191 member states and the European Union to take steps in atmospheric pollution prevention. According to this, each country was liable to reduce CO2 emissions of 1990 by 5.2% in 2012. (USA, having the second largest CO2 emission, approved this but stated that it would not comply with the sanctions). It seems possible to mention that few countries, such as Germany and Austria, have barely achieved the targets only as of 2015. The member states, re-gathered in Doha in 2012, set their targets for 2020. However, there are some problems concerning this meeting. By following the USA;

4 BP Strategic Review of World Energy, 2012

Tablo 1: Ülkelerin 2011 yılı Nüfus, GSYİH/Kişi, Enerji Tüketimi, CO² Emisyonu^[1]
Table 1: Countries’ Population, GDP/Person, Energy Consumption, CO² Emission in 2011

Ülkeler Countries	Nüfus (Milyon) Population (Million)	GSYİH (\$/Kişi) GDP (\$/Person)	Enerji Tüketimi (Mtep) Energy Consumption (Mtep)	Enerji Tüketimi (TWh) Energy Consumption (TWh)	CO ² Emisyonu (Milyon Ton) CO ² Emission (Million Ton)
Çin / China	1348,1	5445	2613,21	4700,07	8979,14
ABD / USA	313,1	48112	2269,33	4308	8018,61
Rusya / Russia	142,8	12089	685,83	1051,59	1675,04
Hindistan / India	1242,6	1489	559,10	1006,17	1797,99
Japonya / Japan	126,5	45903	477,59	1104,18	1307,40
Kanada / Canada	34,3	50345	330,27	607,59	624,44
Almanya / Germany	82,1	44060	306,41	614,5	802,82
Brezilya / Brasil	196,7	12594	266,88	501,32	481,89
Kore / Korea	48,4	22424	263,01	520,10	738,06
Türkiye / Turkey	74,7	10444	118,80	228,41	323,40
Dünya / World	6978,3	10027	12274,62	22018,12	34032,75

1 (The World Bank, 2012 “Gross Domestic Product Per Capacity by Country in Current US\$”)

giderek, Kanada, Japonya, Yeni Zelanda ve Rusya Federasyonu emisyon azaltımına ilişkin taahhütte bulunmaktan kaçınıyor. Durum protokolün sürdürülebilirliğini gölgeye düşürüyor. Nitekim dünya emisyon salınımının yaklaşık 3'te biri bu ülkelere ait. Daha sıkıntılı bir nokta da diğer sanayileşmiş ülkelere kaynaklanıyor (Tablo 1).

2011'de CO2 salınımını gerçekleştiren ülkeler, Çin, ABD, Rusya Federasyonu ve Hindistan. Ancak Rusya dışında kalan diğer ülkeler Kyoto Protokolüne taraf olmaya başından beri yanaşmıyor. Ülkelerin salınımları kontrol altına alınamazsa Kyoto Protokolü'nün atmosferin kirlenmesini durdurmasına yönelik girişimleri yetersiz kalacak gibi görünüyor.

Protokolün yarattığı yeni bir olgu da; uluslararası karbon ticareti ve borsası. Taraf ülkeler emisyon salınımını fazla kullandıklarında düşük oranlı ülkelere emisyon oranı satın alma hakkına sahip. İşi ticarete dökmek kapitalist dünyanın bir alışkanlığı olsa gerek. Mesele atmosfer temizliğine bağlanınca kapitalizmin dışlılarının işlerlik kazanmasını göz ardı etmek bir nebze mümkün görünmüyor.

Kyoto protokolünün güçlü noktası yenilenebilir enerji kullanımına işaret etmesi. Protokol, yeni ve yenilenebilir enerji türlerini, çevre dostu ileri ve yenilikçi teknolojilerin artırılmasını, teşvik edilmesini, geliştirilmesini ve kullanılmasını hassasiyetten yükümlülüğe dönüştürüyor. Üye ülkeler, yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin hedef belirlemek ve bunu gerçekleştirmeye çalışmakla yükümlü. Bu konuda Avrupa Birliği'nin politikaları ve ülkelerin yenilenebilir rakamları umut vaat edici.

Yenileyebilen Avrupa, Zorunlu-Gayretli Türkiye:

2011 yılında dünyada üretilen, dolayısıyla da tüketilen toplam yenilenebilir enerji miktarı, 1360 GW. Oran ülkeler düzeyinde incelendiğinde, ilk sırada %21,6'lık (294 GW) oranla Avrupa Birliği ülkeleri yer alırken, bunu %20,7 (282 GW) ile Çin, %10,8 (147 GW) oranıyla ABD izliyor. Aynı yıl Türkiye'nin üretim oranı dünyanın ancak %1,3'lük (19GW) kısmını oluşturabiliyor.^[5] Görünüşe göre Avrupa Birliği ülkeleri, yenilenebilir enerji üretiminde dünyaya göre oldukça yol kat etmiş durumda. Ancak bunun ardındaki nedenler de incelenmeye değer...

Sanayileşme oranı yüksek olan Avrupa Birliği dünya toplam enerjisinin %15'ini kullanıyor.^[6] Ülkeler enerji ihtiyaçlarının %36,8'ini petrolden, %24'ünü doğalgazdan, %18,2'sini kömürden, %14,4'ünü nükleer %6,4'ünü de yenilenebilir enerji kaynaklarından elde ediyor.^[7] Birlik ülkelerinin en büyük dezavantajı ise fosil kaynaklarının yetersizliği. Dünya enerji ithalatında birinci, tüketiminde ikinci sırada yer alan ve sadece kömür yatakları bulunan Avrupa ülkelerinde, kömür üretimi doğalgaz ve petrol satın almaktan daha pahalı bir yatırım durumunda. Dolayısıyla Birlik için yenilenebilir enerji politikaları stratejik öneme sahip. 1970'lerde yaşanan petrol krizi sonrası masaya oturan ülkeler dışa bağımlılığın 2030'larda %70'lere ulaşacağını farkedince 90'lı yıllardan itibaren yaptırım gücü yüksek yönergeler ve hedefler belirlemeye başladılar. Kyoto Protokolüne taraf olmanın ötesinde kendi iç düzenlemelerine girişen Birlik bu yönergelerle, yenilenebilir enerjinin üretim içindeki payının artırılmasını,

Canada, Japan, New Zealand and Russian Federation refrain from making a commitment concerning the emission reduction. This hinders protocol's sustainability. Thus, about one third of the world's emissions come from these countries. A more troubled point stems from industrialized countries (Table 1).

The countries that realized CO2 emissions in 2011 are China, USA, Russian Federation and India. However, countries other than Russia have failed to be a party of Kyoto Protocol from the beginning. It seems that the Kyoto Protocol attempt to stop atmospheric pollution will be insufficient if the countries' emissions are not taken under control.

A new fact formed by the protocol is the international carbon trade and market. The state parties have the right to purchase emission rate from the low-rate countries when they use more emission. Commercialization must be a habit of the capitalist world. When it comes to cleaning the atmosphere, it seems possible to ignore capitalism's gears.

The strong point of Kyoto protocol is that it refers to use of renewable energy. The protocol converts new and renewable energy sources increase, incentive, development and utilization of the eco-friendly and innovative technologies into a liability from a sensibility. The member states are liable to set targets concerning their renewable energy sources and try to achieve them. The policies of the European Union on this issue and the renewable energy figures of the states look promising.

Europe Renews, Turkey Diligently Tries:

The total renewable energy amount, generated and accordingly consumed in the world in 2011, is 1360 GW. When this rate is examined at the level of countries, the European Union countries took place on the top at the rate of 21.6% (294 GW) and were followed by China at the rate of 20.7% (282 GW) and USA at the rate of 10.8% (147 GW). The production rate of Turkey could constitute only 1.3% (19 GW) part of the world in the same year.^[5] As it seems, the European Union countries progress quite more than the world in renewable energy generation. However, the reasons behind this are worthy of examination...

The European Union, having high industrialization rate, uses 15% of the total energy of the world.^[6] The countries meet 36.8% of their energy needs from petroleum, 24% from natural gas, 18.2% from coal, 14.4% from nuclear and 6.4% from renewable energy sources.^[7] The biggest disadvantage of the member countries is the lack of fossil sources. Coal production is a more expensive investment than natural gas and petroleum purchase in the European countries, being in the first place in the world's energy exportation, second place in the world's energy consumption and having only coal beds. Accordingly, the renewable energy policies have a strategic importance in terms of the Union. When the countries sat around the table after the petroleum crisis experienced in 1970, and recognized that the foreign-source dependency would reach 70% in 2030s, they started to set the directives and targets with high sanction power as of 1990s. The Union, preparing their internal regulations besides being a party of Kyoto Protocol, imposed increasing the share of the renewable energy in production and achieving at least 9% until 2010 by each country.

5 (REN21, 2012 Renewable 2012 Global Status Report, Renewable Energy Policy Network for the 21st Century, Fransa)

6 Koç, E., Şenel, M. C. 2013. "Dünyada ve Türkiye'de Enerji Durumu - Genel Değerlendirme," Mühendis ve Makina, cilt 54, sayı 639, s. 32-44.

7 Bilgesan W., "Avrupa Birliği Enerji Politikaları ve Türkiye'ye Etkisi."

5 (REN21, 2012 Renewable 2012 Global Status Report, RenewableEnergyPolicy Network for the 21st Century, Fransa)

6 Koç, E., Şenel, M. C. 2013. "Energy Status in the World and Turkey – General Assessment" Engineer and Machine, vol. 54, issue 639, p. 32-44.

7 Bilgesan W., "European Union Energy Policies and Effects on Turkey."

her bir ülkenin 2010'a kadar en azından %9 oranını tutturmasını gerekli kıldı. Yenilenebilir sektörünün aynı zamanda yeni istihdam olanakları yaratması da öngörüldü. Ancak 2010 yılına gelindiğinde ulusal çıkarlarına hizmet etme çabasında olan ülkelerin Birlik ortak hedeflerine ulaşması mümkün olamadı. Buna rağmen çalışmalar devam etti. AB yenilenebilir gündeminde 2020 hedefleri var: oranlar %11 ile %40 arasında değişen oranlarda yenilenebilir üretim hacmine ulaşacak çalışmalar ve yapılması gerekenlerin yasal düzenlemeleri belirlenmiş durumda. Bakalım neler olacak...

Görüldüğü gibi yenilenebilirde dünya öncüsü AB için mesele ekonomik menşei. Durum, modern/kalkınmış/eğitilmiş Avrupa ülkeler topluluğunun dünya atmosfer kirliliğine yönelik hassasiyetini de şüpheyle karşılamaya neden oluyor; en azından birliğin siyasal ekonomi politikaları düzeyinde...

Türkiye 2009'da Kyoto sözleşmesine taraf oluyor. Ancak Türkiye için daha önemlisi yıllardır heves ettiği Avrupa Birliği üyesi olabilmek. Dolayısıyla uyum süreci kapsamında enerji politikalarını da yeniden düzenliyor. Bu amaçla YEK (hidrolik enerji, jeotermal enerji, güneş ve rüzgar enerjisi) kullanımı teşvik edilmeye başlanıyor. 2005 yılında çıkarılan 5346 sayılı kanun üretimin artırılması ve desteklenmesinde yasal çerçeveyi oluşturuyor, 2011'de de teşvikleri düzenleyecek şekilde yeniden revize ediyor. Eylem planları hazırlanıyor, teşviklere, verimlilik projelerine, yasal düzenlemelere öncelik veriliyor. Küçük ölçekli yenilenebilir kaynaklı elektrik üretim tesisi kuranlara muafiyetler getiriliyor. Rota 2023 olarak tayin ediliyor. Amaç; yenilenebilir kaynakların elektrik üretimindeki payının %30'a yükseltilmesi, hidrolik potansiyelinin tamamının kullanıma açılması, diğer yenilenebilir kaynakların üretimlerinin artırılması ve doğalgaz kullanımının düşürülmesi. 2023'te Türkiye'de kimbilir daha neler değişecek?

Yenilenebilirlik konusunda aslında Türkiye'nin eli güçlü. Avrupa Birliği ülkeleri ile kıyaslandığında bu güç daha da görünür halde. Ancak fazlasıyla sorunumuz var. Politikalarımız, teknoloji ve yatırımlarımız yetersiz, motivasyonumuz Avrupa Birliği üyeliğine kadar. Düzenlemelere ve kaynak zenginliğine rağmen sektörün üretim gücü ancak 19 GW'ta kalıyor. Bunun 17.1 GW'ı hidrolik, 1.7 GW'ı rüzgar ve 0.1 GW'ı jeotermal enerjiden elde ediyor. AB ise, yenilenebilir enerjinin %41'ini hidrolik enerjiden elde ediyor. Ancak işin boyutu kapasite kullanımında değişiyor. Avrupa hidrolik kapasitesinin tamamına yakını kullanarak bu oranları tutturabilmiş iken Türkiye ancak %38'lik su kapasitesini kullanarak oranlarını yakalıyor.

VERİMLİLİK VE KORUNUMU KONUSUNDA YİNE AVRUPA BİRLİĞİ ÖNEMLİ ADIMLAR ATMIŞ DURUMDA. BU KONUDAKİ STRATEJİLERİ TEŞVİK EDİYOR, BİNALARDA ENERJİ PERFORMANSININ GELİŞTİRİLMESİNİ SAĞLAMAYA ÇALIŞIYOR, ELEKTRİKLİ EV ALETLERİNİN ÇALIŞTIRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER GETİRİYOR.

THE EUROPEAN UNION TOOK IMPORTANT STEPS ON THE EFFICIENCY AND CONSERVATION. IT ENCOURAGES THE STRATEGIES ON THIS ISSUE, TRIES TO ENSURE THE DEVELOPMENT OF ENERGY PERFORMANCE IN BUILDINGS AND BRINGS ARRANGEMENTS CONCERNING THE OPERATION OF HOUSEHOLD ELECTRICAL APPLIANCES.

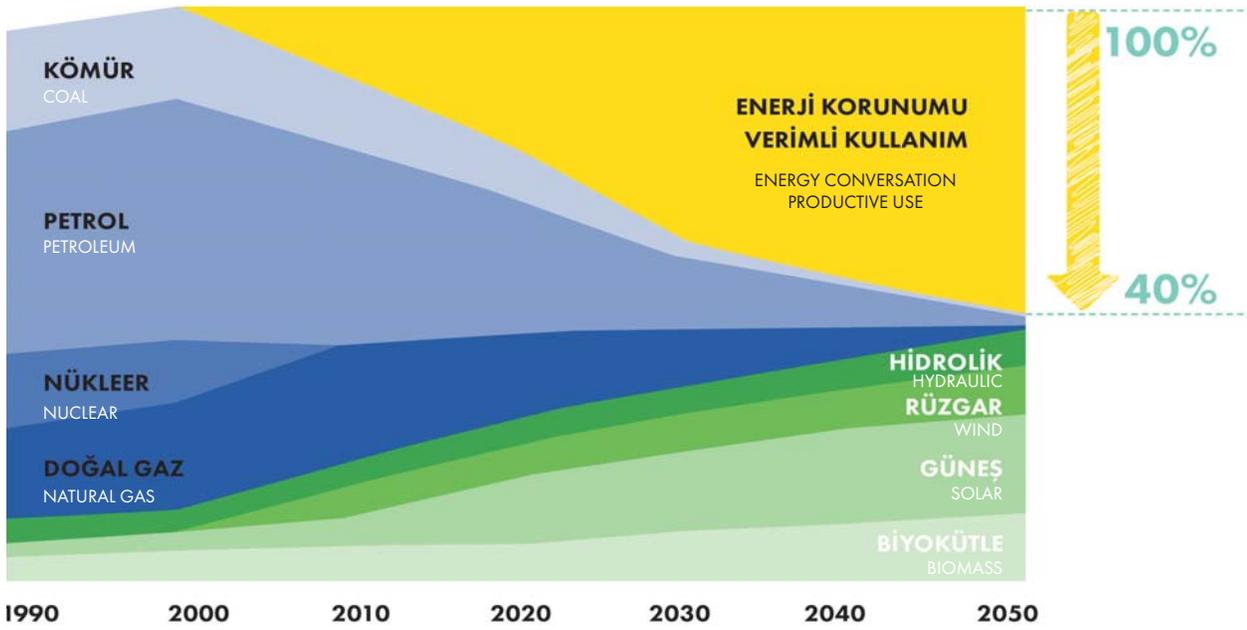
It was stipulated that the renewable sector also creates new employment opportunities. However, when it came to 2010, it was not possible that the countries, striving to serve national interests, could achieve the Union's common targets. Nevertheless, the efforts continued. 2020 targets are on the EU renewable energy agenda: The actions for achieving the renewable energy generation capacities, varying between 11% and 40%, and the legislative arrangements concerning the actions to be taken have been determined. Let's see what will happen...

As can be seen, the matter is economic based for EU, being the leader in the renewable energy. The situation causes to act with suspicion towards the sensitivity towards atmosphere pollution of the modern/developed/trained EU countries communities; at least at the level of the Union's political economic policies...

Turkey became a party to the Kyoto Protocol in 2009. However, the more important thing for Turkey is to become a member of the European Union, having an aspiration for years. Accordingly, it rearranged the energy policies within the scope of the harmonization process. For this purpose, the renewable energy resource utilization (hydraulic energy, geothermal energy, solar and wind power) was started to be promoted. The Law no. 5346, enacted in 2005, constituted the legal framework in increasing and supporting the generation and revised as to set the incentives in 2011. The action plans were prepared and priority was given to the legislative arrangements. Exemptions were given to those establishing small-scaled renewable-based generating plants. The route was set as 2023. The objective is to increase the share of the renewable sources in power generation to 30%, bring into service the whole hydraulic potential, increase the generation of the other renewable sources and reduce the natural gas utilization. Let's see what else will change in Turkey in 2023?

In fact, Turkey is in a strong position in respect of the renewability. When compared to the European Union countries, this strong status is more apparent. However, we have many problems. Our policies, technologies and investments are not sufficient, and our motivation is just towards the European Union membership. In spite of the regulations and resource richness, the sector's generation capacity remains on 19 GW. 17.1 GW of this is obtained from hydraulic, 1.7 GW from wind and 0.1 GW from geothermal energy. But the EU obtains 41% of the renewable energy from hydraulic energy. However, the aspect changes in capacity utilization. While Europe has reached these rates by using almost all of its hydraulic capacity, Turkey has achieved these rates by using just 38% of its water capacity.

The solar power potential of Turkey is more than the European countries except for Spain. The fossil fuel, consumed by the country, having average 1000-

Türkiye'nin güneş enerjisi potansiyeli de İspanya dışındaki tüm diğer Avrupa ülkelerinden fazla. Ortalama 1000-1450 kWh/m.yıl kapasitesi olan ülkenin tükettiği fosil yakıt ve diğer kaynakların tam 10.000 katı.^[8] Türkiye bunun ancak yüz binde birinden yararlanabiliyor. Türkiye'nin dezavantajı Avrupa Birliği'nin teknolojisinde ve ekonomik yatırımlarında ortaya çıkıyor. Örneğin Almanya'da çatılara yerleştirilen güneş panelleri ile şebekelere elektrik aktarımı yapılabiliyor. Alanda araştırmalar, projeler, teşvikler yapılmaya devam ediliyor.

Ancak bunlar yeterli değil. Yukarıdaki grafikten^[9] de gözlenebileceği gibi tüm dünyada yenilenebilir enerji üretimi tam kapasiteye ulaşsa bile dünya ihtiyacının ancak %30'u karşılanabilecektir. Atılması gereken acil adım enerji korunumu ve verimliliğidir. Türkiye de tüm dünya gibi bu gerçeğin farkında.

Verimlilik ve korunumu konusunda yine Avrupa Birliği önemli adımlar atmış durumda. Bu konusundaki stratejileri teşvik ediyor, binalarda enerji performansının geliştirilmesini sağlamaya çalışıyor, elektrikli ev aletlerinin çalıştırılmasına ilişkin düzenlemeler getiriyor. Türkiye'de de 5627 sayılı kanun enerji verimliliğini hukuki bir çerçeveye oturtuyor. Yapılarda, konutlarda, ticari işletmelerde enerjinin verimli kullanılabilmesi için tedbirler alınmaya çalışılıyor. 2008 yılı Enerji Verimliliği Yılı olarak bile kabul edildi. Ancak hala ürettiği elektriğin %20'sini henüz kullanmadan kaybeden ülkemizin insan ve çevre politikalarında daha büyük adımlar atabilmesi gerekli.

Geleceği bu günden planlamak yapılacak en akıllı tedbir olacaktır. Kaynakların tükendiği gün çok geç olacak görünüyor.

8 (Furkan, Dinçer, Türkiye'de Güneş Enerjisinden Elektrik Üretimi Potansiyeli - Ekonomik Analizi ve AB Ülkeleri ile Karşılaştırmalı Değerlendirmeler, KSU Mühendislik Dergisi, 14 (1), 2011)

9 (Perspectives on a Sustainable Energy Policy in Turkey A Social Democratic Approach to Turkey's Future Energy Policy Prof. Dr. Tanay Sıdkı Uyar August 2012)

1450 kWh/m.^[8] year capacity is exactly 10.000 times more than the other resources. Turkey is benefiting from just one per hundred thousand of this capacity. Turkey's disadvantage becomes evident considering the technology and economic investments of the European Union. For example, electricity can be transmitted to the networks through the solar panels placed on the roofs in Germany. The researches, projects and incentives continue to be made in this field.

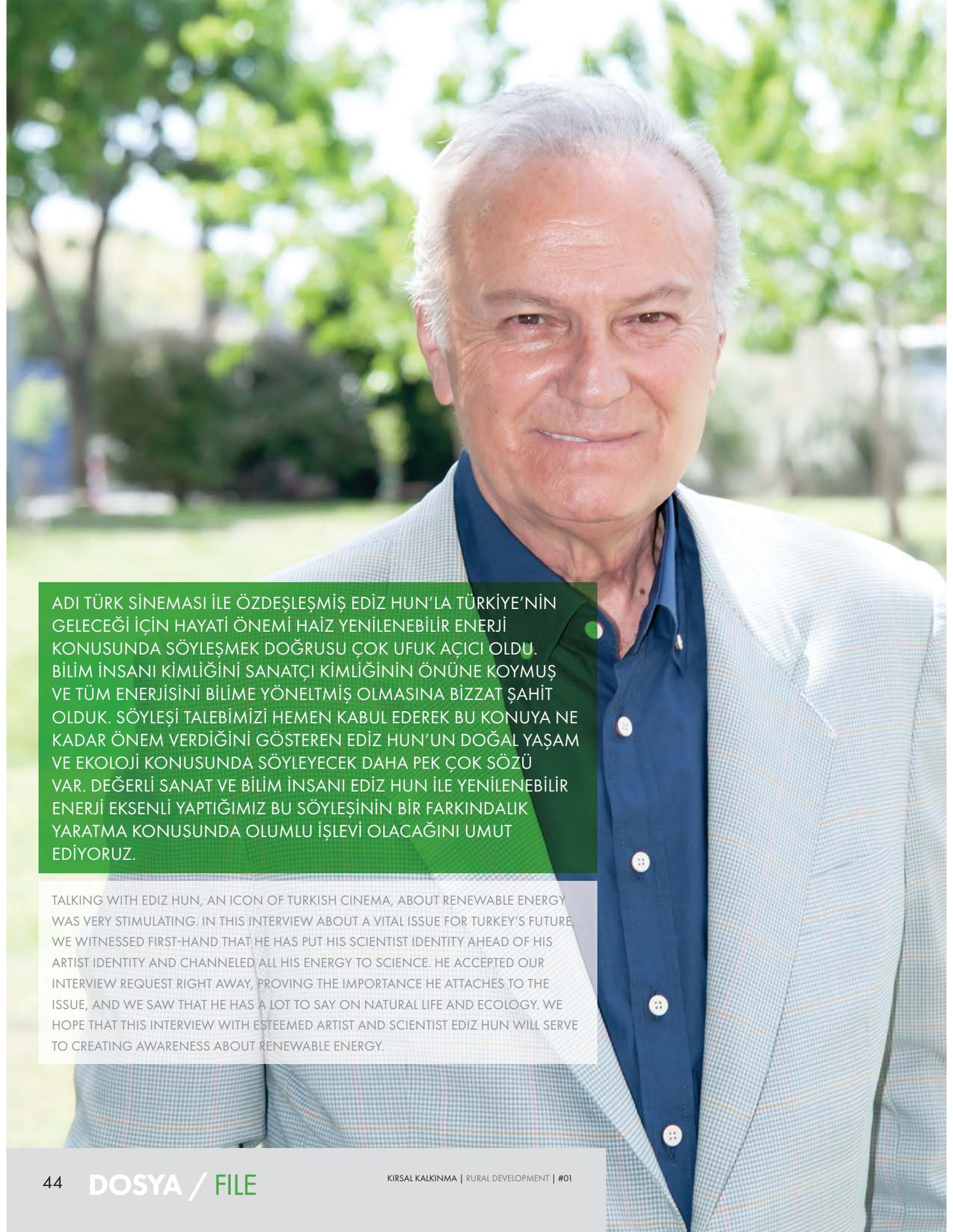
But these are insufficient. As can be seen from the graphic^[9] above, even if the renewable energy generation of the world reaches full capacity, only 30% of the world need can be met. The urgent step required to be taken is the energy conservation and efficiency. Turkey is aware of this fact as the whole world.

The European Union took important steps on the efficiency and conservation. The EU encourages strategies on this issue, tries to ensure the development of energy performance in buildings and brings arrangements concerning the operation of household electrical appliances. The Law no. 5627 legally frames the energy efficiency in Turkey. The measures are tried to be taken to use energy efficiently in the buildings, dwellings and commercial businesses. The year 2008 was accepted as the Energy Efficiency Year. However, it is necessary to take bigger steps in the human and environmental policies of our country which still loses 20% of the electricity without using it.

Planning the future from today will be the wisest measure to be taken. It seems that it will be too late on the day, when the resources are depleted.

8 (Furkan, Dinçer, Türkiye'de Güneş Enerjisinden Elektrik Üretimi Potansiyeli - Ekonomik Analizi ve AB Ülkeleri ile Karşılaştırmalı Değerlendirmeler, KSU Mühendislik Dergisi, 14 (1), 2011)

9 (Perspectives on a Sustainable Energy Policy in Turkey A Social Democratic Approach to Turkey's Future Energy Policy Prof. Dr. Tanay Sıdkı Uyar August 2012)

ADI TÜRK SİNEMASI İLE ÖZDEŞLEŞMİŞ EDİZ HUN'LA TÜRKİYE'NİN GELECEĞİ İÇİN HAYATI ÖNEMİ HAİZ YENİLENEBİLİR ENERJİ KONUSUNDA SÖYLEŞMEK DOĞRUSU ÇOK UFUK AÇICI OLDU. BİLİM İNSANI KİMLİĞİNİ SANATÇI KİMLİĞİNİN ÖNÜNE KOYMUŞ VE TÜM ENERJİSİNİ BİLİME YÖNELTİMİŞ OLMASINA BİZZAT ŞAHİT OLDUK. SÖYLEŞİ TALEBİMİZİ HEMEN KABUL EDEREK BU KONUYA NE KADAR ÖNEM VERDİĞİNİ GÖSTEREN EDİZ HUN'UN DOĞAL YAŞAM VE EKOLOJİ KONUSUNDA SÖYLEYECEK DAHA PEK ÇOK SÖZÜ VAR. DEĞERLİ SANAT VE BİLİM İNSANI EDİZ HUN İLE YENİLENEBİLİR ENERJİ EKSENLİ YAPTIĞIMIZ BU SÖYLEŞİNİN BİR FARKINDALIK YARATMA KONUSUNDA OLUMLU İŞLEVİ OLACAĞINI UMUT EDİYORUZ.

TALKING WITH EDİZ HUN, AN ICON OF TURKISH CINEMA, ABOUT RENEWABLE ENERGY WAS VERY STIMULATING. IN THIS INTERVIEW ABOUT A VITAL ISSUE FOR TURKEY'S FUTURE, WE WITNESSED FIRST-HAND THAT HE HAS PUT HIS SCIENTIST IDENTITY AHEAD OF HIS ARTIST IDENTITY AND CHANNLED ALL HIS ENERGY TO SCIENCE. HE ACCEPTED OUR INTERVIEW REQUEST RIGHT AWAY, PROVING THE IMPORTANCE HE ATTACHES TO THE ISSUE, AND WE SAW THAT HE HAS A LOT TO SAY ON NATURAL LIFE AND ECOLOGY. WE HOPE THAT THIS INTERVIEW WITH ESTEEMED ARTIST AND SCIENTIST EDİZ HUN WILL SERVE TO CREATING AWARENESS ABOUT RENEWABLE ENERGY.

DOSYA

FILE

EDİZ HUN'LA Yenilenebilir Enerji Üzerine...

EDİZ HUN On Renewable Energy...

Röportaj | Interview: Faruk Nafiz FAZLIOĞLU, Fotoğraf | Photography: Çetin Korkmaz

Hocam, sizin ekoloji ve doğal sistemler konusuna ilginizle başlayalım. Aile mirası mı, örgün eğitim mi, deneyimler mi? Sayın Ediz Hun'un bu konudaki kişisel hikayesini merak ediyoruz?

Hem aile mirası, genetik miras diyelim, hem örgün eğitim, üniversite eğitimi hem de deneyimler. Hepsi beraber vardı. Yani ben çok küçük, çocukluktan itibaren doğaya, bu yaratılmış canlılar alemine çok büyük merak duydum. Çeşitlilik, beni çok cezbedti ve dört beş yaşından itibaren hep böyle tabiat içinde yaşadım. Ördekler topladım, onları beslemeye çalıştım, hiçbir hayvanı şu ana kadar öldürmedim, sineği dahi öldürmem. Kendimi melek sınıfında göstermek için söylüyor değilim, öldüremem. Yani onun canlı bir varlık olduğunu ve ölüren acı çekeceğini düşünüp o acıyı ona çektirmem. Hakkım da yok zaten, çünkü onu ben yaratmadım. Yaratan Tanrı onlara o canı verdiğine göre kimsenin öldürmeye de hakkı yok gibi geliyor.

17-18 yaşlarına geldiğim zamanlarda Türkiye'de tropikal akvaryum balıkları pek yoktu. Sadece bir iki tane japon balığı, bir iki tane cam kavanoz içinde, sağda, solda satışı sunulmaktaydı. O zamanlar bir diş doktoru vardı. Ben o zaman 17 yaşındayım, diş doktoru 30-35 yaşında. O da çok meraklı. Biz duyduk ki Avrupa'da, bu şeyler çok yetiştiriliyor. Macaristan da çok önde olan bir ülke. O sırada da Budapeşte üzerinden, Tuna üzerinden vapurlar gelirdi. Onlar Budapeşte'den, Tuna'dan, Romanya'dan, Galata rıhtımına yanaşırdı. Biz onun kaptanlarıyla konuşmuşuk ve balıkların isimlerini yazarak dedik ki "bize şu listedeki balıkları getirir misiniz?". "Tamam" dedi "getirim ama şu kadar meblağ". "Ne istiyorsan vereceğiz". Beklerdik günlerce balıklar gelecek diye. Sonra gelirdi heyecanla onları gider alırdık.

Daha sonra?

Daha sonra Almanya'dan 1970 yılında iki tane iguana aldık. Pet dükkanları Türkiye'de yeni. Avrupa'da falan çok eskiden beri

Mr. Hun, we would like to start our interview with your interest in ecology and natural systems. Is it linked to your family background, formal education or your experiences? We are curious about Ediz Hun's personal story on this subject.

Let's say family or genetic heritage, formal education, university education and personal experiences. All these factors had influence on me. I have been extremely curious about the world of flora and fauna since my childhood. Variety of creatures has always attracted my attention and I've been living in the nature since I was four or five years old. I brought ducks home and tried to feed them. I have never killed an animal even a fly so far. I am not trying to depict myself as an angel, but killing is completely against my nature. I can't hurt a living creature when I know that it is alive and may feel pain. I also have no right to do this because I did not create it. God created and gave a life to it, so I have no right to kill anyone.

There were not many tropical aquarium fishes in Turkey when I was 17-18 years old. Only a few gold fishes were sold inside glass jars at the street corners. There was a dentist at the age of 30-35. I was 17 back then. He was also an extremely curious person. We heard that gold fish breeding was very popular in Europe. Hungary was very famous for the gold fish. At that time ferries were coming from Budapest through Danube River. The ferries passing by Budapest and Romania through Danube were approaching to the Galata dock. We talked with the captains and wrote the names of the fishes. We asked them to bring the fishes listed on a piece of paper. They said "Okay, but against this price". We replied "okay, we will pay whatever you ask". We waited for days. The ferries would bring the fishes to us.

What happened afterwards?

Afterwards we purchased 2 iguanas from Germany in 1970. Pet shops were not so common in Turkey back then. They were being

satılıyor. Kimisi kertenkele satıyor, kimisi kuş satıyor. İki iguana. Dünyada ilk defa doğal ortamın dışında üreten benim. Şöyle ki, onları aldım geldim tesadüfen çift çıktı, biri erkek biri dişi. Neyse bunlar vejeteryan. Tamamen herbivore dediğimiz ot yiyen gruptan. Büyüdüler, o zaman yavruydular. Bir metreyi geçti kuyruklarıyla beraber, çiftleştiler. Uzatmayayım ama detaylara da girmek lazım, onlar da önem taşıyor. Yumurta aldım fakat yumurtalar küflendi. Demek ki dedim aşırı rutubet var, bakteriyel bir durum var ki küfleniyor. Bu sefer daha kuru bir ortamda çiftleştirmeye çalıştım. Aylar geçiyor tabi. Bu sefer de yumurtalar buruştu. Bu sefer dedim ki, olmadı bu, normal bir rutubet sağlayacağım ve çok steril olacak ortam. Neyse, o kuşları kaynattım, steril hale getirdim, dereceyi de 28'e ayarladım. Üçüncü denememde yumurtalar çıktı. 22-23 tane yavru, küçücük. Onların, keseleri vardır, yemek keseleri. Çünkü ilk yavru çıktığı zaman acizdir. Anası da bizim memeliler gibi

sold in Europe for a long time. Some sold lizards, some sold birds. I purchased only 2 iguanas. I am the first person in the world who bred iguana outside its natural habitat in the world. Randomly I picked two iguanas and they happened to be one male and one female. Iguanas are vegetarian and belong to the herbivore group. First they were just babies and then grew up. Their length exceeded 1 meter with the tail. In brief, they copulated. I do not want to go into detail, although details are also important. I got the eggs, but the eggs became moldy. I thought that it happened due to excessive humid. It must have been a bacterial condition leading to molding. Next time, I tried to mate them in a drier place. The months passed by. This time the eggs wrinkled up. And I promised myself to make it happen under a desirable humidity level and in an excessively sterile environment. First I boiled the sand to sterilize. I adjusted the temperature as 28

veya kuşlar gibi besleyemez, kendisine yetecek gıdası buradan çıkar. O on gün sonra falan düşer. Ama on günde de onlar toparlar, karıncasını, kendisini falan bulur yer. Bu şekilde resimledim bunları, makro objektiflerle. Almanya'da Frankfurt'ta Senckenberg Müzesi vardır; hem müze hem de bilimsel çalışmalar yapılır. Orada Robert Merkens diye bir adam var, herpetoloji uzmanı. Herpetoloji sürüngen bilimidir. Ve o herpetologa gönderdim. Benim hanım o zaman, -1973'de evlendik, demek ki bu hadise 1972'de oluyor- daha hostes. Kabin amiri Türk Hava Yolları'nda. Hanıma "bunları al, bu resimleri, ben gidemiyorum şimdi" film çekiyordum herhalde. Dedim "bunları al, Robert Merkens'e götür". Robert Merkens'e gitmiş, biraz da gırgır bir kızdır. Gitmiş demiş ki Profesör Robert Merkens'i görmek istiyorum. Resimleri ve yazımı vermiş, bir de yazı yazdım ve bu yazı Salamander adlı dergide yayımlandı. Amerika'da Sen Diego hayvanat bahçesi -ki dünyanın bir numaralı hayvanat

degrees. Finally, the eggs cracked at my third trial. 22 or 23 tiny baby iguanas came out. They had pouches for providing the necessary nutrition as newborn iguanas become vulnerable and the mother cannot feed them like mammals or birds do. The pouches fell down after about 10 days. By the end of 10 days the infants become capable of picking ants, ticks etc. with the help of pouches. I took their pictures with macro objectives. There was a guy, an expert on herpetology, who was working in Senckenberg Research Center Museum in Frankfurt, Germany. Herpetology is the science of reptiles. I sent the pictures to him through my wife who was a flight attendant in Turkish Airlines. We got married in 1973 but this incident happened in 1972. I was probably acting in a movie so I asked my wife to take the pictures with her to Germany. I told her "Bring these pictures to Robert Merkens". She was a fun girl. She asked the whereabouts of Robert

bahçesi- başta olmak üzere birçok hayvanat bahçesinde benim yöntemimle üretimde muvaffak oldular.

Sonra yurtdışında öğrenim hayatınız başlıyor...

Şimdi bu merakla devam ederken 1973'de evlendik, 74'lerde de sinema yani benim mesleğim olan sinema çok kötü bir kulvara çekildi. Onlara girmiyorum, hepimiz kısmen de olsa kulaktan duyduklarınızla bilgi sahibisiniz. Dedim ki eşime "bu işi sulandırdılar, biz çekelim gidelim, ben tekrar üniversite okumak istiyorum". Neyse. Kalktık gittik Norveç'e. Velhasıl ben gayet başarılı bir şekilde üniversiteyi bitirdim. Üniversitenin ikincisi olarak bitirdim. Dediler ki bana, "iki tane örneksiniz Türk olarak". Bir tanesi 1957'de bir diş doktoru mezun olmuş çok başarılı, biz bilmiyoruz tabi. Bir de siz dediler.

O zamanlar üniversiteyi iyi dereceleyle bitirdiğiniz zaman birçok şirketten teklif alıyorsunuz. Kaliteli talebe diye.

Merkens and could find him eventually. She gave him the pictures with the text that I wrote. This text was later published in a journal named Salamander. Afterwards, my breeding method was adopted by many zoos around the world such as San Diego Zoo, the best zoo in America.

Following this your story of studying abroad begins...

We got married amid these events in 1973. My profession, the movie industry got worse around 1974. I won't give details, because you all know about it from what you heard at least. I told my wife "It is not pleasant here anymore, let's go abroad. I want to study at a university again". Anyway, we went to Norway and I successfully graduated from the university as the salutatorian. They told me that I was one of the two examples among Turks. The other Turk was a graduate of 1957 and became a successful dentist. But we didn't know that.

O ZAMANLAR ÜNİVERSİTEYİ İYİ DERECEYLE BİTİRDİĞİNİZ ZAMAN BİRÇOK ŞİRKETTEN TEKLİF ALIYORSUNUZ. KALİTELİ TALEBE DİYE. AMERİKA'DAN DA BANA TEKLİF GELDİ. BEN ALERJİK POLENLER ÜZERİNE DE ÇALIŞTIM. NÜKLEER ÜZERİNE DE ÇALIŞTIM. GEL DEDİLER. FAKAT BABAM YAŞLANMIŞTI, ANNEM YAŞLANMIŞTI, BİRİ 78, BİRİ 76 YAŞINA GELMİŞTİ. SENE 1981-82. BABAM "ARTIK GEL" DEDİ FİLAN. BEN DE TEK ÇOCUĞUM. YANİ HAYATTA BİR DE DUYGU KAVRAMI VAR Kİ YANİ BUNDAN ASLA VAZGEÇMEMİZ LAZIM. O ZAMAN İNSANLIĞIMIZ DÜŞER, KALİTESİ DÜŞER.

Amerika'dan da bana teklif geldi. Ben alerjik polenler üzerine de çalıştım. Nükleer üzerine de çalıştım. Gel dediler. Fakat babam yaşlanmıştı, annem yaşlanmıştı, biri 78, biri 76 yaşına gelmişti. Sene 1981-82. Babam "artık gel" dedi. Ben de tek çocuğum. Yani hayatta bir de duygu kavramı var ki bundan asla vazgeçmememiz lazım. O zaman insanlığımız düşer, kalitesi düşer. Kalite için değil ama yani. Ben kendim babamla beraber olmak için kalktım geldim.

Şimdi öğretim üyesi olarak çalışıyorum ve bu dersi vermeye devam ediyorum. Doğanın bu zenginliği, bu "diversity" dediğimiz çeşitliliği beni çok cezbetmiş olduğu için ister bitki olsun ister hayvan olsun, Türkiye'nin de çok nadir bitkileri hayvanları olduğu için, bunların korunması için elimden geleni yapıyorum.

Özellikle yenilenebilir enerji konusunu Türkiye'de gündeme getiren ilk isimlerden birisiniz.

Back then you would get many job offers when you graduate with a good degree. They would consider you a quality student. I also got a job offer from the US. I was working on allergic pollens. I worked on nuclear power too. They invited me to work there. But my father and mother got very old at that time. They were 78 and 76. My father asked me to come back to Turkey in around 1981-1982. I was the only child of my parents. You should never neglect your feelings. Otherwise, you would become less of a human. But it was not the only reason, so I came back just to spend more time with my father.

Now I am working as a lecturer and giving lectures about my subject. Flora or fauna, the diversity of the nature has always mesmerized me. Turkey has rare animal and plant species. I am doing my best to protect them.

You are particularly one of the first people bringing up the subject of renewable energy in Turkey.

Yok yok sizin nezaketiniz o. Türkiye'de çok iyi bilim insanları, müthiş adamlar var. Onların görüşlerine kulak vermemiz lazım. Yalnızca Ediz değil. Ediz Hun'dan çok daha bilgili insanlar var. Öyle de olması lazım. Biz biraz kıskanç tabiatlı bir toplumuz. Yok kardeşim niye kıskanıyorsun ya? Sen benden üstünsen ben senle gurur duyarım. Senden öğreneceğim bir şeyler vardır benim. Bu psikolojiye sahip olmak lazım.

Ama kıskançlığı başarı için bir ivme olarak kullanmadığınız müddetçe...

Aa çok güzel, çok güzel bir cümle. Yani bunu da kaydedin. Kıskançlığı bir başarı, bir ivme kazanmak için kullanmadığınız müddetçe normaldir, her insanın egosu kendini ön planda görmek arzusunu taşır en azından. Ama bunun bir kontrol seviyesinde olması lazım. Kendi kendini yönetme. Sonra bu kıskançlıktan kurtulmamız lazım ve doğayı korumamız lazım. Evet buyrun ikinci soruya geçelim.

Enerji konusuna girdik bile...

No, no. It is very kind of you, but there are many experts, great scientist in Turkey. We should listen to them not only to Ediz. There are people who have way more knowledge than Ediz Hun, which is very normal. We are a jealous society. Why do you get jealous my friend? If you are superior to me, I would be proud of you. It only means that I have a lot to learn from you. We should have this mentality.

Unless you use jealousy to gain success...

Wow, very nice phrase. Please record it. Jealousy is normal unless you use it to gain success.

Every person has an ego which forces them to be in the forefront. But it should happen in a controlled manner. We should learn to control ourselves, to get rid of jealousy and to protect the nature. All right, let's have the second question.

We've already come to the topic of energy...

BACK THEN YOU WOULD GET MANY JOB OFFERS WHEN YOU GRADUATE WITH A GOOD DEGREE. THEY WOULD CONSIDER YOU A QUALITY STUDENT. I ALSO GOT A JOB OFFER FROM THE US. I WAS WORKING ON ALLERGIC POLLENS. I WORKED ON NUCLEAR POWER TOO. THEY INVITED ME TO WORK THERE. BUT MY FATHER AND MOTHER GOT VERY OLD AT THAT TIME. THEY WERE 78 AND 76. MY FATHER ASKED ME TO COME BACK TO TURKEY IN AROUND 1981-1982. I WAS THE ONLY CHILD OF MY PARENTS. YOU SHOULD NEVER NEGLECT YOUR FEELINGS. OTHERWISE, YOU WOULD BECOME LESS OF A HUMAN.

Önce şöyle bir tasnif, klasifikasyon yapalım. 3'e ayrılıyor enerjiler. Birinci kategoride yenilenebilir enerjiler var: Güneş enerjisi, su kuvveti, rüzgar enerjisi, jeotermal enerji, yer altı yer kabuğu enerjisi, gel git enerjisi yani medcezir. Medcezir bizim ülkemizde yok ama. Okyanusların sahillerinde çok var. İkinci kategoride şartlı yenilenebilirler var. Bu çok önemli. İnsan eliyle yok olabilecek veya insanın iyi haliyle varlığını sürdürebilecek enerji sistemleri. Mesela bir tanesi sahlep. Sahlep nedir? Siz biliyor musunuz?

Orkidenin tohumu

Bravo, orhis ve ofiris. Ofiris adlı orkideler yani yabani orkideler. Soğan yani glayöl soğanı gibi, sümbül soğanı gibi ama küçük. Fındığın biraz büyüğü. Bunları topluyorlar, ondan sonra bu ne veriyor? Maraş dondurusu, o aromatik tadı bundan alıyor veya hakiki sahlep. Keçiler, Maraş'ta onları yiyor. Ama keçinin yemesiyle insanın onları tüketmesi

Let's first classify the energy resources. There are three types of resources. The first category includes renewable energies such as solar, hydro, wind, geothermal, and tidal energy. Tides do not occur in Turkey, but they are very common in the oceans. The second category includes conditionally renewable energy, which is highly significant. These energy systems can be destroyed and flourished by the human hand.

Sahlep for instance, do you know what Sahlep is?

The seed of the orchid flower.

Orchids and ophrys orchids. Ophrys is a wild type of orchid. It looks like a tiny gadious bulb or hyacinth bulb, a little bigger than a nut. Why are they picking these bulbs? The real Sahlep gives Maraş ice-cream its aroma and taste. The goats feed on these bulbs in Maraş. However,

arasında müthiş fark var. Keçi yese yese, bin tane yiyor. Ama binlerce onbinlerce toplandığı zaman bunlar yok oluyor. Bu şartlı yenilenebilir enerjiye giriyor. Veya amber yağı. Balinanın karaciğerinden elde ediliyor. Balinalar yoksa amber de yok. Eğer orkideler yoksa sahlep yok. Ee diyeceksiniz ki sahlep olmazsa olmasın. Ama tabiatla orkidenden olması önemli. Sahlep içmeyebiliriz ama o orkidenin orda yetişmesi lazım. Kontrol yok. Bir sahil ilçemizde, bir yerde dondurma yiyoruz. Bi ara sahibi çıktı dışarı, oradaki çalışan "gel abi sana göstereyim" dedi. Valla içeri girdik depo gibi bir yer. Çuvallar dolusu orkide yumrusu. Yazık günah ya.. Para kazanacağız diye sen doğayı tahrip edemezsin arkadaş. Yani bu dünyada belki çok müreffeh yaşarsın ama eğer başka aleme gitmeyi düşünüyorsak orda hesabını verirsin. Bu çok önemli. Bir de hiç yenilenemeyenler var: Kömür petrol, doğalgaz ve bütün mineraller. Hanımlara zaman zaman aldığınız güzel

there is a huge difference between human and animal consumption. The goat can eat maximum a thousand of them. But the plant eventually becomes extinct if we pick dozens of the bulbs. This plant species goes under the category of conditionally renewable energy. For instance amber oil is obtained from the liver of the whales. Once the whales become extinct, amber cannot be obtained. Likewise, the orchids are the only source of the Sahlep. You may think that it is not a big deal if Sahlep doesn't exist anymore. However, orchid is an important species in the nature. We can live without Sahlep, but orchid flower should survive. The harvest of orchid flower is not controlled. One day we were eating ice-cream in a coastal town of Turkey. The owner of the shop invited me in and showed me a number of cloth sacks full of orchid bulbs in a storage room. What a pity! You have no right to destroy the

broşlar, inciler, yakut, safir... Bunlar bir kere yenilenemeyen kaynaklar. Öbürleri şartlı yenilenebiliyor. Çünkü onlar canlı. Canlıların içinde. Yani sahlep; yumru canlı. Sen bırakırsan yetiyecek geliyecek ama bırakmazsan yok olacak. Bunlar ise cansız ve madenlerden çıkarttığın zaman bitecek. Yani kaynakları üçe ayırıyoruz. Kaynaklar çok önemli. Ama bizim için en önemlisi çevreyi kirletmeyenler, yenilenebilir enerji kaynakları. Dediğim gibi güneş, rüzgar, su gibi bizim her gün sabahleyin karşılaştığımız birtakım doğal zenginlikler.

Bütün dünyadaki yenilenebilir enerjiye olan akışı düşündüğümüzde, Türkiye reel olarak (üretim anlamında) yenilenebilir enerji konusunu gündemine 2000 yılında almış görünüyor. Ülke olarak biraz geç fark etmişiz durumu galiba?

Çok geç kalmış bir ülkeyiz. Ben mesela aşağı yukarı 35 senedir rüzgar enerjisi diyorum.

nature just to earn money. You may live in abundance on this world, but you will have to pay for what you caused in your other life after death, if you are a believer. There are also non-renewable energy resources such as coal, oil, natural gas and all kinds of minerals, the jewelry that we buy for women such as pins, pearls, rubies and sapphires, etc.

These are non-renewable resources. The ones that I mentioned before were the conditionally renewable, because they are alive. For instance Sahlep bulb, it is a living creature whose fate rests in your hands. On the other hand the non-renewable resources will become extinct as soon as you extract them. All energy resources are significant. But the most significant resources are environmentally friendly and renewable ones. As I mentioned before solar, wind and hydro energies are the natural wealth that we see every day.

Dünyada bugün 7,3 milyar insan yaşıyor. Dünyadaki bitkilerin tamamı yok edilecek olursa, bir anda kaybedecek olsak, yalnız hayvanlar ve insan kalsa sadece 47 saat kullanabileceğimiz oksijen kalıyor. 47 saat sonra yaşam duruyor. Halkımız bunu bilmeli, okumalı. Bu bilgiye sahip olmaları lazım yani. Bitkilerin ne derece önemli olduğunu vurgusunu yapmamız lazım. Yani size de bir kutsal görev düşüyor. Ediz gelir, Ahmet gelir, Fatma gelir, sizle röportaj yapar, bir şeyler söyler. Ediz önemli değil Fatma önemli değil mesaj önemli. İstersen benim ismimi vermeden yap. Ben yine vazifemi yapmış oluyorum. Çünkü ben insanlara belirli bir bilgi aktarmış oluyorum. Benim hiç ismimi yazmayabilirsın. Mühim olan bunları insanlara öğretmek. Zannediyor ki kiraz yalnız meyvesi için ekilir. Kirazın oksijen üretimi ki meyvesinden çok daha önemli. Bunları bilmeleri lazım. Ben hayatımı bunlara vakfettim.

Peki hocam biz bu alternatif enerjilerle enerji ihtiyacımızın ne kadarını karşılayabiliriz?

When we look at the increasing global trend of renewable energy, our country is a bit late, isn't it? Turkey started to make use of renewable energies (in terms of real generation) only in the year 2000.

We are so late. I have been thinking of wind energy for almost 35 years.

Today, the population of the world is about 7.3 billion. If we destroy all plant species at once, the remaining animal species and human beings can consume oxygen for no longer than 47 hours.

Life ends within 47 hours. We should know that and people should read. They need to have this information. We need to emphasize the importance of the plants. So you also share a sacred mission. Ediz, Ahmet or Fatma may join your interview and say something. You should focus on the message rather than the bearer. You can even hide my name for this interview. But

Türkiye tabii 800 bin kilometrekare. Çok büyük. Esasında ikincil enerji üretimi yapabiliriz. Alternatiflere tamamen güvenmek doğru olmaz tabii. Mutlaka termik santrallerin olması, hidroelektrik santrallerin olması lazım. Ama benim dediğim barajlar. Tünel tipi değil. Tünel tipi doğayı çok tahrip ediyor. Bunun geri dönüşümü yok. Biz süksesyon diyoruz. Bir orman yangınından sonra o ormanın tekrar orman haline dönüşmesi bir yüzyıl sürüyor. Bir yüzyıl sonra dönüşebiliyor. Orda da yanlış şeyler yapıyoruz. Orman yandıktan sonra getirip çam ağaçları dikiyoruz veya orda hangi ağaç var idiyse onu getirip onu dikmeye çalışıyoruz. Olmaz. Evvela küçük şeylerin, otçukların yetişmesi için tohum atmanız lazım. O otçuklar yetiştiikten sonra çalılar için tohum atmanız lazım. Onlar büyüdükten sonra normal ağaç dikmeniz lazım. İlk başta normal ağacı diktiğiniz zaman gölge yapıyor, altında hiçbir şey yetişmiyor. Yani hep bilim. Bizim bir hatamız var. Biz her şeyi biliyoruz. Öyle

I would still fulfill my duty. Because I am sharing certain information with the people, my name shouldn't be your concern. What matters is to teach all these things mentioned here to the people. Some people even think that cherry seed is only planted for its fruit. In reality, oxygen generation is more important than the fruit. People should know it. I spent my life by dealing with such issues.

So, how much of our energy need can be met by these alternative energy resources?

Turkey is a huge country with 800 thousand square kilometer surface area.

Actually, we can produce secondary energy. It would not be right to entirely rely on the alternatives. Of course we should have thermal and hydroelectric power plants. But the dams that I mention here are not like tunnels. Tunnel types destroy the nature. And the result would be irreversible.

DÜNYADAKİ BİTKİLERİN TAMAMI YOK EDİLECEK OLURSA, BİR ANDA KAYBEDECEK OLSAK, YALNIZ HAYVANLAR VE İNSAN KALSA SADECE 47 SAAT KULLANABİLECEĞİMİZ OKSİJEN KALİYOR. 47 SAAT SONRA YAŞAM DURUYOR. HALKIMIZ BUNU BİLMELİ, OKUMALI.

IF WE DESTROY ALL PLANT SPECIES AT ONCE, THE REMAINING ANIMAL SPECIES AND HUMANBEINGS CAN COMSUME OXYGEN FOR NO LONGER THAN 47 HOURS. LIFE ENDS WITHIN 47 HOURS. WE SHOULD KNOW THAT AND PEOPLE SHOULD READ.

bir düşünceye sahibiz biz. Ama biz her şeyi bilmiyoruz. Biz sadece kendi ilmimizle ilgili olanları bilebiliriz. Başkalarını nasıl bilebiliriz ki? O yüzden Türkiye'nin bu konularda adımlarını sıklaştırması gerekiyor. Bu bilince bizim mutlaka sahip olmamız lazım.

Hocam, Türkiye enerjisinin 3/4'ünü ithal ediyor ve bu anlamda içsel kaynaklarımızın önemi apaçık ortaya çıkıyor. Hem dışa bağımlılığımızı azaltmak hem de içsel kaynaklarımızı devreye sokarak pek çok avantaj elde etmemiz mümkün gibi. Ancak altyapı ya da teknolojik yatırımlar ciddi maliyetlerde. Gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere göre farklı strateji ve planlama yapması gerekiyor mu? Biz yapabilir miyiz?

Yapabiliriz tabii. Dezavantajımız tabii bizim petrolümüzün çok az miktarda

We call it succession. It takes a hundred years for a forest to re-grow after a major fire. Even after fires we do wrong practices such as planting pine trees or whatever tree existed there before. It is not correct. First, you need to plant grass to cover the surface. Then you need to plant seeds for the bushes. You need to plant trees after the bushes grow.

When you first plant the tree, nothing grows under its shade. It is all about science. We always make a mistake which is to claim that we know everything. On the contrary, we know nothing. We can only know about our own specialty area. How can it be possible to know everything? For this reason, Turkey should take action. I think that this interview will be very useful. I can't wait for it.

Turkey is exporting ¾ of its energy which proves the significance of our domestic energy resources. It seems possible to gain lots of advantage by using domestic energy

çıkıyor olması. Sizin sorunuza şöyle cevap vereyim. Dışa bağımlılığı nispeten önleyebilmek için alternatif enerjilere ağırlık vermemiz lazım. Bunların başında da söylediğim gibi güneş enerjisi ve rüzgar enerjisi geliyor. Rüzgar enerjisini sahillere kurabiliriz. Bakın. 8333 km. sahilimiz var. Bu sahillerde her türlü imkanı sağlayabiliriz. Hatta mesela akıntı santralleri var. Meksika körfezinde var. Avrupa'da, Fransa'da var. Bizim boğazlarımızda da müthiş bir hidrodinamik var. Bizim bosphorus dediğimiz boğazda veya dardanel dediğimiz Çanakkale boğazında. Yani müthiş kuvvetli akıntılar var. Suyun altında tribünler koyuyorlar. Akıntıyla devamlı dönüyor, sonsuza kadar bir dönüş var, ondan elektrik elde ediyorlar. Yapılabilir, araştıracağız, araştıracağız. Bilime ağırlık vereceğiz, o zaman dışa bağımlılığımız azalır ama sorduğunuz sorunun cevabı

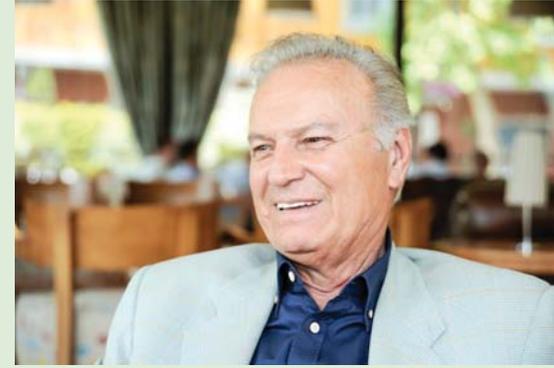
resources, which will also make us less dependent on the foreign resources. However, investments in infrastructure and technology are highly costly. Is it necessary for the developing countries like Turkey to formulate different plans and strategies than the developed countries? Can we do it?

Of course we can. On the other hand, we have insufficient oil reserves which can be disadvantageous.

The answer for your question would be prioritizing alternative energy resources in order to be independent from foreign markets. As I mentioned before, solar and wind energy resources are important. We can build wind mills on the coastal areas.

Turkey's coastline has a total length of 8333 km. We can make use of the coasts. There are stream power stations in the Gulf of Mexico, France, Europe. We have an amazing dynamic in our straits such as the Bosphorus, Dardanelles. These streams are

SANAT TAMAM GÜZEL. SANATÇIYIM, TAMAM. AMA BİRAZ TÜRKİYE İÇİN NELER YAPACAĞIZ, BİLDİĞİM KADARIYLA DA ADAMLAR EFENDİ, NASIL İSTİYORLARSA ÖYLE YAPALIM DEMİŞİNİZ. DEDİM Kİ, TÜRKİYE ÇOK ÖNEMLİ BİR ÜLKE. YANI JEOPOLİTİK, JEOMORFOLOJİK DİYELİM. HAYAT ŞARTLARI. YAPMAMIZ GEREKEN TEK ŞEY BİRBİRİMİZİ SEVMEMİZ.

ART IS A BEAUTIFUL THING AND I AM AN ARTIST, OKAY. BUT I FELT RESPONSIBLE FOR THE FUTURE OF TURKEY. IT HAS BOTH GEOMORPHOLOGIC AND GEOPOLITICAL IMPORTANCE. WHAT WE HAVE TO IS TO LOVE EACH OTHER.

yani en fazla 3'te 1 nispetinde bir kazanım sağlayabiliriz alternatiflerden. Mutlaka diğer enerji, doğalgaz, veya işte termik santraller olur. Dediğim gibi işte yakıt çok önemli. Doğayı kirletmeyen, havayı atmosferi kirletmeyen yakıt çok önemli.

Yani mesele basit. Bakın arkadaşlar. Yani iki bilinmeyenli üç bilinmeyenli matematik denklemini çözmek inanın daha zor. Bunlar çok kolay şeyler. Ölüp gideceğim, yaşım gelmiş 70'i geçmiş. Ama bunları söylüyorum. Onun için de koşu koşu geldim söyleyiye. Sanat tamam güzel. Sanatçiyim, tamam. Ama biraz Türkiye için neler yapacağız. Dedim ki, Türkiye çok önemli bir ülke. Yani jeopolitik, jeomorfolojik diyelim. Hayat şartları. Yapmamız gereken tek şey birbirimizi sevmemiz. "Gelin tanış olalım / işi kolay kılalım / sevelim sevelim / dünya kimseye kalmaz" demiş Yunus Emre. Bu bir üniversite doktorası gibi bence. Bunu yaparsan, açarsan iki yüz sayfa olur bu.

extremely powerful. They install turbines under the water and generate electric power when the turbines rotate. It is possible to do this. We should research and research. We should focus on science in order to be less dependent on the foreign resources. As an answer to your question, I can tell you that it is possible to generate 1/3 of the total energy need in Turkey from alternative resource.

We should definitely have other sources such as natural gas or thermal power plants. The fuel type is important. The fuels which do not pollute the atmosphere should be used.

It is actually simple. It is much easier to accomplish these than to solve math equations with two or three unknowns.

I am going to die. I am more than 70 now. That's why I enthusiastically accepted the interview. Art is a beautiful thing and I am an artist, okay. But I felt responsible for the future of Turkey. It has

Türkiye'de enerji konusu ne zaman gündeme gelse taraflar oluşuyor ve konu popülist tartışmalar etrafında sürdürülüyor. taraflar birbirlerine itiraz ediyor ve bu konunun önemi biraz bu tartışmaların gölgesinde kalıyor sanki? Özellikle enerji santralleri gibi konularda bu tartışmalar suçlamalara dönüşüyor? Ortak çıkarlarımız konusunda optimum bir noktaya hep beraber ulaşmamız mümkün mü?

Bu ortak çıkarlar insana verilecek değeri ifade ediyor. İnsana değer veriyoruz. İnsan önemli bir varlıktır. Düşünür, düşündükçe zamanı mekanı ele geçirir. Geçmişle geleceği birleştirir. Düşünce kuvvetiyle her şeyi yapabilecek güçtedir. İnsana değer vermek lazım. İnsanı duygulandırmak lazım, bu da ancak sevgiyle olur. Sevgi evrenseldir. Senin çocuğun benim çocuğumdur. Benim çocuğum da senin

both geomorphologic and geopolitical importance. What we have to is to love each other. Yunus Emre, a Turkish thinker said "Come, let us all be friends for once, let us make life easy on us, let us be lovers and loved ones, the earth shall be left to no one". This can be a PhD dissertation subject, which would make two or three hundreds of pages.

The topic of energy is extremely controversial in Turkey. Discussions about energy cause people to adopt extremely opposing ideas and the subject is surrounded by populist conceptions. The significance of the topic is overshadowed by these arguments, isn't it? Especially the arguments concerning the power plants, is it possible to find a common solution when it comes to our common interests?

These common interests represent the value that we give to our people. We value people as a significant living creature. They

çocuğundur. Biz insan severiz. Dolayısıyla da bu sevgiyle yoğrulmamız, bu sevgiyle yolumuza devam etmemiz lazım. Kavga yok, kin yok, nefret yok. Politikacılar da ben seslenmek istiyorum, yaz istersen. Bırakın şu kavgayı, gelin kardeş olun. Ortak çıkarımız burada. Ölümlü dünya. Bakın benim yaşıma geldiğiniz zaman her 15 günde bir cenazeye gidiyorsunuz. Çünkü bizim yaşımız da ölüm yaşı olduğu için. Bol bol gidiyoruz cenazelere. Görüyorum, kefene sarılıyorlar. Zengini de var fakiri de var. Boşver dünyada kalacak olan hoş bir seda.

Sayın Ediz Hun röportaj talebimizi büyük bir nezaketle kabul ettiğiniz ve bu önemli konuda değerli görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

Rica ederim, ben teşekkür ederim, yolunuz açık olsun.

think, and they seize the time and place. They combine the past with the future. They are capable of doing everything with the power of thinking. We should value people. We should touch their hearts, which can only be accomplished through love. Love is universal. Your child is mine, my child is yours. We love the people and we should continue loving people. There is no place for fight, hatred and rage.

I would like to tell the politicians to stop fighting and to become brothers. Please note it. This world is not infinite. At my age, you often go to a funeral every 15 days, because we are closer to death. I see them being buried and it doesn't really matter whether they are rich or poor. You will eventually pass away by leaving nothing behind in this world.

Dear Ediz Hun, thank you so much for accepting this interview and for sharing your valuable opinions.

It was my pleasure, thank you. God speed.

TÜRK YİĞİDİNİN TOKADI: TOKAT SLAP (TOKAT) OF THE TURKISH HEROS: TOKAT

Ayşe SEVİM

YURT

TOKAT'LA NIKSAR ARASINDA
BİR KÜÇÜK EV GÖRÜNÜR UZAKTAN.
KÜTÜKTEN DUVARLI, ÖNÜNDE ÇEŞME
AKAR,
YEŞERMİŞ GİBİ TOPRAKTAN.

YAĞMUR YAĞAR CAMLARINA
DÖKÜLÜR.
BENİM YÜZÜMDÜR ÇİZİLEN
CAMLARDA.
YALNIZLIĞIN SESİDİR, RÜZGÂR DEĞİL,
GÜRGEN AĞAÇLARINDA.

ALLI GÜLLÜ ÇİÇEKLER
ELİMLE DİKİLMİŞ BAHÇESİNE.
YÜRÜRSEM HEPSİ KOŞAR ARDIMDAN
ÇOCUKLAR GİBİ DELİCESİNE.

GEL DERE, AK, DERİM, GÜRÜL GÜRÜL,
DAĞDAN AŞAĞI AKAR GİDER.
HAYAL KURMAK İSTERSE CANIM,
BULUTLARA BİR SESLENMEK YETER.

BİR UÇURTMA GELİR UZAKTAN
YORULMUŞ, İNCE, NAZLI,
GÜLÜŞLER, HABERLER, HASRETLER
GÖZYAŞLARI İÇİNDE GİZLİ

SİZ BAKSANIZ BİR ŞEY GÖREMEZSİNİZ.
BENİM YURDUMDUR ORASI.
ARDIÇLAR, GÜRGENLER, TOZLU
YOLLAR...
TOKAT'LA NIKSAR ARASI.

CAHİT KÜLEBİ

YURT

A HOUSE APPEARS BETWEEN TOKAT AND
NIKSAR FROM A DISTANCE
WITH LOG WALLS AND FOUNTAINS
FLOWING IN THE FRONT YARD
IT TURNED GREEN AS IF PLANTED IN THE
SOIL

IT RAINS ON THE WINDOWS
MY FACE IS SKETCHED ON THE WINDOW
GLASS
IT IS THE SOUND OF LONELINESS NOT OF
THE WIND
HEARD FROM THE HORNBEAMS

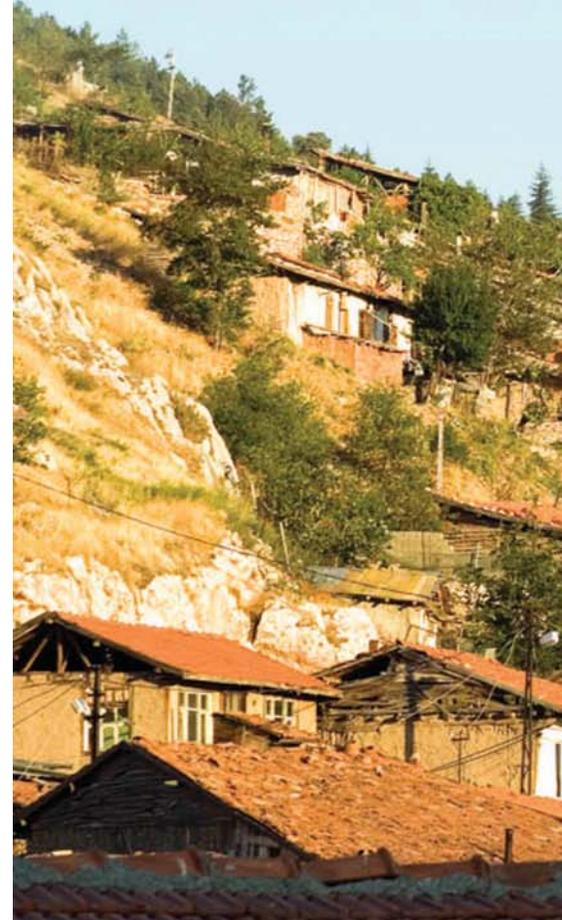
RED AND PINK FLOWERS
THAT I PLANTED IN HER GARDEN
THE FLOWERS FOLLOW ME
LIKE CHILDREN WHEN I WALK

HEY THE RIVER, COME AND FLOW
VIVACIOUSLY
DOWN THE SLOPES OF THE MOUNTAINS
IF I FEEL LIKE DREAMING
IT IS ENOUGH TO CALL THE CLOUDS

A KITE COMES FROM DISTANT LANDS
TIRE, SLENDER AND DELICATE
HIDING SMILES, NEWS, LONGINGS
AND THE TEARS.

VISITORS MAY NOT GRASP BUT
IT IS MY HOMETLAND
JUNIPERS, HORNBEAMS AND DUSTY ROADS
BETWEEN TOKAT AND NIKSAR.

CAHİT KÜLEBİ

**TOKAT PEK ÇOK GÜZELLİĞİN
YURDU OLDUĞU GİBİ ŞAİR CAHİT
KÜLEBİ'NİN DE MEMLEKETİDİR. ŞAİR
KİMİ ŞİİRLERİNDE ÇOCUKLUĞUNUN
GEÇTİĞİ TOKAT'TAN BAHSEDER.
TOKAT BU MISRALARDA
MASUMİYETİN NÜFUS KÂĞIDI
GİBİDİR. TÜM GÜN BAĞLARDA
KOŞTURAN BİR ÇOCUĞUN SOBANIN
KENARINDA UYKUYA DALIŞINI
ANDIRIR ŞEHİR. SOKAKLARINDA
YÜRÜRKEN CAHİT KÜLEBİ'NİN
MISRALARI KARŞINIZA ÇIKAR.**

TOKAT, THE HOMETOWN OF BEAUTIES, WAS ALSO THE HOMETOWN OF THE POET CAHİT KULEBİ. HE PORTRAYS TOKAT, THE CITY WHERE HE SPENT HIS CHILDHOOD, IN SOME OF HIS POEMS. TOKAT IS PICTURED AS THE IDENTITY CARD OF INNOCENCE IN HIS POEMS. YOU MAY FIND YOURSELVES THINKING OF A CHILD WHO RAN IN WINEYARDS ALL DAY AND FELL A SLEEP BY THE STOVE AT NIGHT. WHEN YOU PASS THROUGH THE ROADS OF TOKAT, YOU WILL COME ACROSS WITH HIS VERSES.

Peki, Cahit Külebi'nin memleketi olan Tokat şehrinin ismi nereden gelmektedir? Konu hakkında pek çok rivayet var bunlardan bazılarını bakalım mı?

1. Tarihçiler Tokat adının kaynağıyla hayli uğraşmıştır. Kentin adının bu yöreye yerleştiği düşünülen "Togayıt Türklerinden" geldiği sanılır.
2. Âli Cevat ve İ. Hakkı Uzunçarşılı gibi kimi tarihçiler "surlu kent" anlamına gelen "Toh-Kat" sözcüğüne yakın durmaktadır.
3. Tokat'ın gür otlakları sayesinde atların hiç aç kalmadığını ifade eden bir isimdir ayrıca "Tok-at". Eskiden besili, iri atların keyifle kırlarda koşturduklarını hayal etmemizi sağlayan bu ismin dışında tarih içinde Dokat, Kah-cun, Sobaru, Togat, Tokiye, Dokiye, Tukiye olarak da anılmıştır şehir.

Where does the name of Tokat province, the author Cahit Külebi's hometown come from? There are various rumors about it, let's check some of them.

1. The historians tried to find the root of the name Tokat. It is thought that the name comes from "Togayıt Turks" who settled in this area in the past.
2. A couple of historians such as Âli Cevat and İ. Hakkı Uzunçarşılı argue that it comes from the word "Toh-Kat" which means "the city surrounded with walls".
3. "Tok-at" also imply that no horse starved thanks to the rich pasture of Tokat. Other than this name depicting well-fed, muscular horses galloping on the grass, the names such as Dokat, Kah-cun, Sobaru, Togat, Tokiye, Dokiye, Tukiye were also used for the city.

Fakat bu isim hikâyelerinin içinde bir tanesi var ki tadından yenmez. Doğruluk payı oldukça düşük olan hikâyemiz şöyle: Bizanslılara âit “Comano Pontica” kalesini kuşatan Selçuklu ordusunun kumandanı Melik Danişmend Gâzi, kale hakkında bilgi almak için bir Türk askerini kaleye gizlice göndermiş. Bu maharetli asker kimseciklere fark ettirmeden kaleye girmiş, gerekli bilgileri toplamış fakat tam çıkacakken Bizanslı askerler etrafını kuşatmışlar. Yirmi Bizans askerinin karşısında bir tane Türk yiğidi... Fakat bu yiğit demir gibi tokatlarıyla yirmi kişiyi tek tek yere sermiş, sonra da hoop diye kaçıp kurtulmuş. Bu boğuşmayı kale burcundan seyreden kale komutanı; “Türk’ün tokadı bu ise silâhi nasıl olur?” diyerek korkmaya başlamış. Nasıl korkmasın? Bu komutan da düşünmüş düşünmüş sonunda da savaşmaktan vazgeçmiş. Kalenin burçlarına teslim bayrağı çekerek kaleyi Selçuklular’a bırakmış. Zafer, kahraman bir Türk askerinin tokadıyla kazanılmış olduğundan, bu

There is a lovely and most probably untrue story about the names of the city: Melik Danişmend Gâzi, the commander of the Seljukian Army which besieged “Comano Pontica” castle that belonged to the Byzantine, secretly sent a Turkish soldier to the castle to leak information. This talented soldier intruded into the castle and gathered the necessary information. Nevertheless, he was captured by Byzantine soldiers upon leaving the castle. Only one Turkish hero against twenty Byzantine soldiers... However, he managed to defeat all the other soldiers. He slapped them one by one and escaped. The commander of the castle who watched the entire scene, got intimidated and asked himself “If it was only a slap, how would a Turk with a gun fight?”. It was only natural to get scared by what he just saw. The commander thought about it for a while and surrounded. They raised a white flag above the castle and left it to the Seljukian. The

askerin hatırasına da şehre “Tokat” ismi verilmiş.

Sizi Cüneyt Arkın filmlerine taşıyan bu hikâyeden sonra isterseniz şehri gezmeye başlayalım. Öncelikle şehirde yeni açılan bir müzeden bahsetmek istiyorum. Plevne muharebelerinin kahramanı Gazi Osman Paşa müzesinden. Gazi Osman Paşa’nın kim olduğunun farkında olmasak da hepimiz biliriz. Plevne Marşındaki Osman Paşa dediğimde herkes: “Evet o marşı biliyorum” diyecektir.

“Tuna nehri akmam diyor
Etrafımı yıkmam diyor
Şanı büyük Osman Paşa
Plevne’den çıkmam diyor...”

Bu marşı söylerken andığımız Osman Paşa’nın Tokat’ta artık bir müzesi mevcut. İsterseniz biraz Plevne –yani Bulgaristan-kahramanından bahsedelim. Gazi Osman Paşa’nın tam ismi Osman Nuri Paşa’dır. 1832 Tokat doğumlu kahraman 1900

victory was gained with the help of the slap of a Turkish soldier, therefore they named the city as “Tokat” (The Slap).

This story was adapted to the movies of Cüneyt Arkın. After this brief story, let’s start the sightseeing. First, I would like to talk about a newly opened museum in the town. The museum is called as “Veteran Osman Pasha”, the hero of the Plevne wars. We all heard about him actually. If I say Osman Pasha is mentioned in the Plevne Anthem, everybody will remember him.

“The river Danube says I won’t flow
It says I won’t ruin my sides
Osman Pasha the glorious
Says I won’t leave Plevne...”

Now there is a museum named after Osman Pasha in Tokat. Let’s talk briefly about the hero of Plevne-which is Bulgaria-. The actual name of the Veteran Osman Pasha is Nuri Pasha. He was born in 1832

GAZİ OSMAN PAŞA
MÜZESİ YENİ BİR MÜZE
OLDUĞU İÇİN İÇİNDE
PEK ÇOK YENİLİKLERİ
BARINDIRMAKTA. MEKÂN
OLARAK ESKİ BİR KONAK
RESTORE EDİLEREK
KULLANILMIŞ. MÜZEDE GAZİ
OSMAN PAŞA’NIN ÖZEL
EŞYALARININ YANINDA
BALMUMU HEYKELLERİ
DE BULUNUYOR. ONUN
BALMUMU HEYKELİNİ
SAVAŞ HAKKINDA PLANLAR
YAPARKEN, YA DA SULTAN
ABDÜLHAMİT TARAFINDAN
ÖDÜLLENDİRİLİRKEN
GÖRMEK MÜMKÜN.

MÜZEDEKİ BALMUMU
HEYKELLER TÜRK
SANATÇILAR TARAFINDAN
OLDUKÇA BAŞARILI BİR
ŞEKİLDE YAPILMIŞ. HATTA
BU HEYKELLER TOKAT’A
GETİRİLİRKEN ONLARI
ARABA DA GÖREN YOLDAKİ
PEK ÇOK İNSAN YAŞANAN
BİR TRAFİK KAZASI
OLDUĞUNU VE ÖLÜLERİNDE
ÜST ÜSTE ARABALARA
KOYULDUĞUNU
ZANNETMİŞLER.

THE VETERAN OSMAN PASHA MUSEUM ACCOMMODATES MANY NOVELTIES INSIDE. AN OLD MANSION WAS RESTORATED AND TURNED INTO A MUSEUM. THE PRIVATE BELONGINGS AND WAX SCULPTURES OF THE VETERAN OSMAN PASHA ARE EXHIBITED IN THE MUSEUM. THE WAX SCULPTURES DEPICT HIM AS PLANNING WAR BATTLES OR BEING REWARDED BY

yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Osmanlı Ordusu'nda askerlik görevi boyunca birçok savaşta başarılı sonuçlar alan Osman Paşa, Plevne Muharabeleri'ndeki üstün savunmasının ardından Sultan II. Abdulhamit tarafından "Gazi" unvanına layık görülmüştür. Plevne Marşı veya Osman Paşa Marşı, Plevne Savunması'nda Osmanlı birliklerinin komutanlığını yapan Osman Paşa'yı konu alan marştır. Makamı ise Kürdi'dir. Ve ne zaman milletimizle övünmek istesek kıvançla okuduğumuz marşlardan biridir.

Gazi Osman Paşa müzesi yeni bir müze olduğu için içinde pek çok yenilikleri barındırmakta. Mekân olarak eski bir konak restore edilerek kullanılmış. Müzede Gazi Osman Paşa'nın özel eşyalarının yanında balmumu heykelleri de bulunuyor. Onun balmumu heykelini savaş hakkında planlar yaparken, ya da Sultan Abdülhamit tarafından ödüllendirilirken görmek mümkün. Müzedeki balmumu heykeller Türk

in Tokat and died in Istanbul in 1900. Osman Pasha who successfully won many wars during his military service in the Ottoman Army, was rewarded with the title "Veteran" by the Sultan Abdülhamid the second for his success in Pleven wars. Pleven and Osman Pasha Anthems were written for Osman Pasha, the commander of the Ottoman troops. It was written in Phrygian scale. We all sing this anthem proudly on special occasions.

The Veteran Osman Pasha Museum accommodates many novelties inside. An old mansion was renovated and turned into a museum. The private belongings and wax sculptures of the Veteran Osman Pasha are exhibited in the museum. The wax sculptures are depicting him as making war plans or being rewarded by the Sultan Abdülhamit the second. The wax sculptures were successfully made by the Turkish sculptors. They look so real that people thought that a

sanatçılar tarafından oldukça başarılı bir şekilde yapılmış. Hatta bu heykeller Tokat'a getirilirken onları arabada gören yoldaki pek çok insan yaşanan bir trafik kazası olduğunu ve ölülerinde üst üste arabalara koyulduğunu zannetmişler.

Müzede Plevne Muharebesi'nin bir karış boyundaki heykellerle anlatıldığı bir oda da mevcut. Bu odadaki heykellerdeki ayrıntılar da çok başarılı. Savaş sahnesini canlandırmak için tasarlanan heykellerin hiçbirinin pozisyonu diğeriyle aynı değil. Yaralananlar, sürünenler, bayrağı taşıyanlar, hücumla geçen askerler ayrı ayrı çalışılmış.

Bu müzenin hemen yan tarafında ise Atatürk Müzesi bulunuyor. Atatürk'ün Tokat'a geldiği zamanlar kaldığı konak daha sonra müze haline getirilmiş. Atatürk'ün bu konakta ilk kez kalışı da oldukça ilginç bir hikâyeye dayanıyor. İsterseniz kısaca ondan da bahsedelim. Atatürk Amasya'dayken – Amasya Kongresi için-

truck was carrying dead bodies from a fatal traffic accident in Tokat.

There is a special room where the Pleven War is depicted by ten feet tall statues. The details of the statues were also successfully formed. Each statue stands in a different posture in the war scene. Some soldiers got wounded, some are crawling or attacking.

Right next to this museum, there is Atatürk Museum. The mansion where Atatürk once stayed in Tokat was later turned into a museum. The first visit of Atatürk in this mansion is based on an extraordinary story. Let's briefly talk about this. When Atatürk visited Amasya for the Amasya Congress, the Government in Istanbul sent a guy called Ali Galip to arrest him. Ali Galip was very determined and authorized to arrest him. Upon learning about him, Mustafa Kemal secretly went to Tokat. The post office in Tokat was seized on 26th of Jun,

THE SULTAN ABDÜLHAMİT THE SECOND. THE WAX SCULPTURES WERE SUCCESSFULLY MADE BY TURKISH SCULPTORS. THEY LOOK SO REAL THAT PEOPLE THOUGHT A TRUCK WAS CARRYING DEAD BODIES FROM A FATAL TRAFFIC ACCIDENT IN TOKAT.

İstanbul hükümeti onu tutuklaması için Ali Galip adında bir görevli gönderir. Ali Galip tam yetkiyle donatılmış, görevini yapmak için gözünü karartmış biridir. Mustafa Kemal peşine takılan bu hafiyeyi öğrenince gizlice Tokat'a geçer. 26 Haziran 1919 tarihinde Tokat'ta olduğunun duyurulmaması için de Tokat Postanesi bir gün önceden ele geçirilir. Milli mücadele taraftarları ellerinde silahlarla buraya el koyar ve Postane çalışanlarının kuş uçurtmasına izin vermezler.

Atatürk'ün Ali Galip isimli görevliden kaçarak geldiği Tokat'ta yerleştiği konak, Milli Mücadele taraftarı olan Hamamcıoğlu Rifat Bey'in konağıdır. Hamamcıoğlu Rifat Bey daha sonra Mustafa Kemal'le kongrelere de katılacaktır. Bu müzede onun da resimlerini görmek mümkün. Heybetli, korkusuz bir yüzü var.

Atatürk müzesi'nde var olan eşyalar, onların yerleştiriliş şekilleri gerçekten muntazam, fakat konağın kendi de ayrıca ilgi çekici.

1919 by the national defense forces in order to prevent any possible correspondence about his arrival.

The mansion where Atatürk stayed in Tokat after his escape belongs to Hamamcıoğlu Rifat Bey, a supporter of the national forces. Hamamcıoğlu Rifat Bey attended congresses with Mustafa Kemal afterwards. It is also possible to come across his pictures in this museum. He has a strong and fearless face.

The properties exhibited in Atatürk Museum are so neatly placed and the mansion itself looks very attractive. It has separate doors and steps for the family and guest rooms. The wooden ceiling carvings are so inspiring. All the mansions built in Tokat have similar kind of ceiling carvings.

Mevlevi Museum is another museum opened in Tokat. According to the book of Menakıb-ül Arifin, one of earliest sources of mevleviyeh, when the Rumi was alive, he

TOKAT MERKEZDE ZİYARETÇİLERİNİ BEKLEYEN BİR DİĞER MÜZE DE MEVLEVİ MÜZESİ. İKİ KATLI OLAN KONAĞIN ALT KATINDA ESKİ HALILAR, YİYECEK İÇECEK KAPLARI, EL YAZMASI KURANLAR SERGİLENMEKTE. İKİNCİ KATINDA İSE MAKETLERLE BİR SEMA AYİNİ TERTİP EDİLMİŞ. İÇERİYE ZİYARETÇİLERİN GİRMESİYLE SEMAYA BAŞLAYAN MAKETLERE MUSİKİ DE EŞLİK EDİYOR.

MEVLEVİ MUSEUM IS ANOTHER MUSEUM OPENED IN TOKAT. OLD CARPETS, FOOD AND BEVERAGE POTS AND MANUSCRIPTS OF KORAN ARE EXHIBITED IN THE BASEMENT OF THE TWO STOREY MANSION. ON THE SECOND FLOOR A WHIRLING DERWISH CEREMONY IS PICTURED WITH MODELS. THE MODEL DERWISHES START WHIRLING WITH THE ACCOMPANYING FOLK MUSIC AS SOON AS THE GUESTS ENTER THE ROOM.

Haremlik ve selamlık olarak ayrı ayrı kapıları ve merdivenleri inşa edilmiş olan konağın ahşap tavan süslemeleri insanı hayran bırakıyor. Tokat'taki tüm konaklarda bu tavan süslemelerine rastlamak mümkün...

Tokat merkezde ziyaretçilerini bekleyen bir diğer müze de Mevlevi Müzesi. Mevlevilikle ilgili en eski kaynaklardan olan Menakıb-ül Arifin kitabından anlaşıldığı üzere Mevlevilik ilk defa Hazreti Mevlana hayattayken Fahreddini Iraki isimli halifesini, Muineddin Süleyman Pervane'nin isteği üzerine Tokat'a göndermiştir. Süleyman Pervane'nin 13. yüzyılda yaptırdığı zaviyeye de Mevlevilik Tokat'ta yayılmaya başlamış. Muhtemelen bu zaviye 15. yüzyılın sonunda Uzun Hasan'ın Tokat'ı yakması esnasında yok olmuş ve ikinci defa Bey Sokağı girişinde bulunan arsaya Sultan III. Ahmed döneminde Yeniçeri ağası Sülün Mustafa Paşa tarafından 1638'de yaptırılmıştır.

sent the caliph named Fahreddini Iraki to Tokat upon request of Muineddin Suleiman Pervane. Mevleviyeh started to spread in Tokat when Suleiman Pervane built a hermitage there in 13th century.

This hermitage was destroyed in the 15th century when Tall Hasan burned down the city and it was rebuilt on a land at the entrance of the Bey street by the Janissary Commander Sülün Mustafa Pasha in 1638 during the reign of Sultan Ahmet the third.

Old carpets, food and drink pots and manuscripts of Koran are exhibited in the basement of the two storey mansion. On the second floor a whirling dervish ceremony was organized with models. The model dervishes start whirling with the accompanying folk music as soon as the guests enter the room. You can imagine the real dervishes by watching the representative ceremony of the statues wearing white ritual dresses. On the same

İki katlı olan konağın alt katında eski halılar, yiyecek içecek kapları, el yazması Kuranlar sergilenmekte. İkinci katında ise maketlerle bir sema ayini tertip edilmiş. İçeriye ziyaretçilerin girmesiyle semaya başlayan maketlere musiki de eşlik ediyor. Siz de bembeyaz tennureler giymiş heykellere bakıp bir zamanlar burada gerçekten sema eden dervişleri hayal ediyorsunuz. Yine bu katta Erzurumlu İbrahim Hakkı hazretlerinin Marifet namesinin çok eski bir nüshasını da görmeniz mümkün.

Tokat yazmalarıyla ünlü bir şehir. Osmanlı döneminde Tokat'la beraber Kastamonu, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Yozgat,

İstanbul gibi şehirler de yazmacılığın yoğunlukta yapıldığı şehirlermiş ama artık bu bölgelerde yazmacılık pek yapılmıyor. Tokat'ta da turistlere hitap edecek kadar bir üretim mevcut. Bu yazmalardaki desenler tamamıyla elle yapılıyor. 600 yıllık geçmişe sahip olan yazmaların; desen ve kompozisyonlarında çiçeklerden meyvelere, farklı farklı hayvanlara, yıldız ve güneş gibi astronomi şekillerine, mitolojik kahramanlara kadar bir çeşitlilik mevcut. Ben bu desenlerin içinde en çok şahmeranı beğendim. Şahmeran efsaneye göre yılanlar kralıdır. Şahmeranın başı insan başıdır ve insanlar gibi konuşup düşünen bu yaratığın gövdesi ise yılan benzer.

floor, you can also see an early copy of the Marifetname written by venerable İbrahim Hakkı from Erzurum.

Tokat is famous for its scarves. In addition to Tokat, Kastamonu, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Yozgat and Istanbul were once famous for manuscript painting; but it is not that popular anymore.

Scarves are produced enough for tourist demands in Tokat. The patterns are

handmade. 600 years old scarves have composition of flowers, fruits, animals, stars and sun, astronomical shapes and mythological figures. My favorite pattern was the basilisk. According to a legend, the basilisk was the king of the snakes. It has a human head and a snake's body. It could think and speak like a human. It knew that it was going to be murdered by a human. Nevertheless, it fell in love and followed the girl. It was murdered by humans as

TOKAT
YAZMALARıyla
ÜNLÜ BİR ŞEHİR.
TOKAT'TA DA
TURİSTLERE HİTAP
EDECEK KADAR BİR
ÜRETİM MEVCUT.
BU YAZMALARDAKİ
DESENLER
TAMAMIYLA ELLE
YAPILYOR.

TOKAT IS FAMOUS
FOR ITS SCARVES.
SCARVES ARE
PRODUCED FOR
THE TOURISTS AS
WELL IN TOKAT.
THE PATTERNS
ARE ENTIRELY
HANDMADE.

Şahmeran kendi ölümünün bir insanın elinden olacağını bilmesine rağmen âşık olduğu bir insan kızının peşine düşer. Ve tahmin ettiği gibi insanlarca da öldürülür. Onun ölmeden şifalı otlarla alakalı tüm bilgileri Camsab adında birine verdiği inandırılır. Hikâyenin farklı versiyonları olsa da Şahmeran'ın ölümüyle insanoğlunun sağlık bilgisine kavuştuğu kanaati hikayenin her versiyonunda mevcuttur.

Basmalar için hazırlanan desenler ağaç kalıplara kalıp ustasınca bir nakış gibi işlenerek aktarılır. Sabır ve el becerisi gerektiren kalıp oymacılığı bugün kaybolmaya yüz tutmuş bir sanat dalı maalesef. En güzel kalıplar ise ıhlamur ağacından oyuluyormuş. Suyu tutma özelliği için ıhlamur ağacını tercih ettiklerini söylüyor ustalar. Özel bitkilerden hazırlanan boyalar bu kalıplarla kumaş üzerine elle basılıyor. Tokat yazmalarında çoğunlukla kırmızının koyu tonları, bordo, patlıcan moru gibi koyu renkler hakim. Ünlü

expected. It is believed that it taught all useful information about healing herbs to a person called Camsab. Even though there various version of this story, the belief that humans retrieved the medical knowledge thanks to its death is the same in every version.

The patterns prepared for the scarves are carved meticulously in wooden molds by the craftsmen. Patience and handicraft are needed for wooden mold carving. This art is unfortunately about to disappear. The best molds are carved from linden trees. Linden is preferred by the craftsmen due to its feature to hold water. The paints prepared with special plants are printed on the fabric by means of the molds. The dominant colors used in scarves of Tokat are dark tones of red and eggplant purple. Our famous traveler Evliya Çelebi made the following comment on these scarves; "White and pink scarves can't be made as beautiful as this in Lahore.

seyyahımız Evliya Çelebi Tokat yazmaları hakkında şöyle söyler; "Beyaz pembe bezi Diyar-ı Lahor'da yapılmaz. Güya altın gibi mücellidir. Kalemkar basma yüzü, münakkaş perdeleri gayet memduh olur."

Halk arasında başörtü olarak kullanılan yazma artık; elbise, etek, bluz, fular, sabahlık, gecelik, tayyör, masa örtüsü gibi farklı maksatlarla da kullanılmakta, hatta bu baskılar artık keçe üzerine de yapılıyor. Keçeden çantalar yahut şapkalar sevenlere de hitap ediyor yani.

Müze gezmekten yorulduysanız sizi Taşhan'a davet edebilirim. 17. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı tarafından yapılan dikdörtgen planlı, açık avlulu, iki katlı "Şehir Hanları" tarzında inşa edilen bu han günümüzde de cıvılcı. Bu tarihi

These scarves are as precious as gold and the patterns are so precious".

The women wore them on their head. But today the scarves can be used for different purposes such as dresses, skirts, shirts, shawls, night dresses, tablecloths. The patterns can even be printed on the malt. Bags, hats and different accessories can be produced from the malt.

If you got tired from the sightseeing, let me invite you to Taşhan. It is a rectangular shaped caravansary, which was built in the second half of the 17th century by the Ottomans. This lively caravansary has an

mekânda, dostlarla sohbet ederken çayınızı yudumlamanız mümkün. Hanın avlusunda bulunan çay bahçesinin etrafı ise geleneksel Tokat zenaatçılarının dükkanlarıyla çevrili. Bakırcılarla, gümüşçülerle ve tabii ki yazmacılarla...

Tokat'la alakalı son olarak bahsetmek istediğimiz şey ise Tokat kebabı. Patlıcan ve etin ateşi görmeden pişirilmesiyle ortaya çıkan bir kebab bu... Tokat kebabının ocağının düzeneği sayesinde kebablar yan gözlerde harıl harıl yanan ateşin ortaya verdiği sıcaklıkla pişiyor. Servis tabağındaki en şaşırtıcı şey ise avuç büyüklüğündeki aynı usulle pişirilmiş sarımsak başları. Önce siz de benim gibi bu sarımsakları dekor zannedebilirsiniz fakat yemeden masadan kalkmamanızı tavsiye ederim. Sarımsak kokusunun ağırlığını silmiş sadece aromalı lezzetiyle karşınızda duruyor olacak. Değil bir baş bu şekilde pişirildikten sonra rahat rahat iki üç baş sarımsak yiyebilirsiniz.

open yard and was constructed in the style of "City caravansaries". In this historical place you can sip your tea and chat with your friends. The tea garden which was built in the open yard is surrounded by the handicraft shops. Cooper, silver works and of course the scarves...

The last thing that we would like to mention about Tokat is the Kebab. It is a special type of kebab with eggplants which is cooked without direct fire contact. The stove has an extraordinary system with side trays where the kebabs are coddled. The most astonishing thing about the serving plate is the garlic cooked in the same way. First you may think them as decoration like I did. But, you should definitely taste them. The coddled garlic doesn't smell bad and tastes wonderful. You can even eat three pieces of them.

EKRAN
SCREEN

REFİKA'NIN MUTFAĞI

REFİKA'S KITCHEN

Röportaj | Interview: Fatih ÇALMAZ
Fotoğraf | Photography: Bahar KİTAPCI

BİZ ÇOK GÜZEL YEMEK YAPAN, İLHAM VEREN TARİFLERİ OLAN BİR ÜLKEYİZ. KATMAN KATMAN KÜLTÜR, ÇEŞİT ÇEŞİT YEMEĞİMİZ VAR. DÜNYADA OLMAMAIZ GEREKEN YERDE DURUYOR MUYUZ? BENCE HAYIR. BİZİM BU MEMLEKETİN ÇOCUKLARI OLARAK SORUMLULUĞUMUZ BÜYÜK. GECE GÜNDÜZ ÇALIŞMALIYIZ.

WE ARE A COUNTRY THAT COOKS INCREDIBLY AND HAS VARIOUS INSPIRING RECIPES. WE HAVE LAYERS OF CULTURES, AND VARIETIES OF FOOD. BUT, DO WE STAND WHERE WE DESERVE IN THE WORLD? IN MY OPINION, NO. AS THE CHILDREN OF THIS SOCIETY WE HAVE A BIG RESPONSIBILITY. WE SHOULD WORK DAY AND NIGHT.

Size yansıdığı kadarıyla programınızın tek izleyicisi kadınlar mı sahiden? Yoksa böyle bir algı mı var?

Hayır. Benim TV izleyicileriyle ilgili bir kaynağım yok ancak web siteme %49 erkek, %51 kadın giriyordu en son baktığımda. Facebook takipçilerimin ise %30 u erkek.

Yemek programı izlemek erkeklere de kadınlara da iyi geliyor. Yemek sorumluluğu hala kadınların üzerinde, izleme sebepleri ve şekilleri farklı. Erkekler ise yemek

**BİZİM
VATANDAŞLAR
OLARAK EN İYİSİNİ
TALEP ETMEMİZ, HEM
SAMİMİYET HEM DE ÇOK
ÇALIŞMA BEKLEDİĞİMİZİ
YÜKSEK SESLE
SÖYLEMEMİZ GEREK.**

WE MUST ASK FOR THE BEST
AS THE PEOPLE OF THIS
COUNTRY. WE MUST VOICE
THAT WE EXPECT SINCERITY
AND HARD WORK.

Do you have the impression that only women follow your programme? Or is it just a misperception?

No, they are not the only audience. I don't have any source calculating the percentage of the TV audience; however I saw that 49% were men and 51% were women when I checked my website entries. 30% of my Facebook followers are men.

Both men and women like cooking shows. The responsibility of cooking is still on the women, but the reason for watching my show varies. Men enjoy watching it. They feel less responsibility for cooking.

programını zevk alarak izliyor. Sorumluluğu daha az üstlerinde hissederek.

Yemek programları çok revaçta. Televizyonların en popüler programları arasında ilk sıralarda. Elbette bilim insanları pek çok şey söyleyebilir. İşin -her iki anlamında da- mutfağında olan sizin bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Ne yazık ki üretimden elimizi eteğimizi çekmiş durumdayız. Bu modern çağın bizden götürdüğü bir şey. Yemek yapmak ise, tükettiğimiz bir şeyi üretmek anlamına geldiğinden ruhumuza çok iyi geliyor.

Yemek yemeğe çok düşkün bir millet olduğumuz söylenir? Siz ne dersiniz?

Biz çok güzel yemek yapan, ilham veren tarifleri olan bir ülkemiz. Katman katman kültür, çeşit çeşit yemeğimiz var. Dünyada olmamız gereken yerde duruyor muyuz? Bence hayır. Bizim bu memleketin çocukları olarak sorumluluğumuz büyük. Gece gündüz çalışmalıyız.

Cooking shows are very popular and rank among the most popular programmes. Of course the scientist may have a lot to say, but can we ask your opinion about this development as a person from the sector?

Unfortunately, all of a sudden we stopped producing things. This is one of the results of the modern age. On the other hand, cooking refers to producing something that we consume, and it is good for our psychology.

It is said that we are fond of eating as a society. What would you say about this?

We are a country that cooks incredibly and has various inspiring recipes. We have layers of cultures, and varieties of food. But, do we stand where we deserve in the world? In my opinion, no. As the children of this society we have a big responsibility. We should work day and night.

Değişen dünya, hız, kadınların çalışma hayatında daha fazla yer alması vs. yemek kültürümüzü de ister istemez etkiliyor. Öte yandan beslenme alışkanlıklarımızın giderek değiştiği söyleniyor. Bu değişimin riskleri var mı?

Onlarca riski var elbet. Obezite, kültürün kaybolması vs. Bu riskleri önlemek için ben de son üç yıldır kültürümüzün uzun pişen yemeklerine kısa yollar geliştirip, unutulmuş ama kolay olan Anadolu tariflerini tekrar hayatımıza katmaya çalışıyorum. Şu an henüz geç değil. Son dönemde keskin bir dönüş yaparak kurtarabiliriz gibime geliyor.

Türk mutfağı gerçekten kırk haramilerin hazinesine mi benziyor? Biraz kayıp bir kültür gibi. Bu programlarla birlikte Türk mutfak kültürüne ilginin arttığı söylenebilir mi?

Hem evet hem hayır. Programların içeriği bu bakımdan önemli. Eğer vişneli Antep kebabının en güzel yapılan halini, ya da

The world changed and women became more active at work. Such factors inevitably affected our culinary culture. On the other hand, our eating habits are also changing. Are these changes risky?

Of course, there are dozens of them. Obesity, food losses, culture etc. I've been trying to retrieve the forgotten recipes of Anatolia by making up easy cooking methods for complicated recipes for the last three years in order to prevent these risks. It is not too late. I think we can rescue the old recipes with a sharp turn.

Is Turkish cuisine really like a fairy-tale? It is more like a lost culture. Do you think that such programmes help to raise interest in the Turkish cuisine?

Both yes and no. The content of these programmes becomes important in this respect. I can agree with that if we see the

kadayıftan yeni bir tarifi görürsek bu olur ancak. Tiramisu tarifi veya soyalı bonfile tarifi görürsek zararı mı olur faydası mı bilmem. Bizim vatandaşlar olarak en iyisini talep etmemiz, hem samimiyet hem de çok çalışma beklediğimizi yüksek sesle söylememiz gerek.

Türkiye genç nüfusun yoğun olarak yaşadığı bir ülke ve bu konuda yeterince bilgi sahibi değil. Bu konuda tarihsel olarak yemek kültürümüze karşı hoyrat davrandığımız bile söylenebilir. Hem ülke içinde hem ülke dışında yemek kültürümüzün geleceği hakkında görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Biz Fransa ve İtalya'nın önüne geçtiğimizde, Türk kaymağını İtalyanlar yapmaya çalıştığında, yurt dışındaki kahve dükkanları menüsünde Türk kahvesi olduğunda, Belçikalı bir adam karısına bir hafta sonunda Türk mantısı yaptığında Türk mutfağı da hakettiği yerde olmuş olacak.

best recipe of the cherry kebab or a brand new recipe of kadayif on TV shows. I don't know whether it would be useful for the audience when we watch tiramisu or soy grilled steak. Our people should voice that we expect sincerity and hard work.

Turkey has a large young population and they don't know much about the culinary culture. We can even argue that we don't really care much about our own culinary culture. What do you think about the future of our culinary culture both in Turkey and abroad?

The Turkish cuisine can stand where it deserves, only when it takes precedence over the French and the Italian cuisines; when the Italians try to make Kaymak, the Turkish cream; when all cafés around the world include Turkish coffee in their menu and when a Belgian man cooks Turkish Manti for his wife at a weekend.

KİTAP
BOOK

PARANIN YÜKSELİŞİ: Dünyanın Finansal Tarihi

THE ASCENT OF MONEY
A FINANCIAL HISTORY OF THE WORLD

Daha önce İmparatorluk - Britanya'nın Modern Dünyayı Biçimlendirışı adlı kitabı dilimize çevrilen Niall Ferguson, 'Paranın Yükselişi'nde, bütün büyük tarihsel olayların arkasında finansal bir sırrın yattığını belirtiyor.

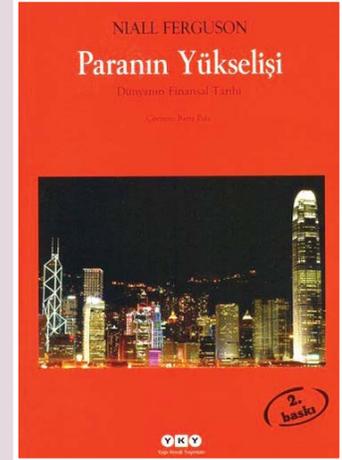
"Ekmek, nakit, teklik, mangiz, mangır, servet, kazanç, akçe, metelik; adına ne dersenez deyin, para önemlidir." cümlesiyle başlıyor Paranın Yükselişi adlı kitabına Niall Ferguson.

Kitap hikayeye en baştan, kadim kültürlerin beşiği Mezopotamya'dan başlıyor. Paranın aslında bir sözleşmenin ürünü olduğunu güzel örneklerle ortaya koyduktan sonra, günümüz bankalarının ilk örneklerini ve ortaya çıkışlarını ele almak üzere Venedik'e uzanıyor. Kitap, ardından 18. ve 19. yüzyıllarda uluslararası ilişkiler üzerindeki iktisadi etkiler, ilk modern şirketlerin kuruluşu, ilk finansal krizler, özellikle Avrupa'yı kuşatan bir yolculukla finansal piyasaların hikâyesini anlatıyor.

Niall Ferguson, the author of The Rise and Demise of the British World Order and The Lessons for Global Power, which was translated into Turkish, states that a financial secret lies behind all big events of the history.

The book starts with the following sentence; "Bread, cash, dosh, dough, loot: Call it what you like, it matters".

The story begins in Mesopotamia, the cradle of ancient civilizations. He first defines money as an output of a contract with fine examples, and then the story ends up in Venice in order to address the first examples of money and their ascents. Then, the book mentions the financial impacts on the international relations during the 18th and 19th centuries, the foundation of the first companies, first financial crises and particularly the story of the financial markets by travelling around Europe.

Niall Ferguson

Yapı Kredi Yayınları / TARİH

Çeviri: Barış Pala
Türkçe (Orijinal Dili:İngilizce)
317 s. -- 2. Hamur--
Ciltsiz -- 14 x 20 cm
İstanbul, 2011
ISBN : 9789750820984

Niall Ferguson

Yapı Kredi Yayınları / HISTORY

Translated by : Barış Pala
Turkish (Original language: English)
317 s. -- 2. Paper Quality--
Soft back -- 14 x 20 cm
İstanbul, 2011
ISBN : 9789750820984

GIDA A.Ş.

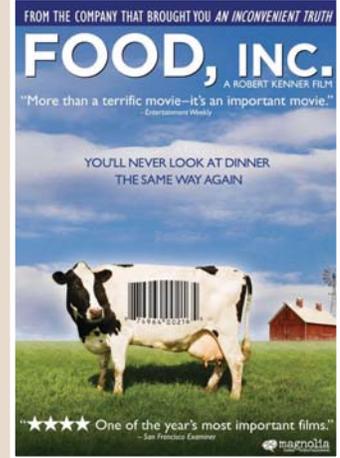
FOOD, INC.

Çok uluslu birkaç şirket tarafından patenti alınmış tohumlar... Tohum ayıklaması yasaklanan çiftçiler... Sağlıksız ve hatta hayvan haklarına da aykırı olarak hapsedildikleri kafeslerde obese yapılan ve iki adım atmadan altı haftalık ömürlerini tamamlayan tavuklar... Otlayarak beslenme yerine; mısır, tavuk dışkı ve kendi cinsleri ile beslenen ve e-coli bakterisi taşıyan inekler... Solunması durumunda zehirleyici, vücuda temas etmesi halinde her bölge için tahriş edici özelliği ile bilinen amonyakla yıkanan etler... Fast food sektörüne bağımlı hayvancılık sektörü ve insan sağlığını hiçe sayan et endüstrisi...

1967'de Vietnam'da gerçekleştirilen dehşet verici bir pusula ve bununla eş zamanlı olarak Amerika'daki üniversite protestolarını anlatan 'Two Days in October' isimli 2005 yapımı filmiyle birçok ödül sahibi olan yönetmen Robert Kenner, araştırmacı yazar Eric Schlosser ve Michael Pollan ile birlikte 'Food, Inc. (Gıda A.Ş.)' adlı iştah kapatan bir film ile çıkıyor izleyicinin karşısına. Film, gıda sektörünün özellikle fast food zincirlerinin ihtiyaçlarıyla belirlenmesini insan sağlığı, işçi hakları, hayvan hakları açılarından araştırarak sarsıcı bir şekilde gözler önüne seriyor.

The seeds whose patents were taken by several multinational corporations... The farmers who were banned from agricultural seed sorting... The chicken confined in cages under unsanitary conditions against animal rights are forced to become obese and to die in six weeks... The cows fed corn, chicken poop and their own strain which carry e-coli bacteria...Meats washed in ammonia which can be poisonous when inhaled and which can irritate the skin when contacted... The livestock sector which depends on the fast food sector and the meat sector which neglects human health...

Robert Kenner, the award winning producer of 'Two Days in October', a 2005 documentary film about a gruesome ambush in Vietnam dating back to 1967 and university protests in the US, is now appearing with an appetite suppressant movie 'Food Inc.'. The researcher and author Eric Schlosser and Michael Pollan starred in the movie. The movie astonishingly depicts the deficiencies of the food sector, particularly the fast food chains in terms of human health, labor rights and animal rights.

Yapımı : 2008 – Kanada, ABD
Tür : Belgesel-Film
Süre : 94 Dak.
Yönetmen : Robert Kenner
Oyuncular : Eric Schlosser, Michael Pollan, Gary Hirshberg, Troy Roush, Joel Salatin
Senaryo : Kim Roberts, Robert Kenner, Elise Pearlstein
Yapımcı : Richard Pearce, Robert Kenner

Production : 2008 – Kanada, ABD
Genre : Documentary-Film
Duration : 94 min.
Director : Robert Kenner
Stars : Eric Schlosser, Michael Pollan, Gary Hirshberg, Troy Roush, Joel Salatin
Scenario : Kim Roberts, Robert Kenner, Elise Pearlstein
Producer : Richard Pearce, Robert Kenner

AVRUPA KIRSAL KALKINMA AĞI (ENRD)

THE EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT (ENRD)

Avrupa Komisyonu, Tarım ve Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılında kurulan Avrupa Kırsal Kalkınma Ağı (ENRD) üye ülkelere Kırsal Kalkınma Programlarını (RDP) etkili bir şekilde uygulayabilmeleri için yardım etmeyi amaçlar.

ENRD, kırsal Avrupa'yı birbirine bağlayan bir odak noktasıdır. Kırsal kalkınma programlarının pratikte nasıl uygulandığına ve üye ülkelerde nasıl geliştirilebileceğini ilişkin fikir ve deneyimlerin paylaşıldığı bir platform olarak hizmet verir.

ENRD, gerek Kırsal Kalkınma Dergisi ve Kırsal Çevre Dergisi gibi kendi yayınları ile gerekse Avrupa'daki etkinliklere ve fuarlara katılım yoluyla çeşitli paydaşlarla bilgi paylaşır. ENRD web sitesi çok amaçlı, çok dilli ve kapsamlı bilgi ve kırsal kalkınma araçlarına erişim sağlar.

The European Network for Rural Development (ENRD) was established in 2008 by the European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development to help Member States implement their Rural Development Programme (RDP) activities in an efficient manner.

The ENRD provides a focus for connecting rural Europe and serves as a platform for the sharing of ideas and experiences on how RDPs are working in practice, plus how they can be improved in all Member States.

The ENRD shares information with stakeholders in a variety of ways, including through its publications such as EU Rural Review and Rural Connections and participation at events and fairs across Europe. The ENRD website provides access to a comprehensive set of multi-purpose and multilingual information and rural development tools.

www.enrd.ec.europa.eu

**ÇANAK
ÇÖMLEK
"PATLADI"
POTTERY
CROCKERY
"BOOM"**

NEVİ ŞAHSINA MÜNHASİR

Türkiye'nin kendine özgü sayısız değeri var. Bu değerlerin ele alınıp kültürel ve iktisadi değerlere dönüştürülmesinin zamanı geldi de geçiyor. Anadolu topraklarını biricik kılan bu değerlerin artı değere dönüştürülmesi amacına yönelik olarak yapılacak pek çok çalışma var önümüzde. Bu sayının özel kapak konusu ise çömlekçilik. Çömlekçilik unutulmaya yüz tutmuş bir el sanatı iken sağlık ve turizm gibi unsurların eşliğinde yeniden bir kıpırdanma içinde. Çömlekçiliğin Anadolu'daki tarihinin yanı sıra günümüzdeki durumunu ele aldığımız bu bölümün keyifle okuyacağınızı düşünüyoruz.

SUI GENERIS

Turkey has many unique values. It is already time to make use of these values and to make financial profit out of them. A number of studies should be conducted in order to turn the values, which contribute to Anatolia's unique character, into an added value. The special cover story of this issue is the pottery. The art of pottery, which was an almost forgotten handicraft, is on the verge of an awakening, with the help of factors such as health and tourism. We hope that you would enjoy reading this chapter on the history and the current situation of pottery in Anatolia.

TEMA
THEME

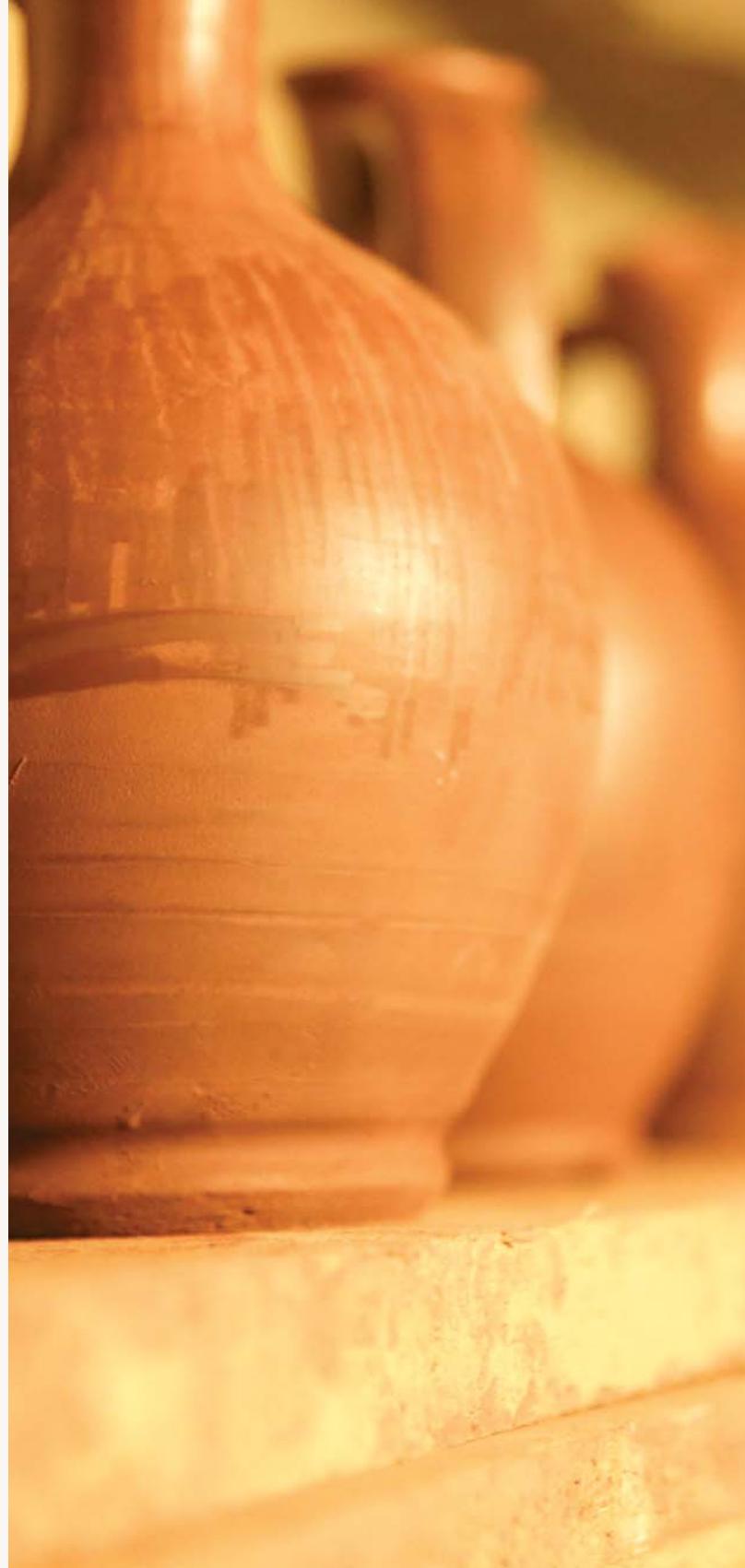
ÇAMURDAN KÜLTÜR

CULTURE FROM THE MUD

Yazı | Article: Kutlu EKİNCİ, Fotoğraf | Photography: Fatih ÇALMAZ

ÇÖMLEĞİN ZAMANSIZ İFADE ETTİKLERİNİN YANINDA, NEOLİTİK ÇAĞDA ÜRETİLMEME BAŞLANMASINDA, YERLEŞİK HAYATA GEÇMENİN İZLERİNİ GÖRÜYORUZ. TARIM FAALİYETLERİ YAYGINLAŞTIKÇA İNSANLAR, ÜRÜNLERİNİ SAKLAMAK İÇİN DAYANIKLI BİR SAKLAMA KABINA İHTİYAÇ DUVDULAR. ANADOLU'DA KİL HEM YAYGIN HEM DE ÇOK KULLANIŞLI BİR MALZEMEDİR. GERİYE SADECE GÜVENLE SAKLAMANNIN YERİNİ ZAMANLA ZARAFETLE SAKLAMAK ALIR. HER BİR ÇÖMLEK SADECE ÜRETİMİN DEĞİL AYNI ZAMANDA ÇÖMLEĞİ YAPANIN DA NİTELİĞİNE DELALET ETMEYE BAŞLAR.

CROCKERY EXHIBITS THE IMPLICATIONS OF SEDENTISM BESIDES MANY OTHER THINGS WHEN IT WAS FIRST STARTED TO BE PRODUCED DURING THE NEOLITHIC PERIOD. AS THE AGRICULTURAL ACTIVITIES SPREAD, PEOPLE NEEDED DURABLE CONTAINERS TO STORE THEIR PRODUCTS. CLAY IS A VERY COMMON AND USEFUL MATERIAL FOUND IN ANATOLIA. SAFE STORAGE WAS REPLACED BY DAINTINESS IN TIME. EVERY CROCKERY REPRESENTS NOT ONLY THE PRODUCTION BUT ALSO THE QUALITY OF THE PRODUCER.

Üretimin içindeki estetiğin en güzel örneklerine, tüm medeniyetlerde olduğu gibi Anadolu'da da çömlekçilikte sıkça rastlanır. Tarih öncesinde özellikle ağaçtan yapılan kap kaçaklar, araştırmalara göre Neolitik Çağ (M.Ö. 7000) ile birlikte kilden yapılmaya başlanır.

Biraz daha derine inelim. Çömlek özellikle Anadolu kültürü içinde aslında kadını, ailenin birarada kalma geleneklerini, yeteneği ve esasen ticareti de içine alan tam bir sosyo-ekonomik göstere.

Tarım faaliyetleri yaygınlaştıkça insanlar, ürünlerini saklamak için dayanıklı bir saklama kabına ihtiyaç duydular. Anadolu'da kil hem yaygın hem de çok kullanışlı bir malzemedir. Geriye sadece güvenle saklamanın yerini zamanla zarafetle saklamak alır. Her bir çömlek sadece üretimin değil aynı zamanda çömleği yapanın da niteliğine delalet etmeye başlar.

Uzun, Uzun, Uzun Yıllar Önce...

Çömlekçilik tezgah ve ateşin bulunmasından sonra gelişmesine dokuz

The finest examples of aesthetic can only be seen in the pottery of Anatolia as in all other civilizations. The prehistoric pots and pans that were originally made of wood were started to be made of clay during the Neolithic age (7000 B.C.) according to the researches.

Let's go in detail. Pottery is a significant socio-economical sign including women, family traditions, skills and commerce within the Anatolia culture.

As agricultural activities spread, people needed durable containers to store their products. Clay is a very common and useful material found in Anatolia. Safe storage was replaced by daintiness in time. Every crockery represents not only the production but also the quality of the producer.

Once upon a time...

Pottery continued to develop for nine thousand years following the discovery of fire and the potter's wheel. Actually this period doesn't necessary address a cultural turn. Pottery has always been a production

bin yıl boyunca devam etti. Esasen bu dokuz bin yıl sürekli değişen bir kültüre işaret etmiyor. Çömlekçilik, tarihinin ilk günlerinden beri, tabiri caiz ise el emeği olma vasfını hiç kaybetmedi. Elin, işin içinde olduğu hali, çömlekçilik için bugün hala değerini belirleyen ilk etmendir.

Çömlekçi tezgahı, bulunan en eski çalışma gereçlerinden birisi olmanın yanında (M.Ö. 3000), ilk haliyle bugünkünün arasında pek fazla fark olmadığını söylemek şaşırtıcı olmayacaktır. Zira, çömlekçilik kültürü, gücünü sadece insanın günlük yaşamına bir çok yönden katkı yapmasından almıyor. Aynı zamanda bu öyle kadim bir gelenek ki, eskiliği ve değişmezliği belki de mükemmel oluşunun alametifarikası.

İlk çömlekçi tezgahlarının arasında kilden olanlara kadar tahtadan yapılanlarına da rastlanmakta. Bu malzemelerden yapılmış plaka sabit bir merkeze oturtuluyor. Ya çömlekçi tezgahın çevresinde hareket ederek şekil verme işini yapıyor ya da plaka insan gücüyle kendi çevresi etrafında dönebiliyor.

of hand labour since the very beginning. The human hand is still the first determinant of the pottery's value.

The potter's wheel is one of the first discovered working instrument (3000 B.C.) which also hasn't changed much since the beginning. The culture of pottery doesn't take its power from making contributions to the daily life of the people. At the same time it is such an ancient tradition that its antiquity and stability is a distinctive sign of its excellence.

The first examples of potter's wheel were made of wood and clay. The plate made of these materials was placed in a stabile center. The potter can either move around the wheel or can rotate the plate around the wheel himself.

It is still possible to see this type of wheels in Anatolia. The potter's wheel and lathe were discovered almost simultaneously in the Mesopotamia civilization. It is still debated which instrument affected the other like the story of the chicken and the egg.

Tezgahların bu ilk haline hala Anadolu'da rastlamak mümkün. Mezopotamya uygarlığında ise çömlekçi çarkları ve tekerlek neredeyse aynı zamanda keşfediliyor. Tarihsel bir paradoks olan bu konu tavuk-yumurta misali, hangisi diğerinin bulunmasını etkiledi menziline bir çok farklı fikirle tartışılıyor.

Çömlekçi çarkının üretime dahil olması aynı zamanda kültürel bir değişimin de göstergesi olur. Cilalı taş devrinden beri, kadınların şekillendirdiği çömlekler, çarkın keşfiyle birlikte daha çok ticari bir nesne haline gelir. Ancak hala Anadolu'nun köylerinde çömlekçilik bir kadın zanaatıdır ve bu köyler genellikle çarkın kullanılmadığı üretimi benimsemektedir.

Çömlekçi çarkının hangi medeniyetin buluşu olduğu konusunda ihtilafı görüşler mevcut. Özellikle Çin ve Eski Yunan medeniyeti araştırmacıları oldukça iddialı argümanlar ileri sürüyorlar. Anadolu'da ise, çömlek ustası erkekse Hazreti Ali, kadınsa Hazreti Fatmapiri, kuvveti yakıştırmasından anlaşılıyor ki biz de kolay kolay sahiplenmeyi bırakmayacağız.

Kilden Kilere

Anadolu'da çömlekçiliğin kaynağı sadece ürünü saklamak için bir kaba sahip olmak

The introduction of the potter's wheel in the production process is also a sign of the cultural shift. Since the Neolithic Period, pots had been shaped by women's hand. But they became commercial objects with the discovery of the wheel. However, pottery is still considered as a handicraft of women and they still don't prefer using wheels in some villages.

There are contradictory ideas about which civilization discovered the potter's wheel. Particularly the researchers of China and Ancient Greece put forward very ambitious arguments. In Anatolia, pottery is attributed to the Prophet Ali for the male masters, and to Fatma for female masters, so it seems we will continue embracing pottery.

From clay to the cellar

Pots were not only used for storing foods in Anatolia. They were also used as a unit of measurement for the exchange of goods.

değildir. Çömlekler aynı zamanda başka ürünlerle takas edilmekte ve takas edilen ürünler için, büyüklüklerinden mütevellit bir ölçme birimi olarak da kullanılmaktadır.

Bir güveci, ikamesi olan başka bir ürünle değiştirebildiğiniz gibi, bir güveç dolusu üzüm, buğday ya da zeytini de kapla birlikte takas edebilirsiniz. Böylece çömlekçilik ve türleri, takas yoluyla yakın yerlerde birbirine öğretilmekte bu zanaat ve sanat aynı zamanda üründen öğrenme yoluyla yaygınlaşmaktadır.

Bu çömleklerde süslemeye çok fazla rastlanmazdı. Genellikle takas edilecek ürünün özelliğine göre sadece biçim çeşitlendirilirdi. Zamanına göre böyle işlevsel, değişebilen ve çeşitlenebilen bir üretim biçimi çok nadirdir.

Elle yapılan bu ilk çömlekler çarkların ve fırınların öncesinde açık havada ya da tandırda bir seferde pişirilerek kullanılır hale gelir. Halen bu tarz üretim şekli Anadolu'nun pek çok köyünde devam etmektedir. İlkel çömlekçiliğin devamındaki sır, ekonomik bir ürün olarak görülmemesinde aranabilir. Kar marjı düşünülmeden üretilen ve biricikliğini koruyan çömleklerin çağımızın handikapları

A clay pot could be exchanged with another product or with another pot full of grapes, wheat or olives.

Others living in close distances learned the art of pottery through exchange of goods. It was not very common to ornament these pots. Only the shape could vary according to the features of the product to be placed inside. It is not easy to find such a functional, up to date and variable production process.

The first examples of the handmade pottery were made functional by drying them outside in the sun or in the floor furnace.

This production method is still practiced in many Anatolian villages. The secret behind the continuity of this primitive pottery can be attributed to its financial value. The characteristics of these unique pots that are produced without considering the financial profit can be seen as handicaps of our age. However, this protected the original production method through the ages. There

arasında görülen bu özellikleri, aynı zamanda üretimin hiç değiştirilmeden yapılmasını da sağlamıştır.

Anadolu, çömlek üretiminin hala 9 bin yıl önceki haliyle devam ettiği köylerimize ev sahipliği yapmakta.

Belki de bu yüzden çömlekçilik, binlerce yıllık tarihinde çok büyük yapısal değişikliklere uğramadan süregelmiştir. Aynı zamanda, her bir medeniyet kendi kültürel yaşamından, çömleklere bir iz, özgün bir nefes katmaya çalışır. Bu bazen süslemelerle yapılır bazen formla. Böylece herhangi bir çömleğe bakarak, uzmanlar hangi çağa, döneme ve medeniyete ait olduğunu söyleyebilir. Çünkü çömlekler özellikle Anadolu'da kültürel yaşamın ve günlük hayatın vazgeçilmez bir öğesidir.

Tam Olmak, Tamamlanmak...

Çamur, çömlekçiliğin hammaddesi. Yaşken şekil verilmesi kolay bir maddedir. Bekledikçe sertleşir, son halini alır. Bütün bu oluşum sürecinden, şairler, felsefeciler, varoluşçular bir sürü simgesel anlatım üretebilir. Pişmek; olmak, olgunlaşmak anlamında kullanılır.

are still some villages in Anatolia where pottery production method dates back to 9 thousand years.

Maybe that's why pottery production has continued without going through significant structural changes so far. Furthermore, every civilization tries to leave its own sign from their cultural lives in the pottery. They sometimes add ornaments in it. When they look at the pottery the researchers can estimate its civilization and the period. Pottery has an essential part in the cultural and daily life in Anatolia.

Becoming complete, being completed...

Mud is the raw material of pottery. Wet clay can be shaped very easily. It becomes solid in time. From these formation process poets, philosophers and existentialists can create many symbolic meanings. 'To cook' means 'to mature', 'to become'.

TEMA
THEME

ÇANAK – ÇÖMLEK: Anadolu Toprakları Silkiniyor

POTTERY AND CROCKERY:

THE SOIL OF ANATOLIA IS REVIVING

Yazı | Article: Zeynep Cengiz, Fotoğraf | Photography: Faruk Nafiz FAZLIOĞLU

**ÇÖMLEKÇİLİĞİN
UNUTULMADIĞI VE HATTA
ESKİ PARLAK GÜNLERİNE
YAVAŞ YAVAŞ GERİ
DÖNMEKTE OLDUĞU
MERKEZLER, BİR YANDAN
BU KADİM FAALİYET
ALANINI GENİŞLETMEYE,
BİR YANDAN DA
TANITMAYA ÇABALİYOR.**

THE CENTERS WHERE
POTTERY IS STILL
REMEMBERED AND
GRADUALLY RETURNED
TO ITS OLD GLORIOUS
DAYS ARE EXPANDING
AND INTRODUCING THIS
ANCIENT PRACTICE

Çömlek yapımının ve işçiliğinin ara vermeksizin süregelen hikâyesi, bize sadece kültürel ya da sanatsal bir ilgi alanının değil, iktisadi anlamda da son derece önemli bir teknik birikimin kapısını aralıyor. Her ne kadar günümüzde bir çeşit süs eşyası olarak kullanılmaktaysa da çömlek, asırlar boyunca iktisadi bir emtia vazifesi görmüş ve ekonomik faaliyetleri derinden etkilemiştir. Günümüzde hammadesi itibariyle plastik kapların ve hatta cam kapların ataları olan çömlek çeşitleri, saklama – depolama zorunluluğunun karşılanmasında temel rol oynamıştır. Hane halklarının kendi ihtiyaçlarını, özellikle de yiyeceklerini korumaları için belki de tek araç çömlekler olagelmıştır. Bu yanılla hanelerin kendi ihtiyaçlarının karşılanması bağlamında çömlekçilik her zaman önemli bir zanaat alanını ifade etmiştir. Zira çömlekler, günümüzün buzdolapları ve hatta çok daha fazlasıdır.

Herhangi bir ürünün, kolayca taşınması ya da toprak başta olmak üzere herhangi bir yerde saklanmasının en önemli enstrümanı yine çömleklerdir. Dolayısıyla kervanlarla

The ongoing story of pottery making not only reflects an artistic and cultural interest but also a very important technical field. The pots which are now used as ornaments were once being used as commodities and influenced the financial activities deeply. The varieties of pottery, as the ancestors of today's plastic and glass plates, played an important role in storing and keeping. The pots were the only means for the family members to keep their food fresh. This feature increased the value of the pottery art due to the needs of the family members. The pots were like today's refrigerators and even more than that in the past. The most important instruments for easy transport and storage of the goods were the pots.

Therefore, they were also important elements of the commercial activities made by caravans on the road and ships on the sea. Pottery became a business opportunity

sağlanan ve karayolunda yapılan ticari faaliyetin de, gemilerle yapılan ve denizyolunu kullanan ticaretin de en önemli unsurlarından biri çömleklerdir. Hal böyle olunca, kendi hanesinin ihtiyacından fazlasını üreten ve bunu pazara sunmak isteyen herkes için önemli bir iş alanı ve hatta en önemli sektörlerden biri olmuştur.

Özellikle plastik kapların üretiminin ve kullanımının yaygınlaşması ile birlikte, bilhassa 20. yüzyılda sürekli gerileyen çömlekçilik, cam kapların ve ev içinde de buzdolaplarının yaygınlaşmasıyla, birçoklarımız için nostaljik bir figür olmuştur. Modern hayatın bir parçası olan çelik, emaye vb. malzemelerden yapılan tencere, saklama kabı gibi eşyalar zamanla toprak kaplara olan talebi düşürmüştür. Diğer yandan, coğrafyamızda çömlek ve çömlek çeşitlerinin özellikle köylerimizde son birkaç on yıla kadar halen önemini korumuş olduğunu da söylemek gerekecektir. Üstelik çömlekçilik, günümüzde farklı amaçlarla da olsa varlığını devam ettirmektedir ve iktisadi önemini gelecekte daha da arttıracığa benzemektedir. Günümüzde çömlekten amacına göre değişik büyüklükte yemek

for those who wanted to produce more than their needs and sell.

As the plastic and glass pots as well as refrigerators became popular, pottery continuously lost its value especially in the 20th century, and became a nostalgic figure for many people. The pots and storage boxes made of materials such as steel and enamel are now parts of the modern life instead of clay pots. On the other hand, we can also say that pots are still important particularly in our villages. Furthermore, pottery still exists for different purposes and its financial value is expected to increase in the future. Today pots are used in different sizes not only as cookers, terra cota, rice pudding pot, yogurt pot, trout pan but also as ornaments. The decorative usage of pottery is increasingly becoming popular particularly in garden design.

tenceresi, güveç, sütlaç kâsesi, yoğurt kâsesi, alabalık kiremidi, sarma taşı gibi ürünlerin yanı sıra süs eşyaları anlamında da yararlanılmaktadır. Özellikle bahçelerin peyzajında her geçen gün aranan bir dekoratif malzeme olan çömlek, bu ve benzeri amaçlarla üretilemeye devam etmektedir.

Çanak – Çömlek Patlıyor!

Saklama kapları alanında ucuz Çin ürünlerinin piyasaya girişi çömlekçilik mesleğini neredeyse bitme noktasına getirdiyse de, Türkiye yalnızca hane halklarının gereksinimlerine değil, yeni yönelimlere açık hedeflerle beraber çömlek pazarının önemli üretici ülkesi olmuş durumdadır. Genellikle saksı ve vazo gibi dekoratif-peyzaj ürünlerine yönelen çömlekçilerimiz, bu ürünleri Kıbrıs, Marmaris, Antalya, Bodrum, Çeşme, Alaçatı gibi turistik bölgelere gönderiyor ve her geçen gün artan bir hızla ihracata yöneliyor. Örneğin Avanos'ta üretilen çanak ve çömlekler başta Almanya olmak üzere Hollanda, Fransa, Belçika, İsviçre ve ABD'ye ihraç ediliyor. Geçmişten günümüze uzanan çömlekçilik kültürü, kaliteli üretim

Pottery-Crockery Is Booming!

When the cheap Chinese storage pots entered into the Turkish market, the pottery profession almost disappeared. However, Turkey has become a crucial pottery producer aiming to meet not only domestic but also foreign demands. Our potters turned towards decorative products such as flowerpots and vases. They are sending these products to the tourist destinations such as Cyprus, Marmaris, Antalya, Bodrum, Çeşme, Alaçatı. The products are also exported. The pottery products produced in Avanos are exported to Germany, Netherlands, France, Belgium, Switzerland and the US. The timeless pottery culture is still surviving in shopping malls, play grounds, houses and gardens of many countries.

ile birlikte, dünyanın birçok ülkesindeki alışveriş merkezleri, oyun parklarının yanı sıra, evlerde ve bahçelerde aksesuar olarak kullanılmak üzere, tarihi yerini değiştirerek yeniden alıyor.

20. yüzyılın son çeyreğine kadar öncelikli olarak su veya içki kabı, sirke küpü, peynir veya yoğurt için saklama kabı olarak kullanılan çanak ve çömlekler, günümüzde yabancı turistlerin de ilgisini çekmesiyle çeşitlilik kazanıyor. Geleneği yaşatan çanak ustalarınca çeşitli türlerde çiçek saksıları, tabak, vazo, hitit testisi, güveç, bardak ve kadeh gibi 200'ü aşkın çeşitte özgün çanak ve çömlek ürünleri tüketiciyle buluşuyor.

Çanak ve çömleğin tüm dünya pazarlarında boy göstermeye başlaması, aynı zamanda ülkemizin tanıtımı için de önemli bir fırsat yaratmakta. Türkiye'yi ziyaret eden turistlerin çanak ve çömleklere olan ilgisinin her geçen gün arttığını söylersek abartmış olmayız. Çömlekçiliğin unutulmadığı ve hatta eski parlak günlerine yavaş yavaş geri dönmekte olduğu merkezler, bir yandan bu kadim faaliyet alanını genişletmeye, bir yandan da tanıtmaya çabalıyor.

The pots, which were used as water or drink cup, vinegar jar, cheese and yoghurt storage pots until the last quarter of the 20th century, are now attracting tourists. The pottery craftsmen are still maintaining this tradition by producing more than 200 types such as flowerpots, plates, vases, Hittite jars, stew pans and cups.

Pottery is also good for the promotion of the country in terms of global markets. It wouldn't be exaggerating when we claim that tourists are becoming more and more interested in pottery products. The centers where the pottery is still remembered and gradually returned to its old glorious days are expanding and introducing this ancient practice.

Development of pottery is not only serving for art, trades or tourism but also for many

AVANOS'TA ÜRETİLEN ÇANAK VE ÇÖMLEKLER BAŞTA ALMANYA OLMAK ÜZERE HOLLANDA, FRANSA, BELÇİKA, İSVİÇRE VE ABD'YE İHRAÇ EDİLİYOR. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE UZANAN ÇÖMLEKÇİLİK KÜLTÜRÜ, KALİTELİ ÜRETİM İLE BİRLİKTE, DÜNYANIN BİRÇOK ÜLKESİNDEKİ ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ, OYUN PARKLARININ YANI SIRA, EVLERDE VE BAHÇELERDE AKSESUAR OLARAK KULLANILMAK ÜZERE, TARİHİ YERİNİ DEĞİŞEREK YENİDEN ALIYOR.

THE POTTERY PRODUCTS PRODUCED IN AVANOS ARE EXPORTED TO GERMANY, NETHERLANDS, FRANCE, BELGIUM, SWITZERLAND AND THE USA. THE TIMELESS POTTERY CULTURE IS STILL SURVIVING IN SHOPPING MALLS, PLAY GROUNDS, HOUSES AND GARDENS OF MANY COUNTRIES.

Çömlekçiliğin gelişimi kendisini sadece sanatsal, ticari ya da turistik alanlarda değil, daha birçok farklı alanda gösteriyor ve anlaşılabilir hızla başka alanlara da yaygınlaşacak bir potansiyel içeriyor. Örneğin, otizmlili çocukları rahatlatma, sakinleştirme, dikkat artırma ve el-göz koordinasyonunu geliştirme etkileri sayesinde ortaya çıkan Çömlek Terapisi, iyi değerlendirilmesi gereken bir alan hüviyetinde.

Özetle yılların birikimiyle oluşmuş Anadolu Çömlekçiliği, dünyadaki hızlı gelişmeye paralel olarak ciddi bir gelişim süreci içerisinde. Yani çanak-çömlek patlamak üzere... Ama bu durum yirminci yüzyıl boyunca kendisini gösterdiği gibi bir gerileme anlamında değil, bilakis, muazzam bir genişlemeye işaret ediyor. Eğer bu olasılık iyi kullanılırsa, patlama, başta turizm ve ihracat olmak üzere, ekonomik getiri bağlamında yaşanacak ve etkilerini hiç kuşkusuz tanıtım ve kültür alanlarında da gösterecek. Geleneğin geleceğe açıldığı, bitti sanılanın yeni başladığı, gitti denilenin geri döndüğü günlere hazır mıyız?

areas and its potential is increasing day by day. For instance, autistic children are engaged in pottery in order to calm and relieve them as well as to improve their attention and hand-eye coordination. Pottery therapy should be practiced and improved.

In brief, the Anatolian pottery which was formed by centuries of experience is now going through a transformation process in parallel with the global developments. Pottery is about to boom! And it is a sign of improvement rather than a decline. If we can use this potential in a good way this booming will also improve tourism, trades and culture. Export rates will increase. Are you ready for the days when the doors of a supposedly forgotten tradition open again?

TEMA
THEME

Çömlekçi Halim Bülent Sönmez

POTTER: HALİM BÜLENT SÖNMEZ

Röportaj | Interview: : Fatih ÇALMAZ, Fotoğraf | Photography: Faruk Nafiz FAZLIOĞLU

AVANOS'TA SERİ ÜRETİM YAPAN YAKLAŞIK 5-6 İŞLETME VAR. KÜÇÜK ATÖLYE OLARAK İSE ESKİDEN 300 TANE VARDI. BUNLAR SATICI DEĞİLLER SADECE ÜRETİRLERDİ. ŞU ANDA YAPAN VE SATAN ATÖLYE SAYISI 20 İLA 30 ARASINDADIR. SAYI GİDEREK DÜŞÜYOR. SATAN ÇOĞALIYOR, İŞTE İŞİ BİLEN DE YAPIYOR BİLMİYEN DE YAPIYOR, AMA ÇÖMLEK YAPAN USTA YETİŞMİYOR.

THERE ARE 5-6 FACILITIES IN AVANOS CARRYING OUT MASS PRODUCTION. THE NUMBER OF SMALL ATELIERS WAS 300. BUT THESE WERE ONLY PRODUCERS NOT DEALERS. NOW THERE ARE 20-30 ATELIERS WHICH BOTH PRODUCE AND SELL. THEIR NUMBER IS DECREASING DAY BY DAY. THE DEALERS ARE INCREASING. EVERYBODY IS PRODUCING NOW, WETHER THEY KNOW WHAT THEY ARE DOING OR NOT. NEW POTTERY MASTERS ARE NOT TRAINED ANYMORE.

Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Avanos'ta çömlekçilik işiyle uğraşıyorum. Yaklaşık 10 yaşından beri bu işi yapıyorum. Avanos'ta geçim kaynağı sadece çömlekçilik olduğu için. Başka birşey de yoktu çalışacak. Küçük yaştan itibaren hem okuyorduk hem çalışıyorduk. Daha sonra tamamıyla okul da bitince önce 16 sene başkasının yanında usta-çırak ilişkisiyle çalıştım. Bu zanaatı usta-çırak ilişkisiyle öğrendim zaten. Normalde sülalemde hiç çömlekçi ustası yok benden başka. Ben bu işe gönül verdiğim, sevdiğim için okul da bittikten sonra kendi işimi kurdum.

O zamanlar el tezgahlarıyla, el emeğiyle yapılıyordu bu iş değil mi?

Tabii tabii. El emeği idi baştan sona.

Peki o zamanlar bu ürünleri kime satıyordunuz?

O zaman da turistlere satıyorduk. Yerli müşterilere de satıyorduk. Ama çoğunluk yabancı turistlere satıyorduk. Genelde de

Could you please introduce yourself?

I have been dealing with pottery in Avanos since I was 10 years old. My only income source is pottery and there was no other possibility. We studied and worked since early ages. When I finished the school at 16, I worked as a trainee for a pottery master. I learned this art from my master. Actually I am the only potter in my family. I loved this job and started my own business after I graduated.

Were you working with hand wheels, it was all made with hands, wasn't it?

Yes, of course. All the work was done with hands.

Who was your customer at that time?

The tourists as well as local people were our customers. But most of the time the tourists. We are also selling to the Turks who lived in Germany and Netherlands.

Almanya'dan, Hollanda'dan ve Türk olup da yurt dışında yaşayanlara satıyorduk.

Daha sonra?

Daha sonra işte çömlekçiliğe gönül verdim ya en sonunda 2002 yılında kendi işimi kurdum ve o tarihten bu yana kendi işimi yapmaktayım.

Çömlek üretim tesisinizi nasıl kurduunuz?

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun desteğiyle oldu. Toprak kaplar artık önem kazanmaya başlamıştı. İnsan sağlığı açısından. Biz de TKDK'nin hibesinden faydalanarak seri üretime geçmek istedik. Ve yoğurt-tereyağı kapları üretmeye başladık. Hammaddesi toprak olan kaplar bunlar ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın vermiş olduğu izinle sağlıklı kaplar üretmeye devam ediyoruz.

Halkımız bu kapların çok sağlıklı olduğunu biliyor mu artık, farkındalık oluştu mu?

What happened afterwards?

I loved pottery and established my own business in 2002. I have been working in my company since then.

How did you found the pottery production facility?

With the help of the Agriculture and Rural Development Support Institution. The pots started to gain importance and were healthy to use, too. So we wanted to carry out mass production with the funds provided by the ARDSI. We started to produce mud pots for yogurt and butter. We are continuing to produce these pots with the approval of the Ministry of Food, Agriculture and Livestock.

Do the people consider these pots as healthy, are they aware of this?

Yes, definitely. The doctors are particularly advising people to use mud pots as a

Tabii tabii. Şu anda özellikle kanserle mücadele açısından doktorlarımız, hastalarına genellikle toprak kapta olan ürünleri öneriyor. Tamamıyla plastikten uzak, alüminyumdan uzak durmalarını tavsiye ediyorlar. Genellikle sağlık için –biz de topraktan geldiğimiz için- insan sağlığı için toprağın çok önemli olduğunu belirterek bir bilinç oluşturmaya gayret sarf ediyorlar. Topraktan su içmelerini, toprak kaptan ürün tüketmelerini istiyorlar. Bu yüzden toprak kabın kullanımında bir artış oldu.

Çömlekçiliğin Avanos'taki iktisadi önemi üzerine konuşalım isterseniz. Avanos'ta özellikle istihdam açısından en önemli faaliyet alanı çömlekçiliktir diyebilir miyiz?

Avanos'ta çömlekçilik şöyle bir sanat; eskiden ustası çoktu, çırak çoktu. Şimdi ise ustası olan çırağı olmayan bir sanat durumunda maalesef. Çömlekçilik baya bir sıkıntıda. Kaybolmaya yüz tutmuş

precaution against cancer. They are also advising to avoid using plastic and aluminum products. Humans born out of soil, so it is important for health reasons as well. They are suggesting to drinking water or to eat from mud cups or pots. Therefore, the sales also increased.

Let's talk about the financial significance of pottery for Avanos? Can we consider pottery as an important employment opportunity for Avanos?

In the past there were many masters and apprentices of pottery art. Now we have masters but no apprentices. Potter in danger. It is among the endangered forms of art. One of most important reasons for this is the high VAT. In developed countries handicrafts are exempt from VAT. We have serious problems with export and marketing. The VAT is low for souvenirs

sanatlar içerisinde şu anda. Bunun önemli nedenlerinden biri Türkiye’de çömlekçiliğin KDV oranları çok yüksek. Gelişmiş ülkelerde el sanatları KDV’den muaf. Çömleği dış ülkelere veya iç piyasalara sunarken çok sıkıntı çekiyoruz. Hediye olarak düşük olan KDV, çömlekçilikte niye %18. Buna bir çare bulunması gerekmektedir.

Çocuklarınız baba mesleğini öğreniyorlar mı peki?

Çırak bulamıyoruz dedik, kendi çocuğum var iki tane inşallah onlara çömlekçiliği öğreteceğim. Öğrenmeye başladılar hatta. Bir tanesi 12 diğeri 3 yaşında. Büyük oğlum hafta sonları ve tatillerde geliyor dükkâna. Tezgâha geçerek çömlek yapmayı öğreniyor. Hem okumalarını hem çömlekçiliği öğrenmelerini istiyorum.

Avanos’ta işletmesi olan kaç çömlekçi var?

Avanos’ta seri üretim yapan yaklaşık 5-6 işletme var. Küçük atölye olarak ise eskiden

but 18% for pottery products. This problem should be solved.

Are your children learning the father’s job?

I mentioned that we can’t find apprentices. But I have two children and they have already started to learn. One is 12 the other is 3 years old. My elder son comes to the shop at the weekends and on holidays. He is learning to make pottery on the wheel. I want them both to study and to learn this job.

How many potters own pottery shops in Avanos?

There are 5-6 facilities in Avanos carrying out mass production. The number of small ateliers was 300. But these were only producers not dealers. Now there are 20-30 ateliers which both produce and sell. Their number is decreasing day by day. The dealers are increasing. Incompetent or

BÜYÜK OĞLUM HAFTA SONLARI VE TATİLLERDE GELİYOR DÜKKÂNA. TEZGÂHA GEÇEREK ÇÖMLEK YAPMAYI ÖĞRENİYOR. HEM OKUMALARINI HEM ÇÖMLEKÇİLİĞİ ÖĞRENMELEİNİ İSTİYORUM.

MY ELDER SON COMES TO THE SHOP AT THE WEEKENDS AND ON HOLIDAYS. HE IS LEARNING TO MAKE POTTERY ON THE WHEEL. I WANT THEM BOTH TO STUDY AND TO LEARN THIS PROFESSION.

300 tane vardı. Bunlar satıcı değiller sadece üretirlerdi. Şu anda yapan ve satan atölye sayısı 20 ila 30 arasındadır. Sayı giderek düşüyor. Satan çoğalıyor, işte işi bilen de yapıyor bilmeyen de yapıyor, ama çömlek yapan usta yetişmiyor.

Genellikle Kapadokya’ya hangi uyruktan turistler geliyor?

Genellikle Çin, Kore ve Tayvan’dan geliyorlar. Ayrıca Meksika ve Brezilya’dan da Kapadokya’ya ağırlıklı olarak geliyorlar. Almanlar ve Holandalılar ise örneğin Antalya’ya tatile gelmişler. Oradan gününbirlik turlarla Kapadokya’ya getiriliyorlar.

İlgi gösteriyorlar mı peki?

Turlarla gelen turistlerin esnafa çok fazla faydası olmuyor. Ama diğer turistler oldukça meraklılar diyebilirim.

Son olarak çömlekçiliğin geleceği hakkında neler söylersiniz?

Çok değerli bir sanattır çömlekçilik. Bu değeri yaşatmak gerekiyor.

competent everybody is producing now. However, new pottery masters are not trained anymore.

Which countries do the tourists often come from?

In general, they come from China, Korea, and Taiwan. Mexican and Brazilian tourist often prefer Cappadocia.

German and Dutch people often come to Antalya for summer vacation and they join daily tours to Cappadocia.

Are they showing interest?

The tourists coming with daily tours are not much interested. But the others are rather curious about pottery.

In conclusion, what would you like to say about the future of pottery?

It is a precious form of art which needs to be preserved.

BİR SU İÇTİM TESTİDEN

I DRANK WATER FROM THE POT

Mehmet AYCI, Fotoğraf | Photography: : Fatih ÇALMAZ

Bir "çömlek" yazısına "testi" ile başladım diye kınamayın lütfen, testi de nihayetinde çömlek familyasındandır ve insan çömlek yapmaya başladığında testi de yapmış demektir. Kap kakac milleti içerisinde en insani olanı, en doğal olanı, insanlık tarihi boyunca en çok kullanılanı çömlektir ve "çanak-çömlek" diye birlikte telaffuz ettiğimize bakmayın çanak çömlekten, çömlek de çanaktan türemiştir. Kaşgarlı Dedemiz lügatinde çömlekten "çönek" diye bahseder ki, el hak çanağın karşılığı da budur. Kilden yapılır. İnsan gibidir. Hoş,

Please don't condemn me for starting a "Pottery" paper with a pot. It also belongs to the pottery family and people also started to make pots when they started to make pottery. The most natural utensils used by people throughout ages have been the pots and pans. Even if we call the both with different names, they all are made from the same material. Our Kashgarty grandfather used the word "çönek" in his books instead of "çömlek" which is the Turkish version of the clay pot. It is made of clay and treated like a human being. So, it is not a coincidence to use the pot and the human being

doğu edebiyatında testinin insanla eş değer tutulması boşuna değildir. Sadece çömlekçi yaptığı çömlekle konuşmaz, çömlek de çömlekçisiyle konuşur; Hayyam rubaileri en bilinen örneğidir.

"Bir su içtim testiden / Sensin beni mest eden" türküsünü tekrar söyledikten sonra devam edelim; gerçi köprüden geçen gelinin de elinde testi vardır, pek çok halk oyununda "otantik" giyinen kızlarımızın omuzunda da testi vardır, var oğlu vardır, bunları geçelim, memleketteki

interchangeably. The potter and the clay pot communicate with each other. The rubaies of Hayyam constitute the most well known examples of this type of communication.

I would like to continue my article by singing the Turkish ballad "I drank water form a pot /you are the one who fills my heart. In many Turkish ballads the theme "pot" is often used. For instance the bride holds a pot while passing the bridge and many traditional female dancers carry clay pots on their shoulders. Other than this, you will often see cracked pots in the historical places of Turkey. The intact ones can be seen in museums,

ören yerlerinin tamamında sizi önce testi kırıkları karşılayacak, sağ sağlam kalanlar müzelerde arz-ı endam edecek, aynı kalıpta olmasa bile aynı içerikteki Anadolu'nun geçmiş kız ve oğlanlarının köprüden geçişleri, testiden su içişleri gözünüzün önünden geçecek ve sol yakanızda kalp diye taşıdığınız "çanak" cız edecektir.

Etsin varsın, bu insanlık halidir; insanın eşya tasavvurunda ilk objelerin topraktan olması kendi aslıyla alakalıdır ve asıl kalbimizi

which make you to imagine the young girls and boys carrying clay pots and passing through the bridges and your will feel sorrow in your pot shaped heart.

This is the nature of being human; the reason why people picked soil as material for their first objects is the creation of humans from the earth. What makes us sad is the story of humans fell from heaven and playing with pots and pans to occupy their minds.

You can also put wine inside clay pots. You can put everything liquid even if it leaks. But it is a health way of storing. Amphora is the

cız ettiren Cennet'ten dünyaya düşümüzün ve çanakla çömlekle oyalanışımızın hikâyesidir.

İçine su da mey de koyabilirsiniz, sıvı olan her şeyi koyabilirsiniz, sızdırır, ancak sağlıklı tutar, küp dendiğine bakmayın, küp testinin azmanıdır; üzerinde bin bir türlü işaret vardır, nakış vardır, hatta ayıptır söylemesi yabancı memleketlerin birinde bir müzede testi üzerinde fakir ne resimleri görmüştür de fesuphanallah demiştir, buracıkta söylemek olmaz, Allah bilir ya yazgımızın çömlekle bir olması gibi, çömlek üzerindeki işaretler de anlamlı ilk yazılar olmalıdır.

Aman şaşırıp "çölmek" demeyelim, gerçi eski metinlerde çömleğin bu türlü yazımı da mevcuttur lakin, çömleğin zengin çağrışımı "çölmek" de yoktur, o kelimecik de müzelerdeki görevmiş bir asar-ı atika gibi melül mahzun durmaktadır.

Çömleğin yan anlamlarından birinin "kısa boylu kadın" anlamına gelmesi de hayli

gigantic version of the clay jars and there are often various signs and patterns on the surface. The poor found it nonsense when they first saw the extraordinary paintings on the amphora in abroad. As our fate is linked with the clay pots, maybe we can also consider the signs and shapes on them as the first examples of the script.

Please do not make the mistake to say "çölmek"; nevertheless it is possible to come across many different versions of the same word "çömlek" meaning clay pot. The word "çölmek" can be occasionally seen in museums.

One of the connotations of the clay pot is "a short woman" which is noteworthy because of its shape...

In conclusion, both the outer and the inner patterns of the clay pot are important.

manidardır. Birden gözünüzün önünde...

Sözü uzatmaya gerek yok. Çömlek bu, içinde sakladığı kadar dışında taşıdığı da önemlidir. Yapımı sadece zanaat değil sanattır. Anadolu cümle uygarlıkların mekanı olduğu için en fazla çömlek bu topraklardan çıkar, çömlek içinden başka objeler çıkar, çıkar oğlu çıkar, çıkmazsa cahil defineciler taşla çalıp kırar, hem her çömleğin kaderi kırılmak değil midir?

Testiyi kıranla kırmayan bir olmaz elbette de yazıyı küp gibi yapmayalım, zarif, tombulca bir çömlek gibi kalsın, siz bir de Hoca Merhumun "çömlek hesabı" fıkrasını okuyun ve gülümseyin, Köroğlu'nun güveç yaptığı sade çömlekle vitrinde duran "sanatlı" çömlek aynı mıdır, Karabaş'ın yahut Tekir'in çanağı çömlek sayılır mı, bu yazıyı okuduktan sonra bir daha düşünün...

Ben bir su içeyim testiden, beni kimlerin met ettiğinden size ne efendim.

It is more like a work of art rather than craftsmanship. Anatolia was the cradle of many civilizations; therefore many clay pots with many other ancient objects have been extracted from this soil. Unfortunately, the unconscious treasure hunters damage these objects while extracting. Isn't it the fate of every clay pot to be cracked (cracking clay pots is a tradition practiced in Turkish wedding ceremonies).

Of course we should make a distinction between the unconscious and the conscientious practice. Let's keep this article as pudgy as a clay pot unlike the huge amphora. Read the joke "like a clay pot" (çömlek hesabı) by Nasreddin Hodja and smile... Is the clay pot made by Köroğlu to cook dishes is the same with the exhibited "artistic" clay pots or can we consider the food bowl of the dog Karabaş or the cat Tekir as clay pots.

ALLAH BİLİR YA YAZGIMIZIN ÇÖMLEKLE BİR OLMASI GİBİ, ÇÖMLEK ÜZERİNDEKİ İŞARETLER DE ANLAMLILIK İLK YAZILAR OLMALIDIR.

AS OUR FATE IS LINKED WITH THE CLAY POTS, MAYBE WE CAN ALSO CONSIDER THE SIGNS AND SHAPES ON THEM AS THE FIRST EXAMPLES OF THE SCRIPT.

TEMA
THEME

Çömlek Ustası Şaban Topuz'la Söyleşi

INTERVIEW WITH THE MASTER POTTER, ŞABAN TOPUZ

Röportaj | Interview: : Fatih ÇALMAZ, Fotoğraf | Photography: Faruk Nafiz FAZLIOĞLU

Şaban Usta kendinizi tanıtır mısınız?

27 yıldır bu işi yaparım. 43 yaşındayım. Tabi Avanos'ta bu iş 5000 yıldır yapılır. Baba-oğul, usta-çırak ilişkisiyle bu zamana kadar gelmiş ama benimki babadan oğula değil usta-çırak ilişkisi.

Ustanız kimdi?

Saim amca derlerdi. Yakın bir zamanda 95 yaşında vefat etti. İlk onla başladık. Ama sabit bir ustam olmadı benim. Temel bilgileri aldıktan sonra kendim üstüne koymaya çalıştım. O şekilde devam edip ilerlettim.

Çok değil 10-20 yıl önce topraktan yapılmış kaplar her evde vardı. Özellikle mutfak malzemesi olarak

Master Şaban, could you please introduce yourself?

I've been doing this job for 27 years and I am 43 years old. But in Avanos this profession dates back 5000 years. It has been maintained through the relationship of master and apprentice as well as father and son so far. I learned this skill from my master.

Who was your master?

People called him Uncle Saim. He recently died at the age of 95. I started to make pottery with him. But I didn't have only one master. After learning the basics, I tried to improve it myself and I am still improving.

We were using clay pots at home particularly as kitchen utensils even

ÇÖMLEKÇİLİK DİYARI AVANOS'TA ÇÖMLEK USTASI ŞABAN USTA İLE EĞLENCELİ BİR SOHBETİMİZ OLDU. EL TEZGÂHINDA ÇAMURA HAYAT VERİRKEN GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ SOHBETİMİZ ESNASINDA, ŞABAN USTA'YI MERAKLI GÖZLERLE YERLİ VE YABANCI TURİSTLER İZLİYORDU. ŞABAN USTA HEM SANATINI GÖRÜCÜYE ÇIKARIYOR HEM DE MUHABBETİYLE TEK KİŞİLİK BİR GÖSTERİ SUNUYORDU.

WE MADE AN ENJOYABLE INTERVIEW WITH THE MASTER POTTER ŞABAN TOPUZ IN AVANOS, THE LAND OF POTTERY. WE WERE HAVING A CONVERSATION WHILE HE WAS GIVING LIFE TO MUD ON THE POTTERY WHEEL. THE LOCAL AND FOREIGN TOURISTS WERE WATCHING HIM WITH CURIOUS EYES. MASTER POTTER ŞABAN TURNED THE INTERVIEW INTO A ONE-MAN SHOW.

kullanılırdı. Kalmadı değil mi artık?

Artık zamanla her işte bir geriye dönüş var ya, bu işte de bir geriye doğru dönüş var. Mesela son beş yıldır yoğurt çanağı mükemmel satılıyor. Artık insanlar organik ürün kullanmaya başladılar. Ayrıca güveç kabı da çok satılıyor. Sağlık anlamında da lezzet anlamında da kullanmaya başladı insanımız. Çanak sağlıklıdır, herhangi bir kimyasal madde bulunmaz. Ben genelde şu örneği veriyorum: Bir pet şişe ya da damacanaadaki su güneş gördüğü zaman artık reaksiyona girmiş oluyor. Bizim testinin içine suyu koydun mu sudaki oksijen oranı neyse iki hafta sonra da testinin içindeki suyun oksijen oranı aynıdır. Niye? Çünkü testinin gözeneklerinden gelen havalar sirkülasyonu sağlar ve suyun bayatlamasını engeller. Ama cam sürahi dahi olsa suyun

bir sirkülasyonu olmadığından dolayı hava almadığı için bayatlıyor. Testi onun için çok önemli. Gelelim yoğurt çanağına; yoğurdun suyu asitli, naylon kapta olan tüm yoğurtlar reaksiyona giriyor. Normalde kansere iyi gelecek ürün olarak yoğurt yenmesi tavsiye edilir. Ama kanserojen yoğurt yemiş oluyorsun. Ama yoğurdu çanağa koyduğun zaman tamamen organik, sağlıklı bir yiyecek oluyor. Güveç kabına gelince, bütün yaptığımız yemekleri tencereler hızlı pişirdiğinden dolayı yemeği kavuruyor. Güveç kabının iletkenliği yavaş olduğu için yemeği için için pişiriyor. Hem yemeği daha lezzetli yapıyor hem de vitaminlerini koruyor. Çanakta ne pişerse pişsin lezzetli olur. Evde yemek yapan kadınlarımızın da tüm açıklarını kapatır, zaten lezzetli yapar toprak kap.

Buralarda eskiden çanak yapamayana kız vermezlermiş doğru mu?

Örf adetlerimiz değişti ama eskiden öyleymiş. Bir de halı dokumasını bilmeyen kızı da almazlarmış. Şimdi böyle bir şey yok tabii. Kızın önce çeyizine bakılırmış. Eğer çeyizindeki halıyı kendi dokumadıysa o kız beceriksiz diye almazlarmış. Halının ilmikleri düzgünse o kızı isterlermiş.

Avanos'un dışında çömlekçilik konusunda söz sahibi yörelerimiz var mı?

Aslında Türkiye'de en eski yerler Diyarbakır Ergani, Konya Çatalhöyük, Çorum Hattuşaş. Buralar Avanos'tan tarih olarak daha eskidir. Aslında başka yerlerden de çanak toprağı çıkabilir. Ama Avanos'un

10-20 years ago. Do we still use them?

There is a tendency to use ancient things, so we are gradually returning to the old days. For the last five years yogurt pots have often been purchased. People prefer them as they keep the yogurt healthy and fresh. The stew pans are also immensely purchased. Because clay pots are healthy and do not contain chemicals. I always use the example of a plastic bottle which goes in reaction with the sun light. On the other hand, if we put water inside clay pots, the oxygen level inside the pot remains the same even after two weeks. The reason is that the clay pots have pores which keep the water fresh through air circulation. The glass jars cannot keep the water fresh due to lack of air circulation. The amphora is important for keeping the water

fresh. On the other hand, the yoghurt kept in nylon pots goes into reaction because of its acidic water. Ironically cancer patients are advised to eat yoghurt, but in this case you eat cancerous yoghurt. The yoghurt remains organic and healthy when contained in clay pots. The stew pans are also good for healthy cooking thanks to its non-conductive nature as the regular pans cook fast, which causes to lose vitamins. On the other hand, stew pans gives the dish a good taste and hold the vitamins. Whatever is cooked in clay pots becomes delicious. In the end the taste can be attributed to the clay pot itself which makes cooking easier and the dish tastier.

It is true that fathers did not allow their daughters marry men who couldn't master pottery in this region?

Our traditions are changed nowadays, but

it was true in the past. The girls who couldn't make carpets were also not taken as wives at that time. Such things do not exist anymore. In the past, the girls who could make fine carpets were taken as wives. The girls were considered as clumsy if they couldn't make their own carpets. The family of the intended groom would go for asking the consent of the family for marriage if the knots of the carpet were in good order.

Are there any other regions famous for pottery?

Actually, yes there are. Such as Diyarbakır Ergani, Konya Çatalhöyük, Çorum Hattuşaş, the oldest regions of Turkey. These regions are older than Avanos. The clay for pottery can be found in other places, as well. However, the clay found in Avanos is good quality and becomes more solid and strong when cooked.

toprağı çok sağlam. Piştiği zaman çok sağlam ve dayanıklı olur, bu bir. İkincisi de eskiden kullanıma yönelik eşya olmadığı için insanlar ihtiyaçlarını görmek için bir şeyler yapacak. Avanos da bunun için kullanılmış. 1960'lı yıllar çanağın bitmeye başladığı yıllar. Herkes naylon bidon kullanınca küpe kimse ihtiyaç duymamış artık. Bi de sen küpü beş liraya satıyorsun, naylon bidon bir lira. Bir de naylon hafif, çanak ağır. O zamanlar sağlık ne kimse de bilmiyor.

Peki Şaban Usta, çömlek işi neden Avanos'ta gelişmiş?

Avanos'un şimdi çanakçılık konusunda zengin olmasının sebebi turizm. Turizm olmasa hiçbir şey olmaz. Mesela Tokat'tan buraya küpler geliyor, daha biz o

boyutlarda Avanos'ta küp bulamayız. O kadar büyük küpler. Burada turizmle beraber çömlekçilik işi başka bir boyut kazandı. Özellikle Amerikalı ve Fransızlar çok etkindir bu çömlekçilik işinde, buraya gelmeye başladılar ve çömlekçilik sanatsal bir boyut kazandı. Sonra mesela sen bir şekerlik yaptın ya şuna bir de kulp takayım demeye başladın, bir de buna ayak takalım dedin, bir de kenarlık takalım dedin, böyle böyle başka bir boyut kazandı çömlekçilik. Avanos çömlekçilikte ilerlemeye, öbür yerler geride kalmaya başladı. Şu an dünyada çanak el yapımı piyasasında Avanos'tan daha üst düzeyde bir yer yoktur. 1980'lerden 2000'lere kadar Avanos çok ileriye gitti. Artık elle çamura veremeyeceği hiçbir şekil yok. Her şeyi yapıyor Avanos. Dediğim gibi bu son

dönemde turizmin etkisiyle yaptığı ataklarla öne geçti. Şu an Avanos ustalarının en zayıfı bile diğer yerlerin en iyi ustalarının da önündedir. Bize en yakın yer -onu da söyleyeyim- Fas'tır. Fas'ta büyük vazolar yapılır ama narin ince şeyler yapamazlar. Öyle ustaları yok. Eli ona alışmadığı için o zarafeti çıkaramıyor. Kütahya bile bizden geridir. Yapacağınız ürünün her tarafının kalınlığı aynı olması lazım. El öyle bir yeti kazanacak ki tuttuğun zaman, ürünün çevre kalınlıkları eşit olacak. Değilse fırınlamada çatlama yapar.

Peki toprağı kendiniz mi buluyorsunuz?

Toprağı eskiden biz bulurduk. Bilgi aktarımla. Şuranın toprağından iyi küp olur, şuranın toprağından iyi desti olur diye böyle bilgi aktarımla olurdu. Şimdi

The clay was a necessary material in the past, because there were no other materials for making kitchen utensils. Therefore, Avanos was like the center of clay. During 1960s the use of clay pots came to a halt. Everybody started to use nylon cans and it became redundant. The clay pots are also five times expensive than the nylon ones. The nylon is lighter than the clay material. Back then people were not that informed about health.

All right Master Şaban, but why did pottery develop in Avanos?

Pottery has become a good source of income for Avanos thanks to the tourism. If it weren't for the tourism we couldn't do anything.

For instances big amphorae are sent from Tokat, because we don't produce huge pots like them. In Avanos the pottery gained a different dimension thanks to the tourism. The

Americans and French influenced this form of art more than the others. They started to come here with great interest and supported pottery as a form of art. We also improvised ideas such as attaching a handle or a leg or an edge to the sugar bowl. So it has become a form of art. Avanos started to overcome its rivals in pottery. Avanos is the best place on earth in terms of pottery making. Pottery in Avanos progressed immensely between 1980 and 2000. It was possible to give every shape to the clay. Avanos could make everything out of clay. As I mentioned before, the tourism has recently influenced the success of the pottery. Now that even the least skilful master in Avanos is better than the best potters in other places. Morocco is the only country which can compete with us; however they only make huge vases and they can't make delicate pieces. Their pottery masters are not

used to creating delicate pieces. Even Kütahya province remains behind us. The thickness of clay product should be equal in every side. You should feel the equal thickness in every side of the product when you hold it. If not, the product cracks inside the furnace.

Do you find the clay yourself?

We were finding it ourselves by sharing experiences with the colleagues about the places where we could find the best clay for making an amphora or a pot. But this is not the practice anymore since the chemistry of pottery was solved. We have mills and filters. You can easily put the clay in the mill. It is rotated, filtered and becomes ready for use.

Master Şaban, you told that clay pots are healthy, but we saw some paintings on them. Isn't it harmful?

artık kimyası hep çözüldü. Artık değirmeni var, filtresi var. Atıyorsun değirmene toprak karıştırılıyor, filtre ediliyor ve sana hazır halde veriliyor.

Sağlık dedik Şaban Usta ama bazı ürünlerin üzerinde boya gördük. Bunlar zararlı olmuyor mu?

Sırlı ürünlerin içerisinde kurşun yok. Bunlar filtre edilmiş, fermante edilmiş, kurşunu alınmış sırlardır onlar. Sağlık açısından bir problem olmaz. Kurşunsuz olanın pişme derecesinin 1000'i bulması gerekiyor.

Avanos'ta ne kadar çanak-çömlek ustası var?

Eskisi gibi değil. Eskiden çok vardı. Sayı yine de var da mizaç olarak anlatayım; Nevşehirliyle Avanoslular biraz geçimsizdir, her memlekette vardır ya çekişme. Nevşehir il olunca bizim neyimiz eksik diye Avanos'lular gitmişler devlet kapısına dayanmışlar. "Efendim bizim Avanos'ta 100 fabrika var biz de il olmak istiyoruz". Oradaki bürokrat da "100 fabrika var da biz mi bilmiyoruz" demiş.

The enamelled products do not contain lead. These products are filtered and fermented. The lead is removed. Therefore, it doesn't pose a threat to health. The cooking temperature of the lead free products should reach to 1000 degrees.

How many potter masters are there currently in Avanos?

Not as many as in the past. There were many of them before. The people of Nevşehir and Avanos do not get on well. When Nevşehir became a province, the people of Avanos got jealous, went to the government and knocked on the door. They said "we have 100 factories in Avanos, why can't it become a separate province?". The officials replied; "if you have 100 factories, how come we don't know them?". Our guys refused this and said; "we have 100 houses and each house has its own pottery atelier in the basement, we have pottery wheels and work like factories". But now, the number of actively working master potters doesn't exceed 30. New masters are not trained anymore. The youngest master in

Bizimkiler de "efendim bizim 100 hanemiz var hepsinin altında da çömlek tezgâhımız var, fabrika gibi çalışırız" demişler. Şu an faaliyette olan usta 30'u geçmez. Yeni usta da yetişmiyor. Şu an Avanos'un en genç ustası 34 yaşında. Bundan yirmi yıl sonra usta da kalmaz.

Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri ilgi duyuyor mu bu sanata peki?

Ben 38 yaşından sonra güzel sanatlar fakültesinin seramik bölümünde okudum. Zaten iki yıllık bölüme 7-8 öğrenci geliyor. O öğrenciler de işin ustası oluveriyorlar nasıl oluyorsa. Ne yaptın dediğin zaman aman Allahım sana Da Vinci ile Picasso kesiliyorlar. Bu öğrencileri dükkanda nasıl çalıştırabilirsin, kendini Picasso olarak görüyor. Fakülte açılsaydı burada daha doğru olurdu. Bizim burada promosyona yönelik çok büyük bir "pazar" var. Ama çeşit yok. Bizim elemanımız olmadığı için çeşit yapamıyoruz. Seramik bölümü öğrencilerine bitirme tezi olarak mesela 5 çeşit kalemlik yapmasını söylesen, 150 öğrenci olsa

Avanos is currently 34 years old. After 20 years, I am afraid that we won't have any master potters.

What about the Faculties of Fine Arts, aren't they interested in pottery?

I studied in the department of ceramics at the age of 38. It was a two-year programme and they admit 7-8 students annually. The students of this programme become masters all of a sudden, which is quiet strange. What is more, they start to consider themselves as Picasso or Da Vinci. How can you employ these guys in your atelier? The result could be better if a separate Faculty of ceramics was opened. We have huge promotion oriented "market" demands but few varieties. Due to lack of employees, we can't produce more varieties. If you ask the 150 students of the Ceramics Department to make five different pencil holders, you will have 750 varieties in the end. Wouldn't it be more motivating for the students when they earn money out of their products?

oldu sana 750 çeşit. Ürünleri de satılırsa öğrencinin cebine para girdi mi, bu işi daha sevkle yapmaz mı? Beş çeşit daha yapar. Sürekli bunu böyle döndürmek imkânı olur. Şu an Avanos çömlekçiliği bundan mahrum maalesef.

Çömlekçilik Avanos'un folkloruna nasıl yansımış Şaban Usta?

Bizim dedeler eşek kervanlarıyla yabana giderlermiş. Yaban uzak manasında. "İçi dolusu" tabiri vardır. Bir küp ne kadar kuru fasulye alıyorsa o kadar değeri varmış küpün o zamanlar. Neyse Aşık Seyrani buradan geçerken öbek öbek çanak kırıklarını görüyor. İpek yolu az ilerden geçer. Eşekler huysuzlandı mı birbirlerine çarpıyor ve küpler kırılıyor ya, bizim yollarda da öbek öbek çanak kırıkları olmuştur işte. Aşık Seyrani, "burası neresi" diye sormuş. "Burası çömlek diyarı Avanos" demişler. O da bunun üzerine bir ortamda "arar isen Meryem oğlu İsa'yı / sırığından bellidir/ kör de bilir Avanos'un yolunu/testi bardak kırığından bellidir" demiş. Avanos, çanak çömlek kırığından belli olur velhasıl.

So, you will have five more varieties every year. It is possible to run this business in this way. Unfortunately, the pottery in Avanos is left deprived of such opportunities.

Master Şaban, how is the reflection of pottery on the folklore of Avanos?

Our ancestors were travelling to far places on donkey's back. There was a saying like "barrelful". Back then, the value of the amphora was measured by the amount of the white beans filled inside. The poet singer Seyrani was passing by and saw the broken pieces of pots all around. The Silk Road was nearby. When the donkeys got frustrated, they hit each other and the pots got broken. The poet Seyrani asked "Where are we?" They replied "in Avanos, the land of pottery". Upon hearing this he said "If you look for the Jesus Christ, the son of the Virgin Mary/There he goes with the stick in his hand/ even the blind knows the way to Avanos/ It is obvious from the broken pieces of the clay pots.

RURAL DEVELOPMENT

kırsal kalkınma

#01

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL
JULY-AUGUST-SEPTEMBER
2015

www.tkd.gov.tr